

Стандарти байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ 17 “Шартномаҳои суғурта”

Мақсад

- 1 СБҲМ 17 «Шартномаҳои суғурта» принципҳои эътироф, арзёбӣ, пешниҳод ва ифшои маълумоти шартномаҳои суғурта, ки ба доираи татбиқи Стандарти мазкур мансуб мебошад, муқаррар менамояд. Мақсади СБҲМ 17 аз таъмин намудани маълумоти мувофиқ ба корхона, ки ба таври воқеӣ чунин шартномаҳоро муаррифӣ менамояд, иборат мебошад. Маълумоти мазкур барои истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ ҷиҳати арзёбии таъсире, ки шартномаҳои суғурта ба ҳолати молиявӣ, натиҷаҳои молиявӣ ва гардиши воситаҳои пулии корхона мерасонанд, асос маҳсуб меёбад.
- 2 Ҳангоми татбиқи СБҲМ 17 корхона бояд ҳуқуқ ва уҳдадориҳои ҳақиқӣ худро ба инобат гирад, новобаста аз он, ки онҳо тавассути шартнома, қонун ё санади меъёрӣ қайду шарт шудаанд. Шартнома – созишнома байни ду ё зиёда тарафҳо, ки ҳуқуқ ва уҳдадориҳои аз ҷиҳати ҳуқуқӣ ҷиҳзшударо ба вучуд меоранд. Ҳимояи қонунии ҳуқуқ ва уҳдадориҳо дар шартнома тавассути қонунгузорӣ таъмин карда мешавад. Шартномаҳо метавонанд дорои намудҳои хаттӣ, шифоҳӣ бошанд ё таҳти қувваи амалияи қорбурди оддии корхона ифода гарданд. Ба талаботи шартнома тамоми шартҳои ба таври возеҳ зикргардида ё дар назар дошташудаи шартнома дохил мешаванд, аммо корхона набояд шартҳоеро ба инобат гирад, ки дорои мазмунӣ тичоратӣ намебошанд (яъне шартҳое, ки ба тарафҳои иқтисодии шартнома таъсири назаррас надоранд). Шартҳои дар назар дошташудаи шартнома шартҳоеро дар бар мегиранд, ки тавассути қонун ё талаботи танзимкунанда пешбинӣ гардидаанд. Таҷриба ва талаботи бастанӣ шартномаҳо бо муштариён вобаста аз дармавриди қонунгузории соҳаҳо ва корхонаҳо гуногун мебошад. Ба ғайр аз ин, шартномаҳо метавонанд дар доираи як корхона фарқият дошта бошанд (масалан, онҳо метавонанд аз гурӯҳи муштариён ё моҳияти мол ва хизматрасонии эҳтимоли вобаста бошанд).

Доираи татбиқ

- 3 Корхона бояд СБҲМ 17-ро нисбат ба инҳо татбиқ намояд:
 - (а) *шартномаҳои суғуртаи аз ҷониби корхона содиргардида, аз ҷумла шартномаҳои азнавсуғуртакуний;*
 - (б) шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда;
 - (в) *шартномаҳои сармоягузори аз ҷониби корхона содиргардида бо шартҳои иштироки мунфасил* ҳангоми ин омил, ки корхона низ шартномаи суғурта содир менамояд.
- 4 Ҳама истинодҳои СБҲМ 17 ба шартномаҳои суғурта, инчунин ба инҳо тааллуқ доранд:
 - (а) шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда, ба истиснои:
 - (i) истинод ба шартномаҳои суғуртаи содиршуда;
 - (ii) ҳолатҳои дар бандҳои 60 - 70А зикргардида;
 - (б) шартномаҳои сармоягузорӣ бо шартҳои иштироки мунфасил, ки дар банди 3(в) зикр шудаанд, ба истиснои истиноди банди 3(в) ба шартномаҳои суғурта ва ҳолатҳое, ки дар банди 71 зикр шудаанд.
- 5 Ҳама истинодҳои СБҲМ ба шартномаҳои суғуртаи содиршуда инчунин ба шартномаҳои суғуртае, ки аз ҷониби корхона дар натиҷаи интиқоли шартномаҳои суғурта ё муттаҳидсозии тичорат содир шуда, аз шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда фарқ менамоянд, тааллуқ доранд.
- 6 Дар замимаи А муқаррароти шартномаи суғурта мавҷуд буда, дар бандҳои Б2–Б30 бошад Замимаи Б, дастур дар бораи татбиқи муқаррароти шартномаи суғурта пешниҳод гардидааст.
- 7 Корхона имкон надорад нисбати инҳо СБҲМ 17-ро татбиқ намояд:
 - (а) кафолатҳое, ки тавассути истеҳсолкунанда, даллол ё чаканафурӯш дар робита бо фурӯши молу хизматрасонии худ ба харидор пешниҳод шудааст (ба СБҲМ 15 “Даромад аз фурӯши тибқи шартнома бо харидорон” нигаред);
 - (б) дороиҳо ва уҳдадориҳои қорфармоён тибқи барномаҳои подошпулӣ ба қормандон (ба СБҲМ 19 “Подошпулӣ ба қормандон” ва СБҲМ 2 “Пардохт дар асоси саҳм” нигаред) ва уҳдадориҳои тибқи пардохти нафақавӣ, ки дар ҳисоботи молиявии барномаҳои нафақавӣ бо

пардохти муқарраршуда инъикос гардидааст (ба СББМ 26 “Баҳисобгирӣ ва ҳисобот дар бораи нақшаи подошҳои нафақавӣ” нигаред);

- (в) ҳуқуқҳои тибқи шартнома пешбинишуда ё уҳдадорӣҳои тибқи шартнома пешбинишуда, ки аз истифодаи минбаъда ё аз истифодаи объекти ғайримолиявӣ вобаста мебошад (масалан, баъзе пардохти иҷозатномавӣ, роялти, пардохти тағйирёбанда ва дигар пардохти иҷоравии шартӣ ва моддаҳои ҳаммонанд (ба СББМ 15, СББМ 38 “Дороҳои моддӣ” ва СБҲМ 16 “Иҷора” нигаред);
- (г) кафолатҳои арзиши боқимонда, ки тавассути истеҳсолкунанда, даллол ё чаканафурӯш пешниҳод шудааст ё кафолатҳои арзиши боқимонда, ки тавассути иҷорагир пешниҳод шудааст, агар онҳо дар шартҳои иҷора ҷой дода шуда бошанд (ба СББМ 15 ва СБҲМ 16 нигаред);
- (ғ) шартномаҳои кафолати молиявӣ, ба истисноӣ ҳолатҳое, ки тарафи содиркунандаи шартномаҳо ба таври возеҳ эълон карда бошад, ки чунин шартномаҳоро ҳамчун шартномаи суғурта баррасӣ менамояд ва онҳоро бо тартиби қобили қабул нисбат ба шартномаҳои суғурта ба инобат гирифта бошад. Тарафи мазкур бояд нисбат ба чунин шартномаҳо ҷиҳати татбиқ намудани кафолати молиявӣ СБҲМ 17 ё СББМ 32 “Воситаҳои молиявӣ: пешниҳод”, СБҲМ 7 “Воситаҳои молиявӣ: ифшо” ва СБҲМ 9 “Воситаҳои молиявӣ” қарор қабул намояд. Тарафи содиркунандаи шартнома метавонад чунин қарорро дар робита бо ҳар як шартнома дар алоҳидагӣ қабул намояд, аммо қарори нисбат ба ҳар як шартнома қабулгардида минбаъд аз нав дида баромада намешавад;
- (д) подоши шартӣ, ки тибқи қарордоди муттаҳидсозии тиҷорат бояд пардохта ё гирифта шавад (ба СБҲМ 3 “Муттаҳидсозии тиҷорат” нигаред);
- (е) шартномаҳои суғурта, ки тибқи онҳо корхона *дорандаи биманом* махсуб меёбад, ба истисноӣ ҳолатҳое, ки чунин шартномаҳо шартномаҳои азнавсуғуртакунии хифзшуда ба ҳисоб мераванд (ба банди 3(б) нигаред).
- (ё) шартномаҳои қарзӣ ё шартномаҳои ҳаммонанд, ки созишномаҳои қарзӣ ё созишнома дар бораи хизматрасонии пардохтро тақвият бахшида, ба муқаррароти шартномаи суғурта ҷавобгӯӣ мебошанд, танҳо ва танҳо дар он маврид, ки агар корхона арзёбии *хавфи суғуртавино*, ки бо муштариҳои дахлдор алоқаманд мебошад, ҳангоми муайянсозии нархи шартнома бо ин муштарӣ, нишон надихад (ба СБҲМ 9 ва дигар стандартҳои СБҲМ, ки қобили татбиқ мебошанд, нигаред). Бо вучуди ин, танҳо ва танҳо дар он маврид, агар СБҲМ 9 талаб намояд, ки корхона ҷузъи рӯйпӯшкунандаи суғуртаро (ба банди 2.1(ғ)(iv) СБҲМ 9 нигаред), ки дар чунин шартнома ҷой дода шудааст, ҷудо намояд, корхона бояд СБҲМ 17-ро нисбат ба ин ҷузъ татбиқ намояд.

8 Баъзе шартномаҳо ба муқаррароти шартномаи суғурта ҷавобгӯӣ мебошанд, аммо мақсади асосии онҳо дар пешниҳод намудани хизматрасонӣ бо подошпулии собитшуда ифода мегардад. Корхона тибқи салоҳиди худ метавонад нисбат ба шартномаҳое, ки содир менамояд, на СБМҲ 15, балки СБҲМ 17-ро татбиқ намояд ва танҳо дар он мавриде, ки шартҳои муайян иҷро гарданд. Корхона имкон дорад дар робита бо ҳар як шартнома дар алоҳидагӣ қарор қабул намояд, аммо қароре, ки нисбат ба ҳар як шартнома қабул мегардад, дар оқибат наметавонад аз нав дида баромада шавад. Ба чунин шартҳо инҳо мансуб мебошанд:

- (а) корхона хавфи арзёбиро, ки бо муштариҳои алоҳида алоқаманд мебошад, ҳангоми муайян намудани нархи шартнома бо ин муштарӣ инъикос намекунад;
- (б) шартнома ҷубронро дар намуди пешниҳоди хизматрасонӣ ба муштарӣ пешбинӣ менамояд, на тавассути пардохти воситаҳои пулӣ ба муштарӣ;
- (в) хавфи суғуртавӣ, ки тибқи шартнома дода мешавад, асосан дар робита бо истифодабарии хизматрасонӣ аз ҷониби муштарӣ ба вучуд меояд, на дар робита бо номуайянӣ нисбат ба арзиши чунин хизматрасонӣ.

8А Баъзе шартномаҳо ба муқаррароти шартномаи суғурта ҷавобгӯӣ мебошанд, аммо маблағи ҷубронпулии рӯйдодҳои суғуртавино бо маблағе маҳдуд менамоянд, ки эҳтимолан барои танзими уҳдадорӣҳои дорандаи биманом, ки аз ин шартнома ба вучуд омадааст, талаб карда мешавад (масалан, қарзхое, ки дар сурати фавти қарзгиранда озодшавӣ аз пардохтани қарзро пешбинӣ менамоянд). Корхона бояд интиҳоб намояд, ки кадом стандартҳоро нисбат ба чунин шартномаҳои содиркардаи худ истифода мебарад: СБҲМ 17 ё СБҲМ 9, ба истисноӣ ҳолатҳое, ки чунин шартномаҳо аз доираи татбиқи СБҲМ 17 тавассути банди 7 хориҷ мегарданд. Корхона бояд дар бораи интиҳоби худ дар робита бо ҳар як *портфели шартномаҳои суғурта* қарор қабул намояд ва қароре, ки тибқи ҳар як портфел қабул мегардад, минбаъд аз нав дида баромада намешавад.

Муттаҳидсозии шартномаҳои суғурта

- 9 Маҷмӯъ ё силсилаи шартномаҳои суғурта, ки бо ҳамон як контрагенти ё контрагенти ба ҳам алоқаманд баста шудаанд, метавонанд барои ноил гардидан ба як ҳадафи тичоратии умумӣ пешбинӣ шуда бошанд. Барои инъикоси мундариҷаи чунин шартномаҳо, ба корхона лозим меояд ҷамъ ё силсилаи чунин шартномаҳоро дар маҷмӯъ ба инобат гирад. Масалан, агар ҳуқуқ ё уҳдадориҳо тибки як шартнома танҳо барои безътибор гардонидани ҳуқуқи уҳдадориҳое, ки тибки шартномаи дигаре, ки дар як вақт бо ҳамон контрагент баста шудаанд, пешниҳод шуда бошанд, самаранамеовариҳои ин шартномаҳо набудани ҳуқуқи уҳдадориҳо мебошад.

Интиҳоби ҷузъиёти шартномаи суғурта (бандҳои Б31–Б35)

- 10 Шартномаи суғурта метавонад аз як ё якчанд ҷузъ иборат бошад, ки ба доираи татбиқи дигар стандартҳо тааллуқ дошта бошанд, агар онҳо шартномаҳои алоҳида бошанд. Масалан, шартномаи суғурта дорои *ҷузъи сармоягузорӣ* ё ҷузъе бошад, ки ба хизматрасонӣ тааллуқ дорад, ки он хизматрасонии тибки *шартномаи суғурта* ба ҳисоб намеравад (ё ҳарду бошад). Корхона бояд бандҳои 11-13-ро татбиқ намояд, то ин, ки ҷузъи шартнома мушаххас гардида, тартиби баҳисобгирии онҳо муайян карда шавад.
- 11 Корхона бояд:
- (а) СБҲМ 9-ро барои муайянсозии ин омил татбиқ намояд, ки оё шартнома деривативи омехтае, ки бояд ҷудо бошад, дар бар мегирад ва агар дар бар гирифта бошад, чунин деривативро чӣ гуна ба инобат гирад;
 - (б) аз шартномаи суғуртаи асосӣ ҷузъи сармоягузорию ҷудо намояд, танҳо дар мавриде, ки агар ин ҷузъи сармоягузорӣ фарқкунанда бошад (ба бандҳои Б31-Б32 нигаред). Барои баҳисобгирии ҷузъи сармоягузории ҷудогардида корхона бояд талаботи СБҲМ 9-ро татбиқ намояд, ба истисноӣ ҳолатҳое, ки ин ҷузъи шартномаи сармоягузорию бо шартҳои иштироки мунфасил ифода намояд, ки ба доираи татбиқи СБҲМ 17 мансуб бошад (ба банди 3(в) нигаред).
- 12 Пас аз истифодаи талаботи банди 11 бо мақсади ҷудосозии ҳама воситаҳои пулӣ, ки бо деривативи омехта алоқаманд буда, бо ҷузъи сармоягузорӣ фарқ менамоянд, корхона бояд банди 7 СБҲМ 15-ро татбиқ намояд, то ин, ки аз шартномаи асосии суғурта ваъдаи интиқоли мол ва хизматрасонии фарқкунанда ба дорандаи биманомаро, ки хизматрасонии шартномаи суғурта маҳсуб намеёбад, ҷудо карда шавад. Корхона бояд чунин ваъдаро тибки СБҲМ 15 ба инобат гирад. Ҳангоми татбиқи банди 7 СБҲМ 15 барои ҷудосозии чунин ваъдаҳо корхона бояд бандҳои Б33-Б35 СБҲМ 17-ро татбиқ намояд ва ҳангоми эътирофи аввалия корхона бояд:
- (а) СБҲМ 15-ро барои тақсими воридоти маблағҳои пулӣ дар байни ҷузъи суғурта ва ваъдаҳои интиқоли мол ё хизматрасонии фарқкунанда, ки хизматрасонии шартномаи суғурта маҳсуб намеёбад, татбиқ намояд;
 - (б) тақсим намудани маблағҳои хароҷоти пулӣ дар байни ҷузъи суғурта ва ваъдаи интиқоли мол ё хизматрасонӣ, ба ғайр аз хизматрасонии суғуртавие, ки тибки СБҲМ 15 ба инобат гирифта шудааст, то ин ки:
 - (i) хароҷоти пулӣ, ки бевосита ба ҳар як ҷузъ алоқаманд мебошад, ба ин ҷузъ ҷудо карда шудааст;
 - (ii) ҳама хароҷоти пулии дигаре, ки дар асоси низомноқӣ ва самаранокӣ тақсим карда шуда, хароҷоти пулиро инъикос менамояд ва агар он ҷузъи шартномаи алоҳида ба ҳисоб равад, ки ба вучуд омадани онро корхона интизор хоҳад буд.
- 13 Пас аз татбиқи бандҳои 11-12, корхона бояд СБҲМ 17-ро нисбати ҳама ҷузъи боқимондаи шартномаи суғуртаи асосӣ татбиқ намояд. Ғайр аз ин, ҳама истинодҳо ба деривативи омехта, ки дар СБҲМ 17 зикр шудааст, ба деривативҳое мансуб мегарданд, ки аз шартномаи суғуртаи асосӣ ҷудо нашудаанд ва ҳама истинодҳо ба ҷузъи сармоягузорӣ ба ҷузъи сармоягузорию мансуб мегарданд, ки аз шартномаи суғуртаи асосӣ ҷудо нашудаанд (ба истисноӣ ҷузъи сармоягузорӣ, ки дар бандҳои Б31-Б32 зикр шудаанд).

Дараҷаи муттаҳидсозии шартномаҳои суғурта

- 14 Корхона бояд портфели шартномаҳои суғуртаро мушаххас намояд. Портфел шартномаҳоеро фаро мегирад, ки ба хавфи ҳаммонанд дучор гардида, ба таври муштарак идора карда

- мешаванд. Тахмин меравад, ки шартномаҳо дар доираи як хати маҳсулотӣ ба хавфи ҳаммонанд дучор гардида, аз ин сабаб эҳтимолан онҳо ба як портфел дохил мегарданд, бо он шарт, ки ба таври муштарақ идора карда шаванд. Тахмин меравад, ки шартномаҳои ба хати маҳсулоти гуногун мансуббуда (масалан, шартномаҳо бо пардохти аннуитети собитшуда ва подоши якдафъаина дар муқоиса бо шартномаҳои суғуртаи ҳаёт дар муҳлати муайян) ба хавфи ҳаммонанд дучор нагардидаанд ва аз ин сабаб эҳтимолан онҳо ба портфелҳои гуногун ворид карда мешаванд.
- 15 Бандҳои 16-24 нисбат ба шартномаҳои суғуртаи содиршуда татбиқ мегарданд. Талабот дар робита бо дараҷаи муттаҳидсозии шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда дар банди 61 зикр шудааст.
- 16 Корхона бояд портфели шартномаҳои суғуртаи содиршударо ҳадди ақал ба инҳо тақсим намояд:
- (а) гурӯҳи шартномасоҳе, ки дар мавриди эътирофи аввалия душвор махсуб меёбанд, агар чунин мавҷуд бошад;
 - (б) гурӯҳи шартномасоҳе, ки дар робита бо онҳо дар мавриди эътирофи аввалия, эҳтимолияти ҷиддии он, ки дар оқибат онҳо душвор мегарданд, мавҷуд намебошад, агар чунин мавҷуд бошад;
 - (в) гурӯҳи шартномаҳои дар портфели шартномаҳо боқимонда, агар чунин мавҷуд бошад.
- 17 Агар корхона дорои маълумоти асоснок ва тасдиқшуда бошад ва он имкони ҳулосабарорӣ диҳад, ки тамоми воситаҳои шартномаҳо тибқи банди 16 ба як гурӯҳ мансуб мегарданд, пас корхона метавонад ин воситаҳои шартномасоҳоро ҷиҳати муайян намудани ин омил арзёбӣ намояд, ки оё шартномаҳо душвор мебошанд (ба банди 47 нигаред) ва ин воситаҳои шартномасоҳоро ҷиҳати муайян намудани ин омил арзёбӣ намояд, ки оё шартномаҳо душвор ҳоҳанд гардид (ба банди 19 нигаред). Агар корхона дорои маълумоти асоснок ва тасдиқшуда бошад ва он имкони ҳулосабарорӣ диҳад, ки тамоми воситаҳои шартномаҳо ба як гурӯҳ дохил мегарданд, он бояд ҳар як шартномасоҳоро дар алоҳидагӣ арзёбӣ намояд, то ин, ки ба кадом гурӯҳ ворид гардидани шартномасоҳоро муайян намояд.
- 18 Барои шартномаҳои содиршудае, ки барои онҳо корхона усули тақсими мукофотро истифода мебарад (ниг. бандҳои 53-59), корхона бояд ба ин фарзия таъяна намояд, ки ҳангоми эътирофи аввалия дар портфел ягон шартномаи душвор вучуд надорад, ба шарте, ки далелҳо ва ҳолатҳо баръакси онро нишон надиханд. Корхона бояд эҳтимолияти тағйирот дар далелҳо ва ҳолатҳои дахлдорро арзёбӣ намояд, то муайян намояд, ки оё муҳим будани шартномасоҳе, ки ҳангоми эътирофи аввал душвор набуданд, баъдан душвор мешаванд.
- 19 Барои шартномаҳои содиршудае, ки дар робита бо онҳо корхона усули тақсими мукофотро истифода намебарад (ниг. бандҳои 53-54), бо назардошти аҳамияти муҳим доштани шартномасоҳе, ки ҳангоми эътирофи аввалия душвор набуда, баъдан душвор ҳоҳанд шуд, корхона бояд:
- (а) вобаста аз эҳтимолияти тағйирот дар фарзияҳо, дар ҳолате, ки агар онҳо ба вучуд оянд, ҳамчун шартномаҳои душвор арзёбӣ гарданд;
 - (б) бо истифода аз маълумоти арзёбӣ, ки дар ҳисоботи дохилии корхона оварда шудааст. Ҳамин тариқ, арзёбии мавҷуд набудани эҳтимолияти назарраси он, ки шартномасоҳе, ки ҳангоми эътирофи аввалия душвор набуданд оқибат душвор ҳоҳанд гашт:
 - (i) корхона набояд иттилооти дар ҳисоботи дохилии худ пешниҳодшударо дар бораи таъсири тағйирот дар фарзияҳо вобаста ба намудҳои гуногуни шартномасоҳе бо эҳтимолияти душвор шудани онҳо, сарфи назар намояд;
 - (ii) корхона уҳдадор намебошад, ки маълумоти иловагии аз ҳисоботи дохилии пешниҳодшуда барзиёдро, ки маълумот дар бораи таъсири тағйирот дар фарзияҳо аз рӯи намудҳои гуногуни шартномасоҳе дар бар мегирад, ҷамъоварӣ намояд.
- 20 Агар татбиқи бандҳои 14-19 ба он оварда расонад, ки шартномаҳои дар таркиби як портфелбуда ба таркиби гурӯҳҳои гуногун афтанд, танҳо аз он хотир, ки қонунгузорӣ ё талаботи танзимкунанда имконияти амалии корхонаро ҷиҳати муқаррар намудани тарофаҳои гуногун ва сатҳи даромад барои дорандагони биманомии дорои мушаххасоти гуногун маҳдуд менамоянд, корхона ҳуқуқ дорад чунин шартномасоҳоро ба як гурӯҳ дохил намояд. Корхона ҳуқуқ надорад банди мазкурро ба таври монанд барои дигар ҳолатҳо истифода намояд.
- 21 Корхона ҳуқуқ дорад гурӯҳҳои дар банди 16 зикршударо ба зергурӯҳҳо тақсим намояд. Масалан, корхона метавонад қарор қабул намояд, ки портфелро ба инҳо тақсим намояд:

- (а) якчанд гурӯҳи шартномаҳо, ки дар лаҳзаи эътирофи аввалия душвор нестанд, агар дар ҳисоботи дохилии корхона маълумоте оварда шуда бошад, ки инҳоро ҷудо намояд:
- (i) сатҳи гуногуни даромаднокӣ; ё
 - (ii) эҳтимолияти гуногунӣ, ки шартномаҳо пас аз эътирофи аввалия душвор мегарданд; ва
- (б) якчанд гурӯҳи шартномаҳо, ки ҳангоми эътирофи аввалия душвор ба ҳисоб мераванд, агар дар ҳисоботи дохилии корхона дар бораи дараҷаи душвории ин шартномаҳо маълумоти муфасссалтар оварда шуда бошад.
- 22 **Корхона наметавонад шартномаҳоро, ки бо фосилаи зиёда аз як сол содир шудаанд, ба як гурӯҳ дохил намояд. Барои иҷрои ин шарт, корхона бояд дар ҳолати зарурӣ гурӯҳҳои дар бандҳои 16-21 зикршударо ба зергурӯҳҳо тақсим намояд.**
- 23 **Гурӯҳи шартномаҳои суғурта** метавонанд танҳо як шартномаро дар бар гиранд, агар ин дар натиҷаи татбиқи бандҳои 14 - 22 амалӣ шавад.
- 24 Корхона бояд талаботи СБҲМ 17-ро вобаста ба эътироф ва арзёбӣ нисбат ба гурӯҳи шартномаҳо, ки тибқи бандҳои 14–23 муайян шудаанд, татбиқ намояд. Корхона бояд ин гурӯҳҳоро дар мавриди эътирофи аввалия муайян намуда, бо истифодаи банди 28 шартномаҳоро ба гурӯҳҳои мазкур дохил намояд. Корхона ҳуқуқ надорад, ки минбаъд ҳайати гурӯҳҳоро аз нав дида барояд. Барои арзёбӣ намудани гурӯҳи шартномаҳо корхона метавонад *воситаҳои пулиро дар сатҳи баландтари муттаҳидсозӣ* нисбат ба гурӯҳ ё портфел арзёбӣ намояд, ба шарт, ки корхона қодир бошад, ки *воситаҳои пулиро* дар арзёбии он гурӯҳ тибқи бандҳои 32(а), 40(а)(i) ва 40(б) бо роҳи тақсим намудани чунин арзёбиҳои ҳисоббаробарӣ дар байни гурӯҳи шартномаҳо, дохил намояд.

Эътироф

- 25 **Корхона бояд гурӯҳи шартномаҳои суғуртаро, ки дар санаҳои наздиктарини зерин содир намуздаст, эътироф намояд:**
- (а) **оғози давраи рӯйпӯшкунӣ** суғуртавӣ тибқи гурӯҳи шартномаҳо;
 - (б) **санае, ки муҳлати пардохти аввали дорандаи биманома дар гурӯҳи дахлдори шартномаҳо фаро мерасад; ва**
 - (в) **нисбат ба гурӯҳи шартномаҳои душвор – санае, ки ин гурӯҳ душвор мегардад.**
- 26 Агар тавассути шартнома санаи мушаххаси пардохти аввалия пешбинӣ нагардида бошад, он гоҳ чунин сана санаи аввалин пардохти воқеӣ аз дорандаи биманома тибқи ин шартнома ба ҳисоб меравад. Корхона бояд бо истифода аз банди 16 муайян намояд, ки оё ягон шартномаҳо то санаи барвақтгари дар бандҳои 25(а) ва 25(б) муайяншуда гурӯҳи шартномаҳои душворро ташкил медиҳанд, агар далелҳо ва ҳолатҳо мавҷуд будани чунин гурӯҳро нишон диҳанд.
- 27 [Соқит шудааст]
- 28 Ҳангоми эътирофи гурӯҳи шартномаҳои суғуртавӣ дар давраи ҳисоботӣ корхона бояд танҳо он шартномаҳоро ба он ворид намояд, ки дар алоҳидагӣ ба яке аз меъёрҳои банди 25 мувофиқат менамоянд ва бояд меъёрҳои тахфифро дар санаи эътирофи аввалия (ба банди В73 нигаред) ва воҳидҳои рӯйпӯшкунӣ суғуртавино, ки дар давраи ҳисоботӣ пешниҳод шудаанд (ба банди В119 нигаред), арзёбӣ намояд. Пас аз анҷоми давраи ҳисоботӣ корхона метавонад бо назардошти талаботи бандҳои 14 - 22 шартномаҳои навро ба гурӯҳи дахлдор дохил намояд. Дар давраи ҳисоботӣ корхона бояд ба гурӯҳи дахлдор он шартномаро дохил намояд, ки дар он яке аз меъёрҳои дар банди 25 зикршуда қонеъ гардида бошад. Ин метавонад боиси тағйирот дар муайян намудани меъёрҳои тахфиф дар санаи эътирофи аввалия тибқи банди В73 гардад. Корхона бояд меъёрҳои тахфифи аз оғози давраи ҳисоботӣ аз нав дида баромадшударо, ки дар он шартномаҳои нава ба гурӯҳ илова карда мешаванд, татбиқ намояд.

Воситаҳои пулии фарогирӣ (бандҳои Б35А - БВ35Г)

- 28А Корхона бояд *воситаҳои пулии фарогирӣ* ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта, бо истифода аз усули низомнокӣ ва оқилона, тибқи бандҳои Б35А–Б35Б тақсим намояд, ба истиснои ҳолате, ки корхона тибқи банди 59(а) онҳоро ҳамчун хароҷот эътироф накунад.
- 28Б Корхонае, ки банди 59(а)-ро татбиқ намекунад, бояд ба сифати дорой воситаҳои пулии фарогирӣ пардохташударо (ё воситаҳои пулии фарогирӣ, ки дар робита бо онҳо уҳдадорӣ тибқи стандарти дигари СБҲМ эътироф шудааст), ки то эътироф гардидани гурӯҳи дахлдори шартномаҳои суғурта

- этироф мешаванд, этироф намояд. Корхона бояд чунин дороиро барои ҳар як гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи мазкур этироф намояд.
- 28В Корхона бояд дороиро нисбат ба воситаҳои пулии фарогирӣ, ҳангоме, ки чунин воситаҳои пулии фарогирӣ ба арзёбии гурӯҳи дахлдори шартномаҳои суғурта тибқи банди 38(в)(i) ё банди 55(а)(iii) дохил карда мешавад, қатъ намояд.
- 28Г Агар банди 28 татбиқ гардад, корхона бояд бандҳои 28Б – 28В-ро тибқи банди Б35В татбиқ намояд.
- 28Г Дар охири ҳар як давраи ҳисоботӣ, корхона бояд ҷубронпазирии дороиеро, ки дар робита бо воситаҳои пулии фарогирӣ этироф шудааст, арзёбӣ намояд, агар далелҳо ва ҳолатҳо нишон диҳанд, ки дороиҳо метавонанд эҳтимолан беқурб шаванд (ба банди Б35Г нигаред). Агар корхона зарари таваррумро муайян намояд, он бояд арзиши тавозунии ин дороиро тасҳеҳ ва талафоти таваррумро дар таркиби фоида ё зарар этироф намояд.
- 28Д Корхона бояд дар таркиби фоида ё зарар барқароршавии ҷузъ ё тамоми зарари таваррумро, ки қаблан тибқи банди 28Г этироф шудааст, этироф намояд ва арзиши тавозунии дороиро зиёд намояд, дар ин ҳолат, агар шароите, ки боиси таваррум гардидааст, дигар вучуд надорад ё ба самти беҳтар шудан майлнамудааст.

Арзёбӣ (бандҳои Б36 - Б119Д)

- 29 Корхона бояд бандҳои 30-52-ро нисбат ба ҳама гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки ба доираи татбиқи СБҲМ 17 дохил мебошанд, ба истиснои инҳо татбиқ намояд:
- (а) барои гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки ба ҳар як меъёри дар банди 53 овардашуда мувофиқат менамоянд, корхона метавонад арзёбии гурӯҳро бо истифода аз усули тақсими мукофоти дар бандҳои 55-59 тавсифшуда содда намояд;
 - (б) барои гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунӣ, ки нигоҳ дошта мешаванд, корхона бояд бандҳои 32 - 46-ро, ки ба талаботи бандҳои 63-70А мувофиқанд, татбиқ намояд. Банди 45 (дар бораи *шартномаҳои суғуртаи дорои шартҳои иштироки мустақим*) ва бандҳои 47-52 (дар бораи шартномаҳои душвор) нисбат ба гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунӣ нигоҳдошташуда татбиқ намегарданд;
 - (в) барои гурӯҳи шартномаҳои сармоягузории дорои шартҳои иштироки дискредитсионӣ корхона бояд бандҳои 32-52-ро бо назардошти тағйирёбӣ, ки дар банди 71 тавсиф шудааст, татбиқ намояд.
- 30 Ҳангоми татбиқи СББМ 21 “*Таъсири тағйироти қурби асъори хориҷӣ*” нисбат ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки боиси бавучудони воситаҳои пулӣ бо асъори хориҷӣ мегарданд, корхона бояд ин гурӯҳи шартномаҳо, аз ҷумла *маржаи хизматрасонии тибқи шартнома* пешбинишударо ҳамчун моддаи пулӣ ба инобат гирад.
- 31 Дар ҳисоботи молиявии корхонае, ки шартномаҳои суғуртаро содир менамояд, воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо набояд хавфи иҷро нагардидани уҳдадориҳои корхонаи мазкурро ба инобат гирад (муқаррароти хавфи иҷро нагардидани уҳдадориҳо дар СБҲМ 13 “*Арзёбии арзиши одилона*” оварда шудааст).

Арзёбӣ ҳангоми этирофи аввалия (бандҳои Б36 - Б95Д)

- 32 Ҳангоми этирофи аввалия корхона бояд гурӯҳи шартномаҳои суғуртаро ҳамчун маблағи бузургҳои зерин арзёбӣ намояд:
- (а) воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо, ки инҳоро дар бар мегирад:
 - (i) арзёбии ҳисоббаробарии воситаҳои пулии минбаъда (бандҳои 33–35);
 - (ii) тасҳеҳот бо мақсади баҳисобгирии арзиши муваққатии пул ва *хавфҳои молиявии* марбут ба воситаҳои пули минбаъда ба дараҷае, ки хавфҳои молиявӣ ба арзёбии ҳисоббаробарии воситаҳои пулии минбаъда ба инобат гирифта намешаванд (банди 36);
 - (iii) *тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ* (банди 37);
 - (б) *маржаи хизматрасонии тибқи шартнома* пешбинишуда, ки тибқи бандҳои 38-39 арзёбӣ мешавад.

Арзёбии ҳисоббаробарии воситаҳои пулии минбаъда (бандҳои В36–В71)

- 33 Ҳангоми арзёбии гурӯҳи шартномаҳои суғурта корхона бояд тамоми воситаҳои пулии минбаъдaro, ки дар доираи ҳар як шартномаи гурӯҳ қарор доранд, баррасӣ намояд (ба банди 34 нигаред). **Тибқи банди 24** корхона метавонад воситаҳои пулии минбаъдaro дар сатҳи баландтари муттаҳидсозӣ арзёбӣ намояд ва сипас воситаҳои пулии дар натиҷаи чунин арзёбӣ ҳосилшударo барои иҷрои шартномаҳо дар байни гурӯҳи алоҳидаи шартномаҳо тақсим намояд. Арзёбии баҳисобгирии воситаҳои пулии минбаъда бояд:
- (а) ҳама маълумоти асоснок ва тасдиқкунандаи маълумот дар бораи маблағ, муҳлат ва номуайянии чунин воситаҳои пулии минбаъдaro (ба бандҳои В37–В41 нигаред), ки бидуни хароҷот ё саъю кӯшиши аз ҳадд зиёд дастрасанд, ба таври бидуни ғараз истифода намояд. Барои ин, корхона бояд арзиши эҳтимолии (яъне ба ҳисоби миёна аз рӯи эҳтимолият) доираи ҳама натиҷаҳои имконпазирро ҳисоб намояд;
 - (б) нуқтаи назари корхонаро, ҳангоми ин шарт, ки арзёбии тағйирёбандаҳои муҳими бозорӣ бо нархҳои мушоҳидашудаи бозории ин тағйирёбандаҳо мувофиқат намоянд, инъикос намояд (ба бандҳои В42–В53 нигаред);
 - (в) чорӣ будан – арзёбии ҳисоббаробарӣ бояд шартҳои дар санаи арзёбӣ мавҷудбуда, аз ҷумла фарзияҳоро дар бораи оянда, ки дар он сана қабул шудаанд, инъикос намояд (ба бандҳои В54–В60 нигаред);
 - (г) ба таври возеҳ ифода гардида бошад - корхона бояд арзёбии тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявиро аз дигар арзёбиҳо дар алоҳидагӣ анҷом диҳад (ба банди В90 нигаред). Корхона инчунин бояд воситаҳои пулии минбаъдaro дар алоҳидагӣ аз тасҳеҳот бо мақсади баҳисобгирии арзиши муваққатии пул ва хавфи молиявӣ арзёбӣ намояд, ба шарте, ки усули аз ҳама мувофиқи арзёбӣ якҷоя намудани ин арзёбиҳоро дар бар нагирад (ба банди В46 нигаред).
- 34 Воситаҳои пулӣ дар доираи шартномаи суғурта қарор мегирад, агар он аз рӯи ҳуқуқ ва уҳдадорихои воқеие қайду шарт гардида бошад, ки дар давраи ҳисоботӣ вучуд дошта, дар давоми он корхона метавонад суғуртакунандарo барои пардохтани мукофот уҳдадор намояд ё дар давоми он корхона уҳдадорӣ дурусти пешниҳоди хизматрасониро ба дорандаи биманоме тибқи шартномаи суғурта дошта бошад (ба бандҳои В61 - В71 нигаред). Уҳдадорӣ воқеӣ чиҳати пешниҳоди хизматрасонӣ аз рӯи шартномаи суғурта дар ҳолатҳои зерин ба охир мерасад:
- (а) корхона дорои қобилияти амалии азнаварзёбии хавф барои дорандаи биманоме муайян мебошад, ки дар натиҷа он метавонад тарофа ё сатҳи фоидадор муқаррар намояд, ки чунин хавфро пурра инъикос менамояд;
 - (б) ҳарду шартҳои зерин иҷро мешаванд:
 - (i) корхона дорои қобилияти амалии азнаварзёбии хавф дар портфели шартномаҳои суғурта мебошад, ки ин шартномарo дар бар мегирад ва дар натиҷа метавонад тарофа ё дараҷаи имтиёзҳоро муқаррар намояд, ки хавфи дахлдорро дар ин портфел пурра инъикос менамояд;
 - (ii) ҳангоми тарофаикунонии мукофотҳо то санаи азнавбаҳодиҳии хавфҳо, ки хавфҳои ба давраҳои баъди санаи азнавбаҳодиҳӣ тааллуқдошта ба инобат гирифта нашудаанд.
- 35 Корхона наметавонад ба сифати бузургҳои уҳдадорихо ё дороиҳои марбут ба мукофотҳои пешбинишуда ё зарари суғуртавии эҳтимолиро, ки берун аз доираи шартномаи суғурта мебошанд, эътироф накунад. Чунин бузургҳо бо шартномаҳои суғуртаи минбаъда алоқаманд мебошанд.

Меъёрҳои таҳфиф (бандҳои В72–В85)

- 36 Корхона бояд арзёбии ҳисоббаробарии воситаҳои пулии минбаъдaro бо назардошти арзиши муваққатии пул ва хавфҳои молиявии марбут ба ин воситаҳои пулӣ ба андозае тасҳеҳ намояд, ки хавфи молиявӣ ба арзёбии воситаҳои пулӣ ба инобат гирифта нашуда бошад. Меъёрҳои таҳфифӣ, ки нисбат ба арзёбии ҳисоббаробарии воситаҳои пулии минбаъда истифода мешаванд, дар банди 33 нишон дода шуда, бояд:
- (а) арзиши муваққатии пул хусусияти воситаҳои пулӣ ва хусусияти пардохтпазирии шартномаҳои суғуртарo инъикос намояд;
 - (б) бо нархҳои мушоҳидашавандаи бозории чорӣ (агар мавҷуд бошад) барои воситаҳои молиявии пешбинишудаи воситаҳои пулӣ мувофиқат намоянд, ки хусусиятҳои он

ба хусусиятҳои гардиши пули нақди шартномаҳои суғурта, ба монанди муҳлат, асъор ва бозоргирӣ мутобиқат менамоянд;

- (в) самаранокӣ омилҳое, ки ба нархҳои мушоҳидашавандаи бозорӣ таъсир мерасонад, вале ба воситаҳои пулии минбаъда шартномаҳои суғурта таъсир намерасонад, соқит карда шаванд.

Тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ (бандҳои Б86–Б92)

- 37 Корхона бояд арзёбии ҳисоббаробарии арзиши воқеии воситаҳои пулии минбаъдaro бо назардошти ҷубронпулие тасҳеҳ намояд, ки корхона барои қабули номуайяний дар бораи маблағ ва муҳлатҳои воситаҳои пулӣ, ки аз хавфи ғайримолиявӣ вобаста аст, талаб менамояд.

Маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда

- 38 Маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда ин таркиби дорониҳо ё уҳдадорихон гурӯҳи шартномаҳои суғурта буда, фоидаи бадастнаомадaro ифода менамояд, ки корхона дар оянда тибқи шартномаи суғурта ҳамчун хизматрасонӣ эътироф хоҳад кард. Корхона бояд маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударo ҳангоми эътирофи аввалияи гурӯҳи шартномаҳои суғурта бо маблағе арзёбӣ намояд, ки ба истиснои ҳолатҳои татбиқи банди 47 (шартномаҳои душвор) ё банди Б123А (дар бораи фоидаи суғуртакуний, ки ба банди 38(в)(ii) дахл дорад), бо сабаби инҳо боиси даромад ё хароҷот намегардад:

- (а) эътирофи аввалияи воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳое, ки тибқи бандҳои 32 - 37 арзёбӣ шудаанд;
- (б) воситаҳои пулӣ, ки тибқи шартномаҳои ин гурӯҳ дар санаи муайян ба вуҷуд меоянд;
- (в) қатъёбии эътироф - дар санаи эътирофи аввалияи гурӯҳи шартномаҳо:
- (i) дорониҳо дар робита бо воситаҳои пулии фарогирӣ тибқи банди 28С;
- (ii) ҳама гуна дорониҳо ё уҳдадорихон дигаре, ки қаблан дар робита бо воситаҳои пулӣ бо ин гурӯҳи шартномаҳо алоқаманд мебошанд, чӣ тавре, ки дар банди Б66А нишон дода шудааст.

- 39 Барои шартномаҳои суғуртаи дар доираи интиқоли шартномаҳои суғурта ё ҳангоми муттаҳидсозии тичорат бадастовардашуда, ки ба доираи татбиқи СБҲМ 3 дохил мегарданд, корхона бояд банди 38-ро, ҳамон тавре, ки дар бандҳои Б93-Б95Д муқаррар шудааст, татбиқ намояд.

Арзёбии минбаъда

- 40 Арзиши тавозунии гурӯҳи шартномаҳои суғурта ба санаи анҷоми ҳар як давраи ҳисоботӣ бояд ҳамчун маблағи зерин ҳисоб карда шавад:

- (а) *уҳдадорихон марбут ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ*, ки инҳоро дар бар мегирад:
- (i) воситаҳои пулӣ вобаста ба иҷрои шартномаҳо барои хизматрасонии давраҳои минбаъда, ки ба ин гурӯҳ дар ин сана ҷудо карда шуда, тибқи бандҳои 33-37 ва Б36-Б92 арзёбӣ карда шудаанд;
- (ii) маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда барои ин гурӯҳи шартномаҳо, ки тибқи бандҳои 43-46 дар санаи мазкур арзёбӣ ҳисоб карда мешавад;
- (б) *уҳдадорӣ марбут ба зарари суғуртавии бавуҷудода*, ки воситаҳои пулиро барои иҷрои қарордодҳои марбут ба хизматрасонии давраҳои гузашта, ки дар он рӯз ба ин гурӯҳ ҷудо карда ва тибқи бандҳои 33-37 ва Б36-Б92 арзёбӣ карда шудаанд, дар бар мегирад.

- 41 Корхона бояд даромад ва хароҷотро дар робита бо тағйироти зерин дар арзиши тавозунии уҳдадорӣ барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ эътироф намояд:

- (а) даромад аз суғурта - дар робита бо коҳиши уҳдадорӣ барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ аз сабаби пешниҳоди хизматрасонӣ дар давоми давра – тибқи бандҳои Б120–Б124 арзёбӣ карда мешавад;
- (б) хароҷоти хизматрасонии суғуртавӣ - нисбат ба зарар аз рӯйи гурӯҳи шартномаҳои душвор, инчунин барқарор намудани ҷунин зарар (ба бандҳои 47-52 нигаред);

- (в) даромади молиявӣ ё хароҷоти суғуртавӣ - барои инъикос намудани таъсири арзиши муваққатии пул ва таъсири хавфи молиявӣ тибқи банди 87.
- 42 Корхона бояд даромад ва хароҷотро дар робита бо тағйироти зерин дар арзиши тавозунии уҳдадорӣ барои зарари суғуртавӣ эътироф намояд:
- (а) хароҷоти марбут ба хизматрасонии суғуртавӣ - нисбат ба афзоиши уҳдадорӣ мазкур аз ҳисоби зарар ва хароҷоти суғуртавии дар ин давра бавучудода, ба истиснои чузъи сармоягузорӣ;
- (б) хароҷоти марбут ба хизматрасонии суғуртавӣ - нисбат ба тағйироти минбаъдаи воситаҳои пулӣ барои иҷрои шартномаҳо вобаста ба зарар ва хароҷоти суғуртавӣ;
- (в) даромади молиявӣ ё хароҷоти суғуртавӣ - барои инъикоси таъсири арзиши муваққатии пул ва таъсири хавфи молиявӣ тибқи банди 87.

Маржа барои хизматрасонии пешбинишудаи шартнома (бандҳои В96 - В119В)

- 43 Маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда дар охири давраи ҳисоботӣ фоидаи гурӯҳи шартномаҳои суғуртаро ифода менамояд, ки то ҳол дар таркиби фоида ё зарар эътироф нашудаанд, зеро он ба хизматрасонии давраҳои оянда, ки тибқи шартномаҳои ин гурӯҳ пешниҳод карда мешаванд, дахл дорад.
- 44 Барои *шартномаҳои суғуртаи бидуни шартҳои иштироки* мустақим арзиши тавозунии маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда тибқи гурӯҳи шартномаҳо дар анҷоми давраи ҳисоботӣ ба арзиши тавозунӣ дар аввали давраи ҳисоботӣ баробар аст, бо назардошти тасҳеҳи:
- (а) таъсири шартномаҳои нави ба гурӯҳ иловашуда (ба банди 28 нигаред);
- (б) фоидаҳои, ки ба арзиши тавозунии маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда дар давоми давраи ҳисоботӣ ҳисобу зам карда шудаанд, ки бо истифода аз меъёрҳои тахфидии дар банди В72(б) пешбинишуда ба инбат гирифта шудаанд;
- (в) тағйирот дар воситаҳои пулӣ иҷрои шартномаҳо барои хизматрасонии давраҳои минбаъда, ки дар бандҳои В96-В100 тавсиф шудааст, ба истиснои ҳолате, ки агар:
- (i) афзоиши воситаҳои пулӣ иҷрои шартномаҳо аз арзиши тавозунии маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда зиёд бошад, ки боиси зарар мегардад (ба банди 48(а) нигаред);
- (ii) коҳишёбии бузургҳои воситаҳои пулӣ иҷрои шартномаҳо ба таркиби зарари қисмати уҳдадорӣ барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшқунии суғуртавӣ тибқи банди 50(б) дохил мешавад;
- (г) таъсири фарқияти қурби асъор ба маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда;
- (ғ) маблағе, ки ба сифати фоидаи суғурта аз иҷрои хизматрасонии марбут ба шартномаи суғурта дар давраи ҳисоботӣ эътироф шуда, бо роҳи тақсими маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда, ки дар охири давраи ҳисоботӣ (то амалишавии тақсимот) боқӣ мондааст, ба давраи қорӣ ва давраҳои боқимондаи рӯйпӯшқунии суғуртавӣ тибқи банди В119 муайян карда мешавад.
- 45 Барои шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим (ба бандҳои В101-В118 нигаред) арзиши тавозунии маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда барои гурӯҳи шартномаҳо дар охири давраи ҳисоботӣ ба арзиши тавозунии он дар аввали давраи ҳисоботӣ, бо назардошти маблағи тасҳеҳшуда, ки дар бандҳои (а)-(д) дар зер нишон дода шудаанд, баробар аст. Корхона уҳдадор намебошад, ки маблағи тасҳеҳшударо дар алоҳидагӣ мушаххас намояд. Ба ивази ин метавонад маблағи умумӣ тибқи баъзе ё ҳамаи ислоҳот ба инбат гирифта шавад. Тасҳеҳоти мазкур инхоро дар бар мегиранд:
- (а) таъсири шартномаҳои нав, ки ба гурӯҳ ворид карда шудаанд (ба банди 28 нигаред);
- (б) тағйироти андозаи ҳиссаи корхона дар арзиши одилонаи *моддаҳои асосӣ* (ба банди В104(б)(i) нигаред), ба истиснои ҳолате, ки:
- (i) банди 115 татбиқ мегардад (дар бораи коҳиши хавф);
- (ii) коҳишёбии ҳиссаи корхона дар арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ аз арзиши тавозунии маржа барои хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда зиёд аст, ки боиси зарар мегардад (ба банди 48 нигаред);

- (iii) афзунёбии ҳиссаи корхона дар арзиши одилонаи моддаи асосӣ маблағи дар зербанди (ii) зикршударо барқарор менамояд;
 - (в) тағйирот дар воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо нисбат ба хизматрасонии давраҳои минбаъда, чӣ тавре, ки дар бандҳои B101–B118 тавсиф шудааст, ба истиснои ҳолате, ки:
 - (i) банди B115 татбиқ мегардад (дар бораи паст намудани хавф);
 - (ii) афзунёбии ҷунин воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо аз арзиши тавозунии маржа барои хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда зиёд аст, ки боиси зарар мегардад (ба банди 48 нигаред);
 - (iii) коҳишёбии ҷунин воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо тибқи банди 50(б) ба таркиби зарари ҷузъи уҳдадорӣ, барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ, мансуб мебошад;
 - (г) таъсири фарқияти қурби асъор, ки тибқи маржа барои хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда ба вучуд омадааст;
 - (ғ) маблағе, ки ба сифати даромад аз суғуртакунӣ дар натиҷаи хизматрасонии шартномаи суғурта дар давраи ҳисоботӣ эътироф шуда, бо роҳи тақсимои маржаи барои хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда, ки дар анҷоми давраи ҳисоботӣ боқӣ мондааст (то иҷрои тақсимот), ба давраи қорӣ ва давраҳои боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ тибқи банди B119 муайян карда мешавад.
- 46 Баъзе тағйирот дар маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда тағйиротро дар воситаҳои пулӣ, ки бо уҳдадорӣ боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ алоқаманд мебошад, ҷуброн намуда, арзиши умумии уҳдадорӣ рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ боқимондаро бетағйир мерасонад. Дар он қисмате, ки тағйирот дар маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда тағйиротро дар чарағи иҷрои шартномаи муайяншуда ҷуброн намекунад, ки ба уҳдадорӣ барои қисми боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ алоқаманд аст, корхона бояд даромад ва хароҷотро аз рӯи ин тағйирот тибқи банди 41 эътироф намояд.

Шартномаҳои душвор

- 47 Шартномаи суғурта дар санаи эътирофи аввалия душвор мебошад, агар воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо ба шартномаи мазкур, воситаҳои пулии фарогирии қаблан эътирофшуда ва воситаҳои пулие, ки тибқи шартномаи мазкур ба санаи эътирофи аввалия ба вучуд омадааст, тақсим гардида, дар маҷмӯъ ҳориҷшавии софи маблағро ифода намояд. Бо назардошти банди 16(а) корхона бояд ҷунин шартномаҳоро ба гурӯҳи алоҳида, ҷудо аз шартномаҳои душворнабуда, мавриди гурӯҳбандӣ қарор диҳад. То он дараҷае, ки банди 17 татбиқ карда мешавад, корхона метавонад як гурӯҳи шартномаҳои душворро тавассути арзёбии воситаҳои шартномаҳо, на шартномаҳои алоҳида муайян намояд. Корхона бояд зарарро нисбат ба ҳориҷшавии софи воситаҳо аз рӯи гурӯҳи шартномаҳои душвор дар таркиби ғоида ё зарар эътироф намояд, ки дар натиҷа арзиши тавозунии уҳдадорӣ гурӯҳи мазкур ба бузургии воситаҳои пулӣ аз рӯи иҷрои ин шартномаҳо баробар гардида, маржаи барои хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишудаи ин гурӯҳи шартномаҳо ба сифр баробар мешавад.
- 48 Гурӯҳи шартномаҳои суғурта ҳангоми арзёбии минбаъда душвор (ё душвортар) мегардад, агар бузургии зерин аз арзиши тавозунии маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда зиёд бошад:
- (а) тағйироти номусоиди марбут ба хизматрасонии давраҳои минбаъда дар воситаҳои пулии вобаста ба иҷрои шартномаҳои ба ин гурӯҳ вобасташуда, ки бо тағйирот дар арзёбии воситаҳои пулии минбаъда ва тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ қайду шарт шудаанд;
 - (б) нисбат ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим - коҳишёбии андозаи ҳиссаи корхона дар арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ.
- Бандҳои 44(в)(i), 45(б)(ii) ва 45(в)(ii) аз корхона талаб менамоянд, ки зарарро дар таркиби ғоида ё зарар бо андозаи ҷунин афзуншавӣ эътироф намояд.
- 49 Корхона бояд таркиби зарарро дар таркиби уҳдадорӣ барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ гурӯҳи шартномаҳои душвор, ки зарарҳои тибқи бандҳои 47-48 эътирофшударо инъикос менамояд, таҳия намояд (ё зиёд намояд). Таркиби зарар маблағҳоеро муайян менамояд, ки дар таркиби ғоида ё зарар ба сифати ҷуброни зарар барои гурӯҳи шартномаҳои душвор пешниҳод карда мешаванд ва аз ин рӯ, аз ҳисоббаробарии ғоидаи суғурта ҳориҷ карда мешаванд.

- 50 Пас аз эътироф намудани зарар аз рӯи гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи душвор, корхона бояд инҳоро тақсим намояд:
- (a) тағйироти минбаъда дар воситаҳои пулӣ барои иҷрои шартномаҳо нисбат ба уҳдадорӣ барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавии дар банди 51 зикршуда дар асоси низомнокӣ дар байни:
 - (i) таркиби зарар ҳамчун қисмати уҳдадорӣ барои қисми боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ;
 - (ii) уҳдадорӣ барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ, ба истиснои таркиби зарар;
 - (б) танҳо барои коҳишёбии таркиби муайяни зарар то ҳадди ба сифр баробар шудани ин чузъ:
 - (i) тамоми коҳишёбии минбаъдаи воситаҳои пулӣ, ки вобаста ба хизматрасонии давраҳои минбаъда вобаста ба иҷрои шартномаҳои ба ин гурӯҳ дохил карда шуда, бо тағйирот дар арзёбии воситаҳои пулӣ минбаъда ва тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ қайду шарт шудаанд;
 - (ii) тамоми афзуншавии минбаъдаи ҳиссаи корхона дар арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ.

Бандҳои 44(в)(i), 45(б)(iii) ва 45(в)(iii) аз корхона талаб менамоянд, ки маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо танҳо ба дараҷае тасҳеҳ намояд, ки коҳишёбии ба воситаҳои пулӣ вобастабуда аз маблағии барои таркиби зарар ҷудошуда зиёд бошад.
- 51 Тағйироти минбаъда дар воситаҳои пулӣ марбут ба иҷрои шартномаҳо, ки нисбат ба уҳдадорихоӣ қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ истифода гардида, бояд тибқи банди 50(а) тақсим карда шаванд, инҳоянд:
- (a) арзёбии арзиши воқеии воситаҳои пулӣ минбаъда тибқи зарар ва хароҷоти суғуртавӣ ба маблағе, ки дар асоси он уҳдадорихоӣ қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ дар натиҷаи хароҷоти сарфшудан суғурта кам карда шудааст;
 - (б) тағйирот дар тасҳеҳоти хавф барои хавфи ғайримолиявӣ, ки дар таркиби фоида ё зарар дар натиҷаи озод гардидан аз хавф эътироф шудааст;
 - (в) даромад ё хароҷоти молиявӣ аз рӯи шартномаҳои суғурта.
- 52 Тақсимои низомноке, ки банди 50(а) талаб менамояд, бояд боиси он гардад, ки маблағи умумии ба таркиби зарар тибқи бандҳои 48-50 тақсимшуда дар охири давраи фарогирии гурӯҳи шартномаҳои суғурта ба сифр баробар шавад.

Усул дар асоси тақсимои кумакпулӣ

- 53 Корхона ҳуқуқ дорад арзёбии гурӯҳи шартномаҳои суғуртаро бо истифода аз усули тақсими мукофоти дар бандҳои 55-59 тавсифшуда содда намояд, танҳо ва танҳо дар он маврид, агар дар оғози амали гурӯҳ:
- (a) корхона асоснок интизор бошад, ки татбиқи чунин соддагардонӣ боиси натиҷаҳои арзёбии уҳдадорихоӣ қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавии ин гурӯҳ мегардад, ки аз натиҷаи татбиқи талаботи бандҳои 32-52 ба таври ҷиддӣ фарқ намекунад;
 - (б) муҳлати рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ барои ҳар як шартнома дар таркиби гурӯҳ (аз ҷумла, хизматрасонӣ аз рӯи шартномаи суғуртавӣ, ки бо ҳама мукофотҳои шартнома қайду шарт гардида, дар ҳамин сана тибқи банди 34 муайян шудааст) як сол ё камтар аз онро ташкил медиҳад.
- 54 Меъёрҳои дар банди 53(а) зикршуда қонеъ карда намешавад, агар дар оғози амали гурӯҳ корхона тағйирёбии назаррасро дар воситаҳои пулӣ иҷрои шартнома интизор бошад, ки ба арзёбии уҳдадорӣ барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ дар давраи пеш аз фаро расидани зарари суғуртавӣ таъсир расонад. Тағйирёбии воситаҳои пулӣ иҷрои шартномаҳо, масалан, бо афзоиши инҳо зиёд мегардад:
- (a) ҳаҷми воситаҳои пулӣ минбаъда, ки бо ҳама гуна деривативҳо, ки дар ин шартномаҳо ҷой дода шудаанд, алоқаманд мебошад;
 - (б) давомнокии давраи суғуртавӣ аз рӯи гурӯҳи шартномаҳо.
- 55 Ҳангоми татбиқи усули тақсими мукофот корхона бояд уҳдадориро барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ ба таври зерин арзёбӣ намояд:

- (a) хангоми эътирофи аввалия арзиши тавозунии уҳдадорӣ чунин аст:
- (i) мукофотҳое, ки дар лаҳзаи эътирофи аввалия гирифта шудаанд, агар мавҷуд бошанд;
 - (ii) тарҳи воситаҳои пулии фарогирӣ дар ин сана, ба истисноӣ ҳолатҳое, ки корхона тибқи банди 59(a) ин пардохтро ҳамчун хароҷот эътироф накунад;
 - (iii) чамъ ё тарҳи ҳама гуна маблағе, ки дар натиҷаи қатъёбии эътироф дар ин сана ба вучуд меояд:
 - 1. ҳама гуна дорой дар робита бо воситаҳои пулии фарогирӣ тибқи банди 28С;
 - 2. ҳама гуна дорой ё уҳдадорӣ дигаре, ки қаблан дар робита бо воситаҳои пулии марбут ба ин гурӯҳи шартномаҳо эътироф шудаанд, тавре, ки дар банди Б66А нишон дода шудааст;
- (б) дар охири ҳар як давраи ҳисоботии минбаъда арзиши тавозунии уҳдадорӣ арзиши тавозуниро дар аввали давраи ҳисоботӣ ифода менамояд:
- (i) чамъ ба мукофотпулии дар ин давра гирифташуда;
 - (ii) тарҳи воситаҳои пулии фарогирӣ; ба истисноӣ ҳолате, агар корхона тибқи банди 59(a) пардохтро ҳамчун хароҷот эътироф накунад;
 - (iii) чамъи ҳама гуна маблағи вобаста ба истехлоки воситаҳои пулии фарогирӣ, ки ҳамчун хароҷот дар давраи ҳисоботӣ эътироф шудааст; ба истисноӣ ҳолатҳое, ки агар корхона тибқи банди 59(a) воситаҳои пулии фарогириро ҳамчун хароҷот эътироф накунад;
 - (iv) чамъи тасҳеҳоти чузъи маблағгузорӣ, ки тибқи банди 56 анҷом дода шудааст;
 - (v) тарҳи маблағе, ки ба сифати даромад аз суғурта дар натиҷаи хизматрасонӣ дар ин давра эътироф шудааст (ба банди Б126 нигаред);
 - (vi) тарҳи маблағи чузъи сармоягузорӣ, ки дар чузъи уҳдадорӣ барои зарари суғуртавӣ расонидашуда, пардохта ё гузаронида шудааст.
- 56 Агар шартномаҳои суғурта дар гурӯҳ чузъи муҳими маблағгузорино дар бар гиранд, корхона бояд арзиши тавозунии уҳдадориро вобаста ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ бо мақсади инъикос намудани арзиши муваққатӣ пул ва таъсири хавфи молиявӣ бо истифода аз меъёрҳои тахфифӣ дар банди 36 ҳангоми эътирофи аввалия муайяншуда, тасҳеҳ намояд. Корхона уҳдадор намебошад, ки арзиши тавозунии уҳдадориро барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ бо мақсади инъикос намудани арзиши муваққатӣ пул ва таъсири хавфи молиявӣ тасҳеҳ намояд, агар корхона дар лаҳзаи эътирофи аввалия интизор аст, ки давраи байни пешниҳоди ҳар як қисми хизматрасонӣ ва давраи пардохти мукофоти дахлдор аз як сол зиёд набошад.
- 57 Агар дар дилхоҳ вақт, дар давоми давраи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ, далелҳо ва ҳолатҳо душвор будани гурӯҳи шартномаҳои суғуртаро нишон диҳанд, корхона бояд фарқияти байни инҳоро ба инобат гирад:
- (a) арзиши тавозунии уҳдадорӣ барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ, ки тибқи банди 55 муайян шудааст;
 - (б) бузургии воситаҳои пулии иҷроӣ шартномаҳо, ки ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавии ин гурӯҳи шартномаҳо тааллуқ дошта, тибқи бандҳои 33-37 ва Б36-Б92 муайян карда мешаванд. Аммо, агар ҳангоми татбиқи банди 59(б) корхона уҳдадориро вобаста ба зарари суғуртавии расонидашуда бо назардошти арзиши муваққатӣ пул ва таъсири хавфи молиявӣ тасҳеҳ накунад, он метавонад чунин тасҳеҳотро дар ҳисоббаробарии воситаҳои пулии иҷроӣ шартномаҳо дохил накунад.
- 58 То он дараҷае, ки бузургии воситаҳои пулии иҷроӣ шартномаҳо, ки дар банди 57(б) оварда шудааст, аз арзиши тавозунии дар банди 57(a) овардашуда зиёд бошад, корхона бояд зарарро дар таркиби ғоида ё зарар эътироф намояд ва уҳдадориро аз рӯи қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ зиёд намояд.
- 59 Ҳангоми татбиқи усули тақсмоти мукофот корхона:
- (a) метавонад ҳангоми ба миён омадани чунин хароҷот воситаҳои пулии фарогириро ба сифати хароҷот эътироф намояд, ба шарт, ки давраи рӯйпӯшкунӣ суғуртавии ҳар як шартномаи гурӯҳ дар лаҳзаи эътирофи аввалия на бештар аз як сол бошад;

- (б) бояд ухдадориро барои зарари суғуртавии расонидашуда барои як гурӯҳи шартномаҳои суғурта бо маблағи воситаҳои пулӣ барои иҷрои шартномаҳои марбут ба зарари суғуртавии расонидашуда тибқи бандҳои 33-37 ва В36-В92 арзёбӣ намояд. Бо вучуди ин, корхона ухдадор намебошад, ки воситаҳои пулии минбаъдaro бо назардошти арзиши муваққатии пул ва таъсири хавфи молиявӣ тасҳеҳ намояд, агар ин воситаҳои пулӣ дар давоми як сол аз санаи рух додани зарари суғуртавӣ пардохта ё гирифта шавад.

Шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда

- 60 Нисбати шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда, талаботи СБҲМ 17, чӣ тавре, ки дар бандҳои 61-70А зикр шудааст, тағйирёбӣ мешавад.
- 61 Корхона бояд портфели шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташударo тибқи бандҳои 14-24 чудо намояд, ба истиснои он, ки истинод ба шартномаҳои душвор дар ин бандҳо бояд бо истинод ба шартномаҳои иваз карда шавад, ки ҳангоми эътирофи аввалия ғоидаи соф доранд. Барои баъзе шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда, татбиқи бандҳои 14-24 боиси эътироф намудани гурӯҳе мегардад, ки аз як шартнома иборат мебошад.

Эътироф

- 62 Бар ивази татбиқи банди 25 корхона бояд гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташударo аз оғози давраи пештар аз ин ду санаи зерин эътироф намояд:
- (а) санаи оғози давраи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ барои гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда;
- (б) санаи эътирофи гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи асосии душвор аз ҷониби корхона тибқи банди 25(в), агар шартномаи азнавсуғуртакунии дахлдор ба гурӯҳи зерини шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда дохил гардад, ки дар ин сана ё пеш аз он баста шудааст.
- 62А Сарфи назар аз талаботи банди 62(а) корхона бояд эътирофи гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташударo мавқуф гузорад, ки рӯйпӯшкунӣ суғуртавии мутаносибро то санаи эътирофи аввалияи шартномаи суғуртаи асосӣ таъмин менамояд, агар ин сана дертар аз санаи оғози давраи рӯйпӯшкунӣ суғуртавии гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда фаро расад.

Арзёбӣ

- 63 Ҳангоми татбиқи талаботи арзёбӣ, ки бандҳои 32-36 нисбати шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда пешбинӣ гардидааст, корхона бояд ба дараҷае, ки шартномаҳои асосӣ низ тибқи ин бандҳо арзёбӣ карда шаванд, фарзияҳои мантикиро барои арзёбии арзиши воқеии воситаҳои пулии минбаъдаи гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда ва арзёбии арзиши воқеии воситаҳои пулӣ барои гурӯҳ (гурӯҳҳо)-и шартномаҳои асосии суғурта истифода намояд. Илова бар ин, корхона бояд ба арзёбии арзиши воқеии воситаҳои пулии минбаъдаи гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда, таъсири хавфи иҷро накардани шартномаҳои азнавсуғуртакунии аз тарафи содиркунандаи шартномаҳои азнавсуғуртакуниро бо назардошти таъсири таъминоти гарав ва харочот барои танзими ихтилофот дохил намояд.
- 64 Бар ивази татбиқи банди 37 корхона бояд тасҳеҳи хавфро ба хавфи ғайримолиявӣ тавре муқаррар намояд, ки он бузургии хавфи интиқол аз дорандаи гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии ба содиркунандае, ки ин шартномаҳоро баровардааст, инъикос намояд.
- 65 Талаботи банди 38, ки муайян намудани маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударo ҳангоми эътирофи аввалия дар бар мегирад, барои инъикоси ин омил, ки ғоидаи бадастоваранда нисбати шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда вучуд надошта, ба ҷои он харочот ё ғоидаси соф нисбати ба даст овардани шартномаи азнавсуғуртакунии вучуд дорад, тағйирёбӣ мешавад. Аз ин рӯ, агар банди 65А татбиқ нагардад, ҳангоми эътирофи аввалия корхона бояд харочоти соф ё ғоидаси софи ба даст овардани як гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташударo ба сифати маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда эътироф менамояд, ки ҳамчун маблағи бузургиҳои зерин арзёбӣ карда мешавад:
- (а) воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо
- (б) арзиши дорой ё ухдадорӣ, ки қаблан дар робита бо воситаҳои пулии марбут ба гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда эътироф гардида, эътирофи он дар санаи зикршуда қатъ гардидааст ;

- (в) дигар воситаҳои пулӣ, ки дар ин сана ба вучуд омадааст;
- (г) ҳама гуна даромад, ки дар таркиби Ҷоида ё зарар тибқи банди 66А эътироф шудааст.
- 65А Агар хароҷоти софӣ ба даст овардани рӯйпӯшкунӣ азнавсӯғуртакуни ба рӯйдодхое дахл дошта бошад, ки то харидаи гурӯҳи шартномаҳои азнавсӯғуртакунии нигоҳдошташуда ба амал омадаанд, пас, сарфи назар аз талаботи банди Б5 корхона бояд чунин хароҷотро Ҷавран дар таркиби Ҷоида ё зарар ҳамчун хароҷот эътироф намояд.
- 66 Бар ивази татбиқи банди банди 44 корхона бояд марҷаро барои хизматрасонии тавассути шартнома пешбинигардида дар анҷоми давраи ҳисоботӣ тибқи гурӯҳи шартномаҳои азнавсӯғуртакунии нигоҳдошташуда ҳамчун арзиши тавозуни, ки дар санаи оғози давраи ҳисоботӣ муайян гардида, бо назардошти инҳо тасҳеҳ мешавад, арзёбӣ намояд:
- (а) таъсири шартномаҳои нав, ки ба гурӯҳ илова карда шудаанд (ба банди 28 нигаред);
- (б) Ҷоизхое, ки ба арзиши тавозунии маржа барои хизматрасонии тибқи шартнома пешбинигардида ҳисобу зам гардида, бо истифодаи меъёрҳои тахфиф, ки дар банди Б72(б) зикр шудаанд, ба инобат гирифта мешаванд;
- (ба) даромаде, ки дар таркиби Ҷоида ё зарари давраи ҳисоботӣ тибқи банди 66А эътироф шудааст;
- (бб) маблағе, ки тибқи таркиби ҷаброни зарар барқарор шудааст ва тибқи банди 66Б ба он андоза эътироф гардидааст, ки (ба банди Б119Д нигаред), дар он барқароршавии зерин тибқи иҷрои шартномаҳои гурӯҳи шартномаҳои азнавсӯғуртакунии нигоҳдошташуда тағйироти воситаҳои пулӣ махсуб намеёбад;
- (в) тағйирёбии воситаҳои пулӣ вобаста ба иҷрои шартномаҳо, ки бо истифодаи меъёри тахфифи дар банди Б72(в) зикршуда ба он андоза арзёбӣ гардидаанд, ки чунин тағйирот бо хизматрасонии давраҳои минбаъда алоқаманд мебошад, ба истиснои ин ҳолатҳо, ҳангоме, ки:
- (i) тағйироти мазкур бо тағйир ёфтани воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳое, ки ба гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи асосӣ ворид карда шудаанд, қайду шарт гардида, маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо барои гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи асосӣ тасҳеҳ намекунад;
- (ii) тағйироти мазкур бо истифодаи бандҳои 57–58 (дар бораи шартномаҳои душвор) қайду шарт шудааст, агар корхона як гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи асосиро бо истифода аз усули тақсмоти мукофот арзёбӣ намояд.
- (г) таъсири фарқияти қурби асъор, ки вобаста ба маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда ба вучуд меояд;
- (ғ) маблағе, ки дар таркиби Ҷоида ё зарар дар робита бо қабули хизматрасонӣ дар давраи муайян эътироф шуда, бо роҳи тақсим намудани маржаи боқимондаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда дар охири давраи ҳисоботӣ (амалисозии тақсмот) тибқи банди Б119 ба давраҳои ҷорӣ ва боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ барои гурӯҳи шартномаҳои азнавсӯғуртакунии нигоҳдошташуда, муайян карда мешавад.
- 66А Корхона бояд маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо барои як гурӯҳи шартномаҳои азнавсӯғуртакунии нигоҳдошташуда тасҳеҳ намуда, дар натиҷаи ин тасҳеҳот даромадро дар ин мавриде, ки корхона зарарро дар гурӯҳи шартномаҳои асосии душвори суғурта ҳангоми эътирофи аввалия ё ҳангоме, ки корхона шартномаҳои асосии душвори суғуртаро ба гурӯҳ ворид менамояд, эътироф намояд (ба бандҳои Б119В - Б119Г нигаред).
- 66В Дар таркиби дорои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ барои гурӯҳи шартномаҳои азнавсӯғуртакунии нигоҳдошташуда корхона бояд таркиби ҷаброни зарарро, ки ҷаброни зарари тибқи бандҳои 66(в)(i)-(ii) ва 66А эътирофшударо инъикос менамояд, таҳия намояд (ё тасҳеҳ намояд). Таркиби ҷаброн маблағеро муайян менамояд, ки дар таркиби Ҷоида ё зарар ба сифати маблағи барқароршудаи ҷаброни зарар пешниҳод гардида, аз шартномаҳои азнавсӯғуртакунии нигоҳдошташуда гирифта шудааст ва мутаносибан аз тақсмоти мукофотҳои ба азнавсӯғуртакунанда пардохташуда ҳориҷ карда мешавад (ба банди Б119Д нигаред).
- 67 Тағйироти воситаҳои пулӣ вобаста ба иҷрои шартномаҳо, ки бо тағйироти ҳавфи иҷро нагардидани уҳдадорӣ аз ҷониби тарафе, ки шартномаҳои азнавсӯғуртакуниро содир намудааст, қайду шарт гардида, ба хизматрасонии давраҳои минбаъда мансуб намебошад ва имкон надорад марҷаро барои хизматрасонии тавассути шартнома пешбинигардида тасҳеҳ намояд.
- 68 Шартномаҳои азнавсӯғуртакунии нигоҳдошташуда наметавонанд душвор бошанд. Аз ин рӯ, талаботи бандҳои 47–52 татбиқ намегардад.

Усули тақсими мукофот барои гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи нигоҳдошташуда

- 69 Барои соддагардонии арзёбии гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда корхона метавонад усулро дар асоси тақсимои мукофоти дар бандҳои 55-56 ва 59 тавсифшуда истифода намояд (бо назардошти хусусиятҳои шартномаҳои азнавсуғуртакунии, ки аз шартномаҳои суғуртаи содиршуда фарқ менамоянд, тағйир дода шудааст, масалан, бавучудони танҳо харочот ё коҳишёбии харочоти камшавӣ бар ивази фоида), агар дар лаҳзаи оғози амали гурӯҳ:
- (а) корхона асоснок интизор аст, ки натиҷаҳои арзёбӣ аз натиҷаҳои татбиқи талаботи бандҳои 63-68 ба таври назаррас фарқ наменамоянд;
 - (б) муҳлати рӯйпӯшкунӣ суғуртавии барои ҳар як шартномаи гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда (аз ҷумла, рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ, ки бо ҳама мукофотҳои дар доираи шартномаи дар ҳамин сана муайяншуда тибқи банди 34 қайду шарт шудааст) як сол ё камтар аз онро ташкил медиҳад.
- 70 Шарт дар банди 69(а) зикршуда иҷро намешавад, агар дар мавриди оғози амали гурӯҳ корхона тағйирёбии назаррасро дар воситаҳои пулии марбут ба шартнома интизор бошад, ки ба арзёбии дороиҳои марбут ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ дар давраи пеш аз фарорасии суғурта, ҳангоме, ки зарари суғуртавӣ рӯй медиҳад, таъсир мерасонад. Тағйирёбии воситаҳои пулӣ барои иҷрои шартномаҳо зиёд мегардад, масалан, бо афзоиши:
- (а) ҳаҷми воситаҳои пулии минбаъда, ки бо ҳама гуна деривативҳои дар ин шартномаҳо ҷойдодашуда алоқаманд мебошад;
 - (б) давомнокии давраи рӯйпӯшкунӣ суғуртавии як гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда.
- 70А Агар корхона гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташударо бо истифода аз усули тақсими мукофот арзёбӣ намояд, корхона бояд банди 66А-ро бо роҳи тасҳеҳ намудани арзиши тавозунии дорой барои рӯйпӯшкунӣ қисмати боқимондаи суғурта бар ивази тасҳеҳи маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда татбиқ намояд.

Шартномаҳои сармоягузориҳои дорои шартҳои иштироки мунфасил

- 71 Шартномаи сармоягузориҳои дорои шартҳои иштироки мунфасил маънои интиқоли хавфи назаррасии суғуртаро надорад. Аз ин рӯ, талаботи СБҲМ 17 вобаста ба шартномаҳои суғурта барои татбиқи шартномаҳои сармоягузориҳои дорои шартҳои иштироки мунфасил ба таври зерин тағйирёбӣ мешаванд:
- (а) санаи эътирофи аввалия (ба бандҳои 25 ва 28 нигаред) санае махсус мегардад, ки корхона тарафи шартнома пазируфта мешавад;
 - (б) миқёси шартнома (ба банди 34 нигаред) ба тавре тағйирёбӣ шудааст, ки воситаҳои пулӣ дар доираи шартнома қарордошта ба ҳисоб меравад, агар он аз уҳдадорӣ воқеии корхона вобаста ба пешниҳоди воситаҳои пулӣ дар санаи ҷорӣ ё оянда махсус гардад. Корхона уҳдадорӣ ҳақиқии пешниҳоди воситаҳои пулиро надорад, агар вай қобилияти амалии нархгузорӣ намудани ваъдаи пешниҳоди воситаи пулиро тавре дошта бошад, ки маблағи пурраи маблағҳои ваъдашуда ва хавфҳои алоқамандро инъикос намояд;
 - (в) тақсимои маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда (ба бандҳои 44(ғ) ва 45(ғ) нигаред) аз рӯйи давра тағйирёбӣ мешавад, то корхона маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо дар тӯли муҳлати гурӯҳи шартномаҳо ба таври мунтазам эътироф намояд, ки интиқоли хизматрасонии вобаста ба идоракунии сармоягузориҳо, ки дар шартнома пешбинӣ шудааст, инъикос менамояд.

Тағйирёбӣ ва қатъёбии эътироф

Тағйирёбии шартномаи суғурта

- 72 Ҳангоми тағйирёбии шартҳои шартномаи суғурта, масалан, бо мувофиқаи тарафҳои шартнома ё бо сабаби тағйироти танзими меъёрӣ-ҳуқуқӣ, корхона бояд эътирофи шартномаи аввалияро қатъ намояд ва шартномаи тағйирёфтаре тибқи СБҲМ 17 ё дигар стандартҳои татбиқшаванда ба сифати шартномаи нав, танҳо агар ҳадди аққал яке аз шартҳои зербандҳои (а)–(с) риоя карда шавад,

эътироф намоёд. Амали ҳукуки пешбиниамудан шартҳои шартнома тағйирёбӣ махсуб намеёбад. Шартҳои муқарраршуда дар инҳо ифода мегарданд:

- (а) агар шартҳои тағйирёфта ба шартнома дар лаҳзаи оғози амали он дохил карда шуда бошанд:
- (i) шартномаи тағйирёфта тибқи бандҳои 3-8А аз доираи татбиқи СБҲМ 17 хориҷ карда мешавад;
 - (ii) корхона чузъи дигарро аз шартномаи суғуртаи асосӣ тибқи бандҳои 10-13 ҷудо менамояд, ки дар натиҷа шартномаи дигари суғурта эътироф шуда, нисбат ба он талаботи СБҲМ 17 татбиқ мешавад;
 - (iii) доираи шартномаи тағйирёфта, ки тибқи банди 34 муайян шудааст, ба таври назаррас фарқ менамояд;
 - (iv) шартномаи тағйирёфта тибқи бандҳои 14-24 ба гурӯҳи дигари шартномаҳо дохил карда мешавад;
- (б) шартномаи аввалия ба муқаррароти *шартномаи суғуртаи шишироки мустақим* мувофиқат менамуд, аммо шартномаи тағйирёфта дигар ба ин муқаррарот мувофиқат намекунад ё баръакс;
- (в) корхона усули тақсими мукофотро, ки дар бандҳои 53-59 ё бандҳои 69-70 тавсиф шудааст, нисбат ба шартномаи аввалия татбиқ намудааст, аммо тағйирёбӣ боиси он мегардад, ки шартнома дигар ба меъёрҳои дар банди 53 ё банди 69 зикршуда барои татбиқи ин усул мувофиқат намекунад.

- 73 Агар тағйирёбии шартнома ягон шарт банди 72-ро қонеъ нагардонад, корхона бояд тағйирот дар воситаҳои пулиро, ки дар натиҷаи тағйирёбӣ ба вучуд омадааст, ҳамчун тағйирот дар арзёбии воситаҳои пулӣ барои иҷрои шартномаҳо тибқи бандҳои 40-52 ҳисоб намоёд.

Қатъёбии эътироф

- 74 **Корхона бояд эътирофи шартномаи суғуртаро танҳо дар ҳамаи маврид қатъ намоёд, ҳангоме, ки:**
- (а) аз байн меравад, яъне ҳангоми қатъ гардидани уҳдадорӣ тибқи шартномаи суғурта пешбинишуда баъди ба охир расидани муҳлат, иҷро шудан ё бекор гардидан;
 - (б) яке аз шартҳои дар банди 72 зикршуда риоя мегарданд.
- 75 Пас аз ба итмом расидани муҳлати шартномаи суғурта, корхона дигар ба хавф дучор намешавад ва аз ин рӯ, дигар ҷиҳати интиқоли захираҳои иқтисодӣ барои иҷрои шартномаи суғурта уҳдадор намебошад. Масалан, агар корхона шартномаи азнавсуғуртакунӣ ба даст оварад, он бояд шартномаи суғуртаи асосиро танҳо ва танҳо дар сурате, ки шартномаи асосии суғурта ба қарз бозмонда бошад, қатъ намоёд.
- 76 Корхона эътирофи шартномаи суғуртаро, ки ба гурӯҳи шартномаҳо дохил мешавад, бо роҳи татбиқ намудани талаботи зерини СБҲМ 17 қатъ менамояд:
- (а) воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо, ки ба ин гурӯҳ ҷудо карда шудаанд, тасхех карда мешаванд, то ин ки арзиши воқеии воситаҳои пулии минбаъда ва тасхехи хавф барои хавфи ғайримолиявии марбут ба ҳуқуқ ва уҳдадорӣ, ки эътирофи онҳо тибқи бандҳои 40(а)(i) ва 40(б) дар гурӯҳ қатъ карда шудаанд, истисно карда шаванд;
 - (б) маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда барои ин гурӯҳи шартномаҳо бо назардошти тағйирот дар воситаҳои пулӣ барои иҷрои шартномаҳои дар зербанди (а) пешбинишуда бо бузургии талабкардаи бандҳои 44(в) ва 45(в) тасхех карда мешавад, ба истиснои ҳолате, агар банди 77 татбиқ карда шавад;
 - (в) миқдори воҳидҳои рӯйпӯшкунӣ суғуртаи тибқи хизматрасониҳои боқимондаи эҳтимолӣ дар доираи шартномаи суғурта бо мақсади инъикоси қатъи эътирофи воҳидҳои суғурта дар гурӯҳ тасхех карда мешавад. Андозаи маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда, ки дар таркиби фонди ё зарари давра эътироф шудааст, дар асоси шумораи тасхехшудаи воҳидҳои суғурта тибқи банди Б119 муайян карда мешавад.
- 77 Агар корхона эътирофи шартномаи суғуртаро бо сабаби ба шахси сеюм гузаштан боздорад ё эътирофи шартномаи суғуртаро қатъ карда, тибқи банди 72 шартномаи навро эътироф намоёд, пас бар ивази татбиқи банди 76(б), корхона бояд:
- (а) маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо барои гурӯҳи шартномаҳо, ки ба онҳо шартномаи қатъшуда тааллуқ дошт, тибқи бандҳои 44(в) ва 45(в) бо фарқиати

байни зербандҳои (i) ва (ii) барои шартномаҳое, ки ба тарафи сеюм дода шудаанд ё фарқи байни зербандҳои (i) ва (iii) нисбат ба шартномаҳое, ки тибқи банди 72 эътироф нашудаанд, тасҳеҳ намояд:

- (i) тағйирёбии арзиши тавозунии гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки ба қатъёбии эътирофи шартнома тибқи банди 76(a) алокаманд мебошад;
 - (ii) мукофотпулӣ, ки ба тарафи сеюм пардохта мешавад
 - (iii) мукофотпулие, ки корхона бояд пардохт намояд, агар дар санаи тағйир додани шартнома он бо шартҳои ҳаммонанди шартномаи нав баста шуда бошад, бо тарҳи мукофотҳои иловагӣ, ки барои тағйирёбии ситонида шудааст.
- (б) арзёбӣ намудани шартномаи нав, ки тибқи банди 72 эътироф шудааст, бо истифода аз фарзияе, ки корхона мукофоти дар зербанди (a)(iii) зикршударо дар санаи тағйирёбии гирифтааст.

Пешниҳод дар ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ

- 78 Дар ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ корхона бояд арзиши тавозуниро аз рӯи портфел дар алоҳидагӣ пешниҳод намояд:
- (а) шартномаҳои суғуртавии содиршуда, ки дороиҳоро ифода менамоянд;
 - (б) шартномаҳои суғуртавии содиршуда, ки ухдадорихоро ифода менамоянд;
 - (в) шартномаҳои азнавсуғуртакунии содиршуда, ки дороиҳоро ифода менамоянд;
 - (г) шартномаҳои азнавсуғуртакунии содиршуда, ки ухдадорихоро ифода менамоянд.
- 79 Корхона бояд тамоми дороиҳоро, ки дар робита бо воситаҳои пулии фарогирӣ тибқи банди 28Б эътироф шудаанд, ба ҳисоббаробарии арзиши тавозунии портфелҳои дахлдори шартномаҳои суғуртаи содиршуда ва тамоми дороиҳо ё ухдадорихоро марбут ба воситаҳои пулиро, ки бо портфелҳои шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда алокаманд мебошанд, (ба банди 65(б) нигаред), ба ҳисоббаробарии арзиши тавозунии портфелҳои шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда дохил намояд.

Эътироф ва пешниҳод дар ҳисобот(ҳо) дар бораи натиҷаҳои молиявӣ (бандҳои В120–В136)

- 80 Тибқи бандҳои 41 ва 42 корхона бояд маблағи дар ҳисобот(ҳо) дар бораи фонда ё зарар ва дигар даромади мачмӯй эътирофшударо (минбаъд ҳисобот(ҳо) дар бораи натиҷаҳои молиявӣ) ба таври зерин ҷудо намояд:
- (а) натиҷаи хизматрасонии суғуртавӣ (бандҳои 83-86), аз ҷумла, маблағи суғурта ва хароҷоти хизматрасонии суғуртавӣ;
 - (б) даромади молиявӣ ё хароҷоти суғуртавӣ (бандҳои 87-92).
- 81 Корхона ухдадор намебошад, ки бузургии тағйироти тасҳеҳи хавфи ғайримолиявиро ба маблағе, ки ба натиҷаи хизматрасонии марбут ба суғурта ва маблағе, ки ба даромади молиявӣ ё хароҷоти марбут ба суғурта дахл дорад, ҷудо намояд. Агар корхона чунин ҷудошударо анҷом надиҳад, он бояд ҳаҷми пурраи тайгиротро дар тасҳеҳи хавфи ғайримолиявӣ ҳамчун як қисми натиҷаи пешниҳоди хизматрасонии суғурта ба инобат гирад.
- 82 Корхона бояд даромад ё хароҷотро аз рӯи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда дар алоҳидагӣ аз даромад ё хароҷоти шартномаҳои суғуртаи содиршуда пешниҳод намояд.

Натиҷаи хизматрасонии суғуртавӣ

- 83 Корхона бояд даромад аз суғуртакуниро дар таркиби фонда ё зарар, ки аз гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи содиршуда бармеояд, пешниҳод намояд. Даромад аз суғурта бояд пешниҳоди хизматрасониеро инъикос намояд, ки дар гурӯҳи шартномаҳои суғурта фаро гирифта шуда, маблағи ҷубронеро инъикос менамояд, ки корхона ба ивази чунин хизматрасонӣ гирифтани ҳуқуқи онро интизор аст. Дар бандҳои В120–В127 дастур нисбати арзёбӣ намудани даромад аз суғурта оварда шудааст.

- 84 Корхона бояд хароҷоти хизматрасонии суғуртавиرو дар таркиби фоида ё зарар, ки аз рӯи гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи содиршуда ба вучуд меояд, пешниҳод намояд, ки зарари суғуртавӣ (ба истисноӣ пардохти марбут ба ҷузъи сармоягузорӣ), дигар хароҷоти тибқи хизматрасонии суғуртавӣ сарфшуда ва дигар маблағи дар банди 103(б) нишондодашударо дар бар мегирад.
- 85 Даромад аз суғурта ва хароҷоти хизматрасонии суғуртавӣ, ки дар таркиби фоида ё зарар пешниҳод мегарданд, набояд ҷузъи сармоягузорино дар бар гиранд. Корхона наметавонад маълумотро дар бораи мукофотҳо дар таркиби фоида ё зарар нишон диҳад, агар чунин маълумот ба банди 83 мувофиқат накунад.
- 86 Корхона ҳуқуқ дорад даромад ё хароҷоти гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдоришударо пешниҳод намояд (ба бандҳои 60-70А нигаред), ба ғайр аз даромадҳои молиявӣ ё хароҷоти марбут ба суғуртаро ҳамчун як маблағи ягона; ё корхона метавонад дар алоҳидагӣ маблағи ҷуброни зарари аз азнавсуғуртакунада гирифташуда ва маблағи тақсими мукофотҳои пардохтшударо, ки дар маҷмӯъ нетто-бузургии баробар ба ҳамон маблағи ягонро ифода менамоянд, пешниҳод намояд. Агар корхона маблағи ҷуброни аз азнавсуғуртакунада гирифташуда ва маблағи тақсими мукофотҳои пардохтшударо дар алоҳидагӣ пешниҳод намояд, он:
- (а) бояд воситаҳои пулии азнавсуғуртакуниро, ки тибқи шартномаҳои асосӣ аз зарари суғуртавӣ вобаста мебошад, ҳамчун як қисми зарари суғуртавие, ки тибқи шартҳои шартномаи азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда ҷуброн карда мешавад, ба инobat гирад;
 - (б) бояд маблағеро, ки эҳтимолан аз азнавсуғуртакунада гирифта шуда, тибқи шартномаҳои асосӣ аз зарари суғуртавӣ вобаста намебошад (масалан, баъзе намудҳои комиссияи азнавсуғуртакунии), ба сифати қоҳишҳои мукофоте, ки ба азнавсуғуртакунада бояд пардохта шавад, ба инobat гирад;
 - (ба) маблағеро, ки тибқи бандҳои 66(в)(i) - (ii) ва 66А – 66Б ҷуброни зарар эътироф шудааст, бояд ҳамчун маблағи ҷуброннамудаи азнавсуғуртакунада баррасӣ намояд;
 - (в) тақсими мукофоти пардохтшударо ҳамчун қоҳишҳои фоида пешниҳод накунад.

Даромад ё хароҷоти молиявии суғуртавӣ (ба бандҳои Б128–Б136 нигаред)

- 87 Даромад ё хароҷоти молиявии суғуртавӣ тағйироти арзиши тавозунии гурӯҳи шартномаҳои суғуртаро ифода менамоянд, ки дар натиҷа инҳо ба вучуд меоянд:
- (а) таъсири арзиши муваққатии пул ва тағйирҳои арзиши муваққатии пул;
 - (б) таъсири хавфи молиявӣ ва тағйирҳои хавфи молиявӣ;
 - (в) ба истисноӣ чунин тағйирот ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим, ки боиси тасҳеҳоти маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда мегардад, вале онро тибқи бандҳои 45(б)(ii), 45(б)(iii), 45(в)(ii) ё 45(в)(iii) ислоҳ намекунад. Чунин тағйирот ба хароҷоти хизматрасонии суғуртавӣ дохил карда мешавад.
- 87А Корхона бояд татбиқ намояд:
- (а) банди Б117А-ро нисбат ба даромад ё хароҷоти молиявии суғуртавӣ, ки дар натиҷаи татбиқи банди Б115 ба вучуд меоянд (паст намудани хавф);
 - (б) бандҳои 88 ва 89-ро нисбат ба ҳамаи дигар даромадҳои молиявӣ ё хароҷоти марбут ба суғурта.
- 88 Ҳангоми татбиқи банди 87А(б), ба истисноӣ ҳолатҳое, ки банди 89 татбиқ мешавад, корхона бояд ба сифати сиёсати баҳисобгирӣ аз ин ду усул якеро интихоб намояд:
- (а) даромад ё хароҷоти молиявии суғуртавино дар таркиби фоида ё зарар дар бар гирад;
 - (б) даромад ё хароҷоти молиявии суғуртавино дар давоми давра барои ба таркиби фоида ё зарар дохил намудани маблағе ҷудо менамояд, ки бо роҳи тақсими низомноки бузургии умумии даромад ё хароҷоти эҳтимолии суғурта дар давоми муҳлати амалии гурӯҳи шартномаҳои суғурта тибқи бандҳои Б130-Б133 муқаррар карда мешавад.
- 89 Ҳангоми татбиқи банди 87А(б) нисбат ба шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим, ки барои онҳо моддаҳои асосиро корхона нигоҳ медорад, корхона бояд ба сифати сиёсати баҳисобгирӣ яке аз ин ду усулро интихоб намояд:
- (а) даромад ё хароҷоти молиявии суғуртавино дар таркиби фоида ё зарар дар бар гирад;

- (б) даромад ё хароҷоти молиявӣ суғуртавино дар давоми давра ҷудо созад, то ин, ки маблағе, ки ба таркиби ғоида ё зарар дохил карда шудааст, номутобикати баҳисобгирии бо даромад ё хароҷоти ба таркиби ғоида ё зарар дохилкардашударо тибқи моддаҳои асосии мавҷуда тибқи бандҳои Б134-Б136 баргараф наояд.
- 90 Агар корхона бар бобати истифода бурдани сӯсати баҳисобгирии дар банди 88(б) ё банди 89(б) тавсифшуда қарор қабул наояд, он бояд ба ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ фарқияти байни маблағи даромад ё хароҷоти молиявӣ аз рӯи суғуртакунии ворид наояд, ки тибқи бандҳои мазкур ва маблағи умумии даромад ё хароҷоти молиявӣ, дар давоми давра аз рӯи суғуртакунии ҳисоб карда шудааст.
- 91 Агар корхона гурӯҳи шартномаҳои суғуртаро интиқол диҳад ё эътирофи шартномаи суғуртаро тибқи банди 77 қатъ наояд:
- (а) он бояд ба таркиби ғоида ё зарар ба сифати тасҳеҳоти азнавгурӯҳбандишуда (ба СБМ 1 *“Пешниҳоди ҳисоботи молиявӣ”* нигаред) ҳама гуна маблағи боқимондари дар гурӯҳ (ё шартнома), ки қаблан дар таркиби дигар даромади маҷмӯӣ эътироф шуда буданд, аз нав гурӯҳбандӣ наояд, зеро корхона сӯсати баҳисобгирии дар банди 88(б) тавсифшударо қабулнамудааст;
- (б) он наметавонад дар таркиби ғоида ё зарар ба сифати тасҳеҳоти азнавгурӯҳбандишуда (ба СБМ 1 нигаред) ҳама гуна маблағи боқимондаи гурӯҳ (ё шартнома)-ро, ки қаблан дар ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ дар натиҷаи интиҳоби сӯсати баҳисобгирии субъекти дар банди 89(б) тавсифшуда эътироф шудааст, мавриди азнавгурӯҳбандӣ қарор гирад.
- 92 Тибқи банди 30 корхона бояд шартномаи суғуртаро ҳамчун моддаи пулӣ дар асоси СБМ 21 бо мақсади азнавҳисобкунии моддаҳо аз асҳори хориҷӣ ба асҳори амалкунандаи корхона ба инобат гирад. Фарқиятҳои қурби асҳор аз рӯи тағйирёбии арзиши тавозунии гурӯҳи шартномаҳои суғурта ба ҳисобот дар бораи ғоида ё зарар дохил карда мешаванд, ба истиснои ҳолате, ки агар онҳо ба тағйирёбии арзиши тавозунии гурӯҳи шартномаҳои суғурта мансуб гардида, тибқи банди 90 дар ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ инъикос шудаанд ва дар ин ҳолат онҳо бояд ба ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ дохил карда шаванд.

Ифшои маълумот

- 93 Мақсади талабот вобаста ба ифшои маълумот аз ҷониби корхона дар он ифода мегардад, ки дар эзоҳот маълумоте ифшо карда шавад, ки ҳамроҳ бо маълумоти дар ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ, ҳисобот(ҳо) дар бораи натиҷаҳои молиявӣ ва ҳисобот дар бораи гардиши воситаҳои пулӣ пешниҳодшуда ба истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ барои арзёбӣ намудани таъсири шартномаҳо дар доираи татбиқи СБМ 17 нисбат ба ҳолати молиявӣ корхона, натиҷаҳои молиявӣ ва воситаҳои пулии корхона, асос мегардад. Барои ноил гардидан ба ин ҳадаф корхона бояд маълумоти сифатӣ ва миқдориро дар бораи инҳо ифшо наояд:
- (а) маблағҳое, ки дар ҳисоботи молиявӣ нисбат ба шартномаҳое, ки дар доираи татбиқи СБМ 17 қарор доранд (бандҳои 97–116 нигаред);
- (б) мулоҳизаҳои назаррас ва тағйирот дар мулоҳизаҳое, ки ҳангоми татбиқи СБМ 17 истифода шудаанд (ба бандҳои 117-120 нигаред);
- (в) хусусият ва дараҷаи хавфи марбут ба шартномаҳое, ки дар доираи татбиқи СБМ 17 мансуб мебошанд (ба бандҳои 121-132 нигаред).
- 94 Корхона бояд сатҳи тафсилоти ҷузъиро, ки барои ноил гардидан ба ҳадафи ифшои маълумот ва дараҷаи аҳамияти ҳар яке аз талаботи гуногун зарур мебошад, муайян наояд. Агар иттилооте, ки тибқи бандҳои 97-132 ошкор гардида, барои ноил гардидан ба мақсади дар банди 93 нишондодашуда кофӣ набошад, корхона бояд маълумоти иловагиро, ки барои ноил гардидан ба ин мақсад зарур аст, ифшо наояд.
- 95 Корхона бояд маълумоти ифшошавандаро ҷамъоварӣ наояд ё ҷудо наояд, то маълумоти муфид бо роҳи дохил намудани ҷузъиёти аз ҳад зиёди ночиз дар ифшо ё муттаҳидсозии ҷузъҳои дорои хусусиятҳои аз ҷиҳати моддӣ фарқкунанда пинҳон нашавад.
- 96 Бандҳои 29–31 СБМ 1 талаботро вобаста ба муҳимият ва муттаҳидсозии маълумот муқаррар наменоянд. Намунаҳои манбаҳои муттаҳидсозӣ, ки метавонанд барои ифшои маълумоти марбут ба шартномаи суғурта мувофиқ бошанд, инҳоянд:
- а) намуди шартнома (масалан, хатҳои асосии маҳсулот);

- (б) минтакаи ҷуғрофӣ (масалан, кишвар ё минтака);
- (в) сегменти ҳисоботӣ, ҷӣ тавре, ки ин истилоҳ дар СБҲМ 8 “Сегментҳои амалиётӣ” муайян шудааст.

Тавсифи маблағи эътирофшуда

97. Аз тамоми талабот вобаста ба ифшои маълумоти дар бандҳои 98-109А зикршуда танҳо талаботи дар бандҳои 98-100, 102-103, 105-105Б ва 109А ҷойдошта нисбат ба шартномаҳои татбиқ мешаванд, ки барои онҳо усули тақсими мукофот татбиқ шудааст. Агар корхона усули тақсими мукофотро истифода намояд, он бояд инчунин маълумоти зеринро ошкор намояд:
- (а) кадом меъёрҳои дар бандҳои 53 ва 69 номбаршуда қонёқунанда буданд;
 - (б) оё тасҳеҳот бо назардошти арзиши муваққатии пул ва таъсири хавфи молиявӣ тибқи бандҳои 56, 57(б) ва 59(б) ворид карда шудааст ё нашудааст;
 - (в) усуле, ки аз ҷониби корхона барои эътирофи воситаҳои пулии фарогирӣ тибқи банди 59(а) интихоб шудааст.
98. Корхона бояд муқоисаеро пешниҳод намояд, ки нишон диҳад, ҷӣ гуна арзиши тавозунии шартномаҳо дар доираи татбиқи СБҲМ 17 дар давоми давра дар натиҷаи воситаҳои пулӣ ва даромаду хароҷоти дар ҳисобот(ҳо) дар бораи натиҷаҳои молиявӣ эътирофшуда тағйир ёфтааст. Чунин санчишҳо бояд барои шартномаҳои суғуртаи содиршуда ва шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда дар алоҳидагӣ пешниҳод карда шаванд. Корхона бояд талаботи бандҳои 100-109-ро барои инъикоси хусусиятҳои шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда мутобиқ созад, ки аз хусусиятҳои шартномаҳои суғуртаи содиршуда фарқ менамоянд, масалан ба ҷои ғоида танҳо хароҷот ё коҳишёбии хароҷотро ба вучуд меоранд.
99. Дар муқоисаҳо корхона бояд маълумоти кофӣ пешниҳод намояд, то ба истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ имкон диҳад, ки тағйирот дар воситаҳои пулӣ ва маблағи дар ҳисобот(ҳо) дар бораи натиҷаҳои молиявӣ эътирофшударо муайян намоянд. Барои иҷро намудани ин талабот корхона бояд:
- (а) санчишҳои дар бандҳои 100-105Б зикршударо дар шакли ҷадвал пешниҳод намояд;
 - (б) барои ҳар як санчиш арзиши тавозунии софро дар санаи аввал ва охири давра пешниҳод намояд, ки ба бузургии умумӣ аз рӯйи портфели шартномаҳои муаррифкунандаи дороиҳо ва воситаҳои шартномаҳои портфелие, ки уҳдадорихоро намоёндагӣ менамоянд, ки ба маблағҳои дар ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ пешниҳодшуда тибқи банди 78 баробаранд.
100. Корхона бояд санчиши бақияро дар аввал ва охири давра барои ҳар яке аз мавқеъҳои зерин дар алоҳидагӣ ифшо намояд:
- (а) уҳдадорихои соф (ё дороиҳо) барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғурта, ба истиснои таркиби зарар;
 - (б) таркиби зарар (ба бандҳои 47-52 ва 57-58 нигаред);
 - (в) уҳдадорихои марбут ба зарари суғуртавии бавучудомада. Барои шартномаҳои суғуртавӣ, ки ба онҳо усули тақсими мукофот дар бандҳои 53-59 ё 69-70А тавсиф шудааст, корхона бояд мавқеи алоҳидаро барои инҳо пешниҳод намояд:
 - (i) арзёбии арзиши воқеии воситаҳои пулии минбаъда;
 - (ii) тасҳеҳи хавф барои ҳатари ғайримолиявӣ.
101. Барои шартномаҳои суғурта, ба истиснои шартномаҳои, ки нисбати онҳо усули тақсими мукофоти дар бандҳои 53-59 ё 69-70А тавсифшуда татбиқ мегардад, корхона инчунин бояд муқоисаи бақияро дар аввал ва охири давра дар алоҳидагӣ барои ҳар яке аз мавқеъҳои зерин ифшо намояд:
- (а) арзёбии арзиши воқеии воситаҳои пулии минбаъда;
 - (б) тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ;
 - (в) маржаи хизматматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда.
102. Мақсади муқоисанамой, ки дар бандҳои 100-101 тавсиф шудааст, пешниҳоди намудҳои гуногуни маълумот дар бораи натиҷаҳои хизматрасонии марбут ба суғурта мебошад.
103. Ҳангоми муқоисанамой, ки дар банди 100 тавсиф шудааст, корхона бояд дар алоҳидагӣ ҳар яке аз бузургиҳои зеринро, ки марбут ба хизматрасонӣ мебошад, ифшо намояд, агар қобили қабул бошад:

- (a) даромад аз суғурта;
 - (b) харочоти марбут ба хизматрасонии суғуртавӣ, ки ба ин чузъҳо тақсим мешавад:
 - (i) зарари суғуртавӣ (ба истисноӣ чузъи сармоягузорӣ) ва дигар харочоти барои хизматрасонии суғуртавӣ сарфшаванда;
 - (ii) бузургии истеҳлоки воситаҳои пулии фарогирӣ;
 - (iii) тағйироте, ки ба хизматрасонии давраҳои гузашта тааллуқ дорад, яъне тағйирот дар воситаҳои пулии иҷроӣ шартномаҳо, ки ба уҳдадорӣ зарари суғуртавии бавучудодада алоқаманд мебошад;
 - (iv) тағйироте, ки ба хизматрасонии давраҳои минбаъда тааллуқ дорад, яъне зарар аз рӯйи гурӯҳи шартномаҳои душвор ва барқарор намудани ҷунин зарар;
 - (v) чузъи сармоягузорӣ, ки ба ҳисоббаробарии даромад аз суғурта ва харочоти хизматрасонии суғуртавӣ дохил намегардад (ҳамроҳ бо маблағи баргаштаи мукофотҳо, ба истисноӣ ҳолате, ки маблағи баргаштаи мукофотҳо дар чузъи воситаҳои пулии давра, ки дар банди 105(a)(i) тавсиф шудааст, пешниҳод мешавад).
- 104 Корхона бояд дар мукоисаҳои дар банди 101 нишондодашуда ҳар яке аз бузургиҳои зерини марбут ба хизматрасониро, агар қобили қабул бошад, дар алоҳидагӣ ифшо намояд:
- (a) тағйироте, ки ба хизматрасонии давраҳои оянда мансуб мебошад, тибқи бандҳои Б96-Б118 бо тақсимоат ба инҳо ҷудо карда мешавад:
 - (i) тағйирот дар арзёбиҳо, ки маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо тасҳеҳ менамояд;
 - (ii) тағйирот дар арзёбиҳои ҳисоббаробарӣ, ки маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо тасҳеҳ намекунад, яъне зарар аз рӯйи гурӯҳи шартномаҳои душвор ва барқарор намудани ҷунин зарар;
 - (iii) таъсири шартномасе, ки дар давоми давра ба таври аввал эътироф шудаанд;
 - (b) тағйироте, ки ба хизматрасонии давраи ҷорӣ марбут мебошад, аз ҷумла:
 - (i) бузургии маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда, ки дар таркиби фоида ё зарар барои инъикоси хизматрасонии пешниҳодшуда эътироф карда мешавад;
 - (ii) тағйирот дар тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ, ки ба хизматрасонии давраҳои оянда ё гузашта тааллуқ надорад;
 - (iii) *тасҳеҳот дар асоси таҷриба* (ба бандҳои Б97(в) ва Б113(а) нигаред), ба истисноӣ маблағе, ки ба тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ, ки дар банди (ii) ифшо шудааст, алоқаманд аст;
 - (v) тағйироте, ки ба хизматрасонии давраҳои гузашта марбут мебошад, яъне тағйирот дар воситаҳои пулии иҷроӣ шартномаҳои ба зарари суғуртавӣ алоқаманд (ба бандҳои Б97(б) ва Б113(а) нигаред).
- 105 Барои он, ки мукоисаи дар бандҳои 100-101 зикршуда ба таври комил анҷом ёбад, корхона инчунин бояд дар алоҳидагӣ ҳар яке аз бузургиҳои зеринро, ки ба хизматрасонии дар давра пешниҳодшуда алоқаманд намебошад, агар қобили қабул бошад, ифшо намояд:
- (a) воситаҳои пулии давра, аз ҷумла:
 - (i) мукофотпулие, ки аз рӯйи шартномаҳои суғуртаи содиршуда гирифта шудааст (ё аз рӯйи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда пардохта шудааст);
 - (ii) воситаҳои пулии фарогирӣ;
 - (iii) пардохт барои зарари суғуртавии бавучудодада ва дигар харочоти марбут ба хизматрасонии суғуртавӣ, ки тибқи шартномаҳои суғуртаи содиршуда пардохта мешаванд (ё аз рӯйи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда ҷуброн карда мешаванд), ба истисноӣ воситаҳои пулии фарогирӣ;
 - (b) таъсири тағйироти хавфи иҷро нагардидани уҳдадорӣ аз ҷониби тарафе, ки шартномаи азнавсуғуртакунии нигоҳдошташударо содир намудааст;
 - (v) даромад ё харочоти молиявии суғуртавӣ;
 - (г) ҳама гуна моддаҳои иловагии ҳисоботӣ, ки метавонанд барои фаҳмидани тағйирёбии арзиши софи тавозунии шартномаҳои суғурта зарур бошанд.

- 105А Корхона бояд муқоисаи бақияхоро дар аввал ва охири давра барои дороиҳое, ки дар робита бо воситаҳои пулии фарогирӣ тибқи банди 28Б эътироф шудаанд, муаррифӣ намояд. Корхона бояд иттилоотро барои ин муқоиса ба дараҷае ҳамроҳ намояд, ки ба сатҳи ҳамроҳшавӣ барои пешниҳоди муқоисаи шартномаҳои суғурта тибқи банди 98 мувофиқ бошад.
- 105Б Ҳангоми муқоиса, ки банди 105А талаб менамояд, корхона бояд маблағи зарар аз таваррум ва барқароршавии зарари таваррумро, ки тибқи бандҳои 28Г–28Е эътироф шудааст, дар алоҳидагӣ ифшо намояд.
- 106 Барои шартномаҳои суғуртаи содиршуда, ба истиснои он шартномаҳое, ки нисбат ба онҳо усули тақсими муқофоти дар бандҳои 53-59 тавсифшуда татбиқ гардидааст, корхона бояд таҳлили даромад аз суғуртаро, ки дар давоми давра эътироф шудааст ва инҳоро дар бар мегирад, пешниҳод намояд:
- (а) маблағе, ки бо тағйироти уҳдадорӣ барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ алоқаманд буда, дар банди Б124 нишон дода шудааст, бо пешниҳоди алоҳидаи инҳо:
 - (i) хароҷоти суғуртавӣ, ки дар давоми давра тибқи банди Б124(а) сарф шудааст;
 - (ii) тағйироти тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ тибқи банди Б124(б);
 - (iii) маблағи маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда, ки дар ҷузъи Ҷ124(в) зарар дар натиҷаи пешниҳоди хизматрасонӣ дар доираи шартномаи суғурта дар давраи тибқи банди Б124(в) эътироф шудааст;
 - (iv) дигар маблағ, агар мавҷуд бошад, ба монанди тасҳеҳ дар асоси таҷриба нисбат ба маблағи муқофотпулӣ, ба истиснои маблағи марбут ба хизматрасонии дав्राҳои минбаъда, ки дар банди Б124(г) тавсиф шудааст.
 - (б) тақсими қисми муқофотпулӣ, ки ба ҷаброни воситаҳои пулии фарогирӣ алоқаманд аст (ба банди Б125 нигаред).
- 107 Барои шартномаҳои суғурта, ба истиснои шартномаҳое, ки нисбати онҳо усули тақсими муқофоти дар бандҳои 53-59 ё 69-70А тавсифшуда татбиқ мегардад, корхона бояд таъсирро ба ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ барои шартномаҳои суғуртаи содиршуда дар алоҳидагӣ ва шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда, ки дар аввал дар давоми давра эътироф шудаанд, бо нишон додани таъсири онҳо ҳангоми эътирофи аввалия ба инҳо ошкор намояд:
- (а) арзёбии ҳисоббаробарии арзиши воқеии воситаҳои пулии минбаъда бо пешниҳоди алоҳидаи бузургии воситаҳои пулии фарогирӣ;
 - (б) арзёбии ҳисоббаробарии арзиши воқеии даромади пулии минбаъда;
 - (в) тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ;
 - (г) маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда.
- 108 Ҳангоми ифшои маълумоте, ки банди 107 талаб менамояд, корхона бояд дар алоҳидагӣ маблағеро, ки дар робита бо инҳо ба вучуд меояд, пешниҳод намояд:
- (а) шартномаҳое, ки аз дигар корхонаҳо дар доираи қарордодҳо вобаста ба интиқоли шартномаҳои суғурта ё муттаҳидсозии тичорат гирифта шудаанд;
 - (б) гурӯҳи шартномаҳое, ки душвор махсуб меёбанд.
- 109 Барои шартномаҳои суғурта, ба истиснои шартномаҳое, ки нисбати онҳо усули тақсими муқофоти дар бандҳои 53-59 ё 69-70А тавсифшуда татбиқ мегардад, корхона бояд маълумотро дар ин бора ифшо намояд, ҳангоме, ки корхона интизор аст, ки дар таркиби Ҷ124(в) зарар маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо, ки дар анҷоми давраи ҳисоботӣ боқӣ мондааст, бо истифода аз усули микдорӣ бо нишон додани фосилаҳои муваққатии дахлдор, эътироф менамояд. Чунин маълумот бояд барои шартномаҳои суғуртаи содиршуда ва шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда дар алоҳидагӣ пешниҳод карда шавад.
- 109А Корхона бояд маълумотро бо истифода аз усули микдорӣ бо нишон додани фосилаҳои муваққатии дахлдор ифшо намояд, ҳангоме, ки корхона интизор аст эътирофи дороиро дар робита бо воситаҳои пулии фарогирӣ тибқи банди 28В қатъ намояд.

Даромад ё хароҷоти молиявии суғуртавӣ

- 110 Корхона бояд маблағи умумии даромад ё хароҷоти молиявии суғуртавино дар давраи ҳисоботӣ ифшо намояд ва шарҳ диҳад. Аз ҷумла, корхона бояд таносуби байни даромад ё хароҷоти маблағгузори суғурта ва даромади сармоягузорино аз рӯи дороиҳои худ тавзеҳ диҳад, то истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ манбаҳои даромад ё хароҷоти молиявии дар таркиби Ҷ124(в) зарар ва дигар даромади маҷмӯӣ эътирофшударо арзёбӣ намоянд.

- 111 Барои шартномаҳое, дорои шартҳои иштироки мустақим мебошанд, корхона бояд тавсифи моддаҳои асосиро пешниҳод намояд ва арзиши одилонаи онҳоро ифшо намояд.
- 112 Барои шартномаҳое, ки дорои шартҳои иштироки мустақим мебошанд, агар корхона қарор қабул намояд, ки маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда барои тағйироти муайяни воситаҳои пулӣ тибқи банди В115 тасҳеҳ карда нашавад, он бояд маълумотро дар бораи таъсири ин қарор ба тасҳеҳи маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда дар давраи чорӣ пешниҳод намояд.
- 113 Барои шартномаҳое, ки дорои шартҳои иштироки мустақим мебошанд, агар корхона манбаи худро барои ҷудошудаи даромад ё хароҷоти молиявӣ суғуртавӣ байни ғоида ё зарар ва дигар даромади маҷмӯӣ тибқи банди В135 тағйир диҳад, он бояд инҳоро дар даврае, ки тағйирот дар усул анҷом пазируфтааст, ифшо намояд:
- (а) сабабе, ки аз рӯи он корхона маҷбур шуд манбаи ҷудошударо тағйир диҳад;
 - (б) бузургии тасҳеҳот барои ҳар як банди дахлшудаи ҳисоботи молиявӣ;
 - (в) арзиши тавозунии гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки ба онҳо тағйирот дар рӯзи чунин тағйирёбӣ татбиқ шудааст.

Мабалғе, ки ҳангоми гузариш ифшо мегардад

- 114 Корхона бояд маълумотро ифшо намояд, ки ба истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ имкон медиҳад таъсирро ба маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда ва даромад аз суғурта дар давраҳои минбаъда муайян намоянд, ки тавассути гурӯҳи шартномаҳои суғурта ба вучуд омада, дар санаи гузариш бо истифода аз усули ба таври ояндабинии дур тағйирёфта (ба бандҳои В6-В19А нигаред) ё усули арзиши одилона (ба бандҳои В20-В24Б нигаред) арзёбӣ карда шудаанд. Аз ин рӯ, корхона бояд мувофиқати маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо тибқи банди 101(в) ва маблағи даромад аз суғуртаро тибқи банди 103(а) дар алоҳидагӣ барои инҳо ифшо намояд:
- (а) шартномаҳои суғурта, ки дар санаи гузариш мавҷуд буда, корхона нисбат ба онҳо усули ба таври ояндабинии дур тағйирёфтаро татбиқ намудааст;
 - (б) шартномаҳои суғуртае, ки дар санаи гузариш вучуд дошта, корхона нисбат ба онҳо усули арзиши одилонро татбиқ намудааст;
 - (в) дигар шартномаҳои суғурта.
- 115 Барои он, ки ба истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ имконият дода шавад моҳияту аҳамияти усулҳо ва мулоҳизаҳоеро, ки ҳангоми муайян намудани маблағ дар санаи гузариш истифода мешаванд, дарк намоянд, корхона бояд барои ҳар як даврае, ки нисбат ба он тибқи бандҳои 114(а) ё 114(б) маълумот ифшо мегардад, шарҳ диҳад, ки чӣ гуна он арзёбии шартномаҳои суғуртаро дар санаи гузариш муайян намудааст.
- 116 Корхонае, ки дар бораи ҷудокунии даромад ё хароҷоти маблағгузории суғурта қарор намояд ва онҳоро дар таркиби ғоида ё зарар ва дигар даромади маҷмӯӣ эътироф намояд, бояд бандҳои В18(б), В19(б), В24(б) ва В24(в)-ро барои муайян намудани фарқиати умумии байни даромад ё хароҷоти маблағгузории суғурта, ки дар таркиби ғоида ё зарар эътироф шудаанд ва даромад ё хароҷоти умумии молиявӣ дар санаи гузариш барои гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки дар бораи онҳо маълумоти ҷамъбасти пешниҳод шудааст, татбиқ намояд. Барои тамоми давраҳое, ки дар онҳо маблағи мувофиқи ин бандҳо муайян кардашуда ҷой дорад, корхона бояд муқоисаи бақияро дар аввал ва охири давраи маблағи умумии дораҳои молиявие, ки аз рӯи арзиши одилона тавассути дигар даромади воситаҳои ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта мансуббуда арзёбӣ карда шудаанд, ифшо намояд. Муқоиса бояд, масалан, маблағи ғоида ё зарари дар таркиби дигар даромади воситаҳои дар давоми давра эътирофшуда ва маблағи ғоида ё зараре, ки қаблан дар таркиби дигар даромади воситаҳои дар давоми давраҳои қаблӣ эътирофшударо фаро гирад, ки дар таркиби ғоида ё зарари давра тақрибан гурӯҳбандӣ шудааст.

Мулоҳизаи муҳим ҳангоми татбиқи СБҲМ 17

- 117 Корхона бояд маълумотро дар бораи мулоҳизаҳои назаррас ва тағйиротро дар мулоҳизаҳое, ки ҳангоми татбиқи СБҲМ 17 истифода мешаванд, ифшо намояд. Аз ҷумла, корхона бояд маълумотро дар бораи манбаи маълумот, фарзияҳо ва моделҳои арзёбии истифодашуда мавриди ифшо қарор диҳад, аз он ҷумла:
- (а) усулҳое, ки барои арзёбии шартномаҳои суғурта дар доираи татбиқи СБҲМ 17 ва чӣ гуна муайян намудани манбаи маълумот барои татбиқи ин усулҳо истифода мешаванд. Ба

- истиснои ҳолате, ки агар амалан имконнопазир бошад, корхона бояд маълумоти миқдориро дар бораи ин манбаи маълумот пешниҳод намояд;
- (б) ҳама гуна тағйироти усулҳо ва тарзҳои, ки барои муайян намудани манбаи маълумоте, ки ҷиҳати арзёбии шартномаҳо, сабабҳои ҳар як тағйирот ва намуди шартномаҳои дахлфти истифода мешаванд;
- (в) дар ҳолатҳои, ки дар зербанди (а) пешбинӣ нашудаанд, усуле, ки истифода шудааст:
- (i) таҳхис намудани тағйирот дар арзёбии ҳисоббаробарии воситаҳои пулии минбаъда, ки дар робита бо ҳуқуқи мунфасил ба вучуд меояд ва дигар тағйирот дар арзёбии ҳисоббаробарии воситаҳои пулии минбаъда аз рӯйи шартномаҳои бидуни шартҳои иштироки мустақим (ба банди Б98 нигаред);
 - (ii) муайян намудани тасҳеҳоти хавф барои хавфи ғайримолиявӣ, аз ҷумла нишон дода шавад, ки оё тағйирот дар тасҳеҳоти хавф барои хавфи ғайримолиявӣ дар байни ҷузъи хизматрасонии суғуртавӣ ва ҷузъи молиявии суғуртавӣ тақсим карда мешавад ё онҳо дар ҳаҷми пурра дар ҷузъи натиҷаи хизматрасонии суғуртавӣ пешниҳод карда мешаванд;
 - (iii) муайян намудани меъёрҳои таҳфиф;
 - (iv) муайян намудани ҷузъҳои сармоягузорӣ;
 - (v) муайян намудани андозаи нисбии фоидае, ки тавассути рӯйпӯшкунии суғуртавӣ ва хизматрасонии бо даромади сармоягузорӣ ё рӯйпӯшкунии суғуртавӣ ва хизматрасонии бо иҷрои сармоягузорӣ алоқаманд пешниҳод шудааст (ба бандҳои Б119-Б119Б нигаред).
- 118 Дар ин маврид, агар корхона тибқи банди 88(б) ё банди 89(б) қарор намояд, ки дар бораи ҷудосозии даромад ё хароҷоти молиявии суғуртавӣ ба маблағҳои, ки дар таркиби фоида ё зарар ва маблағҳои, ки дар ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ пешниҳод мешаванд, корхона бояд тавзеҳоти он усулҳоро, ки барои муайян намудани бузургии даромад ё хароҷоти молиявии суғуртавӣ дар таркиби фоида ё зарар эътироф шудаанд, ифшо намояд.
- 119 Корхона бояд маълумот дар бораи сатҳи эътимодеро, ки барои ҳисоббаробарии тасҳеҳи хавфи барои хавфи ғайримолиявӣ истифода шудааст, ифшо намояд. Агар корхона барои муайян намудани тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ усули дигареро истифода намояд, он бояд усули истифодашуда ва сатҳи эътимодно, ки ба натиҷаҳои ин усул мувофиқат менамояд, ифшо намояд.
- 120 Корхона бояд маълумот дар бораи даромади қачхаттаро (ё дар бораи доираи даромади қачхатта), ки барои таҳфиф намудани воситаҳои пулӣ истифода шуда, тағйирпазирии он аз даромаднокии моддаҳои асосӣ тибқи банди 36 вобаста намебошад, ифшо намояд. Агар корхона маълумоти зеринро дар шакли ҷудошуда барои якҷанд маҷмӯи шартномаҳои суғурта ифшо намояд, он бояд ҷунин маълумотро дар намуди бузургии миёнавазни бузургӣ ё арзиш дар доираи нисбатан маҳдуд муаррифӣ намояд.

Хусусият ва дараҷаи хавфи марбут ба шартномаҳои ба доираи татбиқи СБҲМ 17 дохилшуда

- 121 Корхона бояд маълумотеро ифшо намояд, ки ба истифодабарандагонӣ ҳисоботи молиявии он имкон медиҳад хусусият, маблағ, муҳлат ва номуайянии воситаҳои пулии минбаъдаи марбут ба шартномаҳоро, ки ба доираи татбиқи СБҲМ 17 мансуб мебошанд, арзёбӣ намоянд. Дар бандҳои 122–132 талабот бобати ифшои маълумот, ки барои расидан ба ин мақсад зарур аст, мавҷуд мебошад.
- 122 Ифшои маълумот пеш аз ҳама ба хавфҳои суғуртавӣ ва молиявӣ, ки аз шартномаҳои суғурта бармеоянд ва тарзи идоракунии ин хавфҳо алоқаманд мебошад. Хавфи молиявӣ одатан хавфи қарзӣ, хавфи пардохтпазирӣ ва хавфи бозориро дар бар мегирад, вале бо онҳо маҳдуд намешавад.
- 123 Агар маълумот дар бораи дучоршавии корхона ба хавф дар охири давраи ҳисоботӣ ифшо шуда, нишонаи ба хавф дучор шудани корхона дар ин давра мавҷуд набошад, он гоҳ корхона бояд ин далелро ошкор намояд, ки ҷаро дучоршавӣ ба хавф дар охири давра қобили таваҷҷуҳ намебошад ва маълумоти иловагӣ дар бораи дучоршавӣ ба хавф дар давоми даврае, ки қобили таваҷҷуҳ хоҳад буд, пешниҳод шавад.
- 124 Барои ҳар як намуд хавфе, ки дар робита бо шартномаҳои ба доираи татбиқи СБҲМ 17 дохилгардида ба вучуд меояд, корхона бояд маълумоти зеринро ифшо намояд:
- (а) дучоршавӣ ба хавфи дахлдор ва сабабҳои пайдоиши он;

- (б) мақсад, сиёсат ва раванди хусусии идоракунии хавфи мазкур ва усулҳои барои арзёбии ин хавф истифодашаванда;
- (в) тағйирот дар зербандҳои (а) ё (б) нисбат ба давраи қаблӣ.
- 125 Барои ҳар як намуд хавфе, ки дар робита бо шартномаҳои дар доираи татбиқи СБҲМ 17 ба вучуд меояд, корхона бояд маълумоти зеринро ифшо намояд:
- (а) маълумоти ҷамъбасти микдорӣ дар бораи дучоршавӣ ба хавфи дахлдор дар санаи анҷоми давраи ҳисоботӣ. Чунин ифшоӣ маълумот бояд ба маълумоти дохилие, ки ба ҳайати калидии корхона дода мешавад, асос ёбад;
- (б) маълумоте, ки дар бандҳои 127-132 талаб карда мешавад, то он қисмате, ки татбиқи зербанди (а) пешниҳоди онро таъмин накардааст.
- 126 Корхона бояд маълумот дар бораи таъсири манбаи меъёрию ҳукукиро, ки дар доираи он фаъолият менамояд, ошкор намояд; масалан, дар бораи талаботи ҳадди ақал ба сармоя ё меъёрҳои ҳатмии кафолатноки даромаднокӣ. Агар корхона банди 20-ро ҳангоми муайян намудани гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки нисбат ба онҳо талаботи СБҲМ 17 вобаста ба эътироф ва арзёбӣ татбиқ мешавад, он бояд чунин далелро ошкор намояд.

Ҳама намудҳои хавф – тамаркузи (ҷамъшавии) хавф

- 127 Корхона бояд маълумотро дар бораи ҷамъшавии хавфҳое, ки дар робита бо шартномаҳои ба доираи татбиқи СБҲМ 17 дохилгардида ба вучуд меояд, ифшо намояд, аз ҷумла, тавсифи он, ки корхона ин ҷамъшавихоро чӣ гуна муайян менамояд ва тавсифи хусусияти умумие, ки ҳар як ҷамъшавиро фарқ мерасонад (масалан, намуди рӯйдоди суғуртавӣ, соҳа, минтақаи географӣ ё асбӯр). Ҷамъшавии хавфи молиявӣ метавонад, масалан, вобаста ба меъёрҳои кафолатноки даромад, ки барои шумораи зиёди шартномаҳо дар як сатҳ муқаррар карда мешавад, ба вучуд ояд. Ҷамъшавии хавфи молиявӣ инчунин метавонад аз ҷамъшавии хавфи ғайримолиявӣ ба вучуд ояд, масалан агар корхона ба ширкатҳои фармасевтӣ хизматрасонии суғуртавино вобаста ба масъулияти сифати маҳсулот пешниҳод намояд ва дар ин ширкатҳо сармоягузори дошта бошад.

Хавфҳои суғуртавӣ ва бозорӣ – таҳлили ҳассосият

- 128 Корхона бояд маълумотро дар бораи ҳассосият нисбат ба тағйироти тағйирёбандаҳои хавф, ки аз шартномаҳои ба доираи татбиқи СБҲМ 17 дохилгардида ба вучуд меояд, ифшо намояд. Барои риояи ин талабот, корхона бояд маълумоти зеринро ифшо намояд:
- (а) таҳлили ҳассосият, ки таъсирро ба ғайри зарар ва сармоя инъикос карда, дар натиҷаи тағйирёбии тағйирёбандаҳои хавф, ки дар охири давраи ҳисоботӣ ба таври оқилона имконпазир буданд, ин таъсирро ба вучуд меорад:
- (i) вобаста ба хавфи суғуртавӣ – нишон додани таъсир ба шартномаҳои суғуртаи содиршуда то ва пас аз паст намудани хавф тавассути шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда;
- (ii) барои ҳар як намуди хавфи бозорӣ – бо чунин тарз, ки робитаи байни ҳассосият ба тағйирёбии тағйирёбандаҳои хавферо шарҳ медиҳанд, ки аз шартномаҳои суғурта бармеоянд ва ҳассосият ба тағйиротро, ки аз дораҳои молиявии дар ихтиёри корхона мавҷудбуда бармеоянд;
- (б) усулҳо ва фарзияҳое, ки ҳангоми таҳияи таҳлили зерини ҳассосият истифода мешаванд;
- (в) тағйирот дар муқоиса бо давраи қаблӣ, ки ба усулҳо ва фарзияҳои ҳангоми таҳияи таҳлили ҳассосият истифодашаванда ворид карда шудаанд ва сабабҳои чунин тағйирот.
- 129 Агар корхона таҳлили ҳассосиятро омода созад, ки таъсири тағйирёбии тағйирёбандаҳои хавфро аз рӯи маблағи фарқкунандае, ки дар банди 128(а) нишон дода шудааст, инъикос намояд ва ин таҳлили ҳассосиятро бо мақсади идоракунии хавфҳое, ки аз шартномаҳо дар доираи татбиқи СБҲМ 17 бармеоянд, истифода намояд, пас корхона метавонад ин таҳлили ҳассосиятро бар ивази таҳлили дар банди 128(а) нишондодашуда истифода намояд. Чунин корхона инчунин бояд инҳоро ифшо намояд:
- (а) шарҳи усуле, ки ҳангоми таҳияи ин таҳлили ҳассосият истифода мешавад, инчунин мушаххасот ва фарзияҳои асосие, ки аз иттилооти пешниҳодшуда асос ёфтаанд;
- (б) шарҳи мақсади усули истифодашаванда ва ҳама гуна маҳдудиятҳои он дар маълумоти пешниҳодшуда.

Хавфи суғуртавӣ – рушди зарари суғуртавӣ

- 130 Корхона бояд маълумотро дар бораи зарари воқеии суғуртавӣ дар муқоиса бо арзёбиҳои ҳисоббаробарии қаблии маблағи тахфифнашудаи зарари суғуртавӣ (яъне дар бораи таҳаввулоти зарари суғуртавӣ) ифшо намояд. Маълумот дар бораи таҳаввулоти зарари суғуртавӣ бояд барои ҳама давраҳо, аз лаҳзаи рух додани зарари назарраси суғуртавии мавҷуда, ки дар охири давраи ҳисоботӣ ҳанӯз номуайянии ҳаҷм ва муҳлати пардохти он вучуд дорад, ошкор карда шавад; дар ин маврид ифшои маълумот дар давоми зиёда аз даҳ сол то санаи ба охир расидани давраи ҳисоботӣ талаб карда намешавад. Барои корхона эҳтиёҷ вучуд надорад, ки маълумотро дар бораи таҳаввулоти зарари суғуртавӣ ифшо намояд, ки барои онҳо ҳалли номуайянии нисбат ба маблағ ва муҳлати пардохт ҷиҳати танзим одатан дар давоми як сол сураат мегирад. Корхона бояд муқоисаи маълумотро дар бораи таҳаввулоти зарари суғуртавӣ ва бузургии воситаҳои арзиши маҷмуи шартномаҳои суғурта, ки корхона тибқи банди 100(в) ифшо менамояд, пешниҳод намояд.

Хавфи қарзӣ – маълумоти дигар

- 131 Нисбат ба хавфи қарзӣ, ки аз шартномаҳои ба доираи татбиқи СБҲМ 17 дохилгардида ба вучуд меояд, корхона бояд маълумоти зеринро ифшо намояд:
- (а) маблағе, ки ҳадди аксар дучоршавӣ ба хавфи қарзиро дар охири давраи ҳисоботӣ дар алоҳидагӣ барои шартномаҳои суғуртаи содиршуда ва шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда беҳтар инъикос менамояд;
 - (б) маълумот дар бораи сифати қарзи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда, ки дороиҳоро муаррифӣ менамоянд.

Хавфи бозоргирӣ – маълумоти дигар

- 132 Нисбат ба хавфи бозоргирӣ, ки аз шартномаҳои доираи татбиқи СБҲМ 17 бармеояд, корхона бояд маълумоти зеринро ифшо намояд:
- (а) тавсифи он, ки корхона чӣ гуна хавфи бозоргириро идора менамояд;
 - (б) таҳлили муҳлати пардохти алоҳида барои портфелҳои шартномаҳои суғуртаи содиршуда, ки уҳдадорихоро ифода менамоянд ва портфелҳои шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда, ки уҳдадорихоро мебошанд, ки ҳадди ақал воситаҳои пулиро барои портфелҳои дахлдор барои ҳар як сол аз панҷ соли аввали пас аз санаи ҳисоботӣ ва дар маҷмуъ пас аз панҷ соли аввал нишон медиҳанд. Корхона уҳдадор намебошад, ки ба таҳлили мазкур уҳдадорӣ барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ, ки тибқи бандҳои 55-59 ва бандҳои 69-70А арзёбӣ мешавад, дохил намояд. Таҳлил метавонад дар шакли зерин пешниҳод карда шавад:
 - (i) таҳлил, тибқи муҳлати ҳисоббаробарии бавучудоии воситаҳои пулии софи боқимондаи тахфифнаёфта, ки дар шартнома пешбинӣ шудааст;
 - (ii) таҳлил, тибқи муҳлати арзёбиҳои ҳисоббаробарии арзиши воқеии воситаҳои пулии минбаъда;
 - (в) маблағе, ки бояд тибқи талабот пардохта шавад, робитаи байни чунин маблағ ва арзиши тавозунии портфели дахлдори шартномаҳоро шарҳ медиҳад, агар тибқи зербанди (б) чунин маълумот ифшо нашуда бошад.

Замимаи А

Муқарароти истилоҳот

Замимаи мазкур қисми ҷудоназири СБҲМ 17 “Шартномаҳои суғурта” мебошад.

Маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда	Ҷузъи арзиши тавозунии дорой ё уҳдадории гурӯҳи шартномаҳои суғурта мебошад, ки ғоидаи коркарданашидари ифода менамояд ва корхона онро ба андозаи хизматрасонии тибқи шартномаи суғурта эътироф менамояд, ки шартномаҳои суғурта дар гурӯҳи пешбинӣ кардаанд.
Давраи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ	Даврае мебошад, ки дар давоми он корхона тибқи шартномаи суғурта хизматрасони ро анҷом медиҳад. Давраи мазкур хизматрасонию дар асоси шартномаи суғурта фаро мегирад, ки ба он ҳама мукофотҳо дар доираи шартномаи суғурта тааллуқ доранд.
Тасхехот дар асоси таҷриба	Инҳоро ифода менамояд: (а) даромадҳои марбут ба мукофот (ва воситаҳои пулии ҳамроҳ, ба монанди воситаҳои пулии фарогирӣ ва андози марбут ба мукофоти суғуртавӣ) - фарқияти байни арзёбии маблағи дар аввали давра ҷамъоваришаванда, ки эҳтимолиан дар давоми давра қабул мегардад ва воситаҳои воқеии пулӣ дар ин давра; (б) хароҷоти суғуртавӣ (ба истиснои воситаҳои пулии фарогирии шартномаҳои суғурта) - фарқияти байни арзёбии хароҷоти дар аввали давра сарфшуда, ки эҳтимол меравад дар давоми давра сарф гардад ва маблағи воқеии хароҷоти дар давоми давра сарфшуда.
Хавфи молиявӣ	Хавфи тағйирёбии эҳтимолии оянда дар як ё якчанд омилҳои мушаххас: меъёри фоизнок, нархи воситаи молиявӣ, нархи мол, қурби асъор, шохиси нарх ё меъёр, мизони қарзӣ ё шохиси қарзӣ ё тағйирёбандаи дигар, бо он шарт, ки барои тағйирёбандаи ғайримолиявӣ пешбинӣ шуда, ин тағйирёбанда барои яке аз тарафҳои шартнома хос намебошад.
воситаҳои пулии иҷрои шартномаҳо	Арзёбии возеҳ, объективӣ ва бо назардошти эҳтимолият баркашидашудаи (яъне арзиши эҳтимолӣ) арзиши воқеии хориҷшавии воситаҳои пулии оянда бо тарҳи арзиши воқеии даромади воситаҳои пулии оянда, ки ба андозаи иҷрои шартномаҳои суғурта аз ҷониби корхона, бо назардошти тасхехоти хавфнок барои хавфи ғайримолиявӣ ба вучуд меоянд.
Гурӯҳи шартномаҳои суғурта	воситаҳои шартномаҳои суғурта , ки дар натиҷаи тақсими портфели шартномаҳои суғурта , ҳадди ақал шартномаҳое, ки дар давраи давомнокии он на зиёда аз як сол содир шудаанд ва дар сурати мавҷуд будани онҳо ҳангоми эътирофи аввалия: (а) душвор маҳсуб меёбанд, агар вучуд дошта бошанд; (б) бо мавҷуд набудани эҳтимолияти ҷиддӣ, ки баъдан душвор мешаванд, мушаххас мегарданд, агар чунин вучуд дошта бошад; (в) ба зербанди (а) ё зербанди (б), агар чунин мавҷуд бошад, мансуб намегарданд.
воситаҳои пулии фарогирӣ	воситаҳои пулӣ, ки бо хароҷоти марбут ба фурӯш, бимақунӣ ва гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи басташуда (содиршуда ё содиршавии онҳо дар назар аст) қайду шарт гардида, бевосита ба портфели шартномаҳои суғурта алоқаманд мебошанд, ки ба онҳо гурӯҳи мазкур тааллуқ дорад. Чунин воситаҳои пулӣ он воситаҳои пулиеро дар бар мегирад, ки онҳо мустақиман ба шартномаҳои алоҳида ё гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи портфел бурда намешаванд.
Шартномаи суғурта	Шартномае, ки тибқи он як тараф (тарафи содиркунанда) хавфи назарраси суғуртави ро аз тарафи дигар (дорандаи биманом) қабул намуда, ба дорандаи биманом пешниҳод намудани ҷуброн розигӣ медиҳад, агар рӯйдоди мушаххаси минбаъда, ки ба фарорасии он боварӣ вучуд надорад (рӯйдоди суғуртавӣ), барои дорандаи биманом оқибатҳои номусоидро фароҳам орад.
Хизматрасонии шартномаи суғурта	Дар асоси шартномаи суғурта аз ҷониби корхона ба дорандаи биманом хизматрасонии зерин пешниҳод карда мешавад:

	(а) рӯйпӯшкунии хавфи рӯйдоди суғуртавӣ (рӯйпӯшкунии суғуртавӣ); (б) тибки шартномаҳои суғуртаи бидуни шартҳои иштироки мустақим – тавлидоти даромади сармоягузорӣ барои дорандаи биманома, агар имконпазир бошад (хизматрасонии марбут ба қабули даромади сармоягузорӣ); (в) тибки шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим – идораи моддаҳои асосӣ аз номи дорандаи биманома (хизматрасонии марбут ба сармоягузорӣ).
Шартномаи суғурта бо шартҳои иштироки мустақим	Шартномаи суғуртае, ки нисбат ба он дар мавриди оғози амали шартнома: (а) тавассути шартҳои шартнома ҳуқуқи дорандаи биманома ба ҳиссаи фонди дақиқан муайяншудаи моддаҳои асосӣ пешбинӣ мегардад; (б) корхона интизор хоҳад буд, ки ба дорандаи биманома маблағи баробар ба ҳиссаи назарраси даромад аз тағйирёбии арзиши одилонаи моддаҳои асосиро пардохт менамояд; (в) корхона интизор хоҳад буд, ки қисми назарраси ҳама гуна тағйирот дар маблағҳои ҳатман ба дорандаи биманома пардохтшаванда вобаста аз тағйирёбии арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ фарқ менамояд.
Шартномаи суғурта бидуни шартҳои иштироки мустақим	Шартномаи суғуртае , ки шартномаи суғурта бидуни иштироки мустақим маҳсуб намеёбад.
Хавфи суғуртавӣ	Хавфе, ки аз хавфи молиявии аз ҷониби дорандаи шартнома ба тарафи содиркунандаи он дода мешавад, фарқ менамояд.
Рӯйдоди суғуртавӣ	Рӯйдоди ояндае, ки ба фарорасии он боварӣ вучуд надорад, бо шартномаи суғурта фаро гирифта мешавад ва хавфи суғуртавино ба вучуд меорад.
Ҷузъи сармоягузорӣ	Маблағе, ки корхона бояд ба дорандаи биманома тибки шартномаи суғурта дар ҳама ҳолат, новобаста аз рух додани рӯйдоди суғуртавӣ , пардохт намояд.
Шартномаи сармоягузорӣ бо шартҳои иштироки мунфасил	Воситаи молиявие, ки ба сармоягузори мушаххас ҳуқуқи гирифтани маблағи иловагии зеринро нисбат ба маблағи аз нигоҳи суғуртакунанда вобастанабударо тибки шартнома пешбинӣ менамояд: (а) маблағе, ки эҳтимолан қисми зиёди фоидаи умумии шартномаро ташкил медиҳад; (б) муҳлат ё маблағе, ки тибки шартҳои шартнома ба салоҳияти тарафи содиркунанда гузошта шудааст; (в) маблағе, ки мувофиқи шартҳои шартнома дар асоси инҳо ҳисоб карда мешавад: (i) даромаднокии як ҳавзаи муайяни шартномаҳо ё намуди муайяни шартнома; (ii) даромади сармоягузории амалишуда ва/ё амалинашуда аз як ҳавзаи мушаххаси дороиҳое, ки аз ҷониби тарафҳои содиркунанда нигоҳ дошта мешаванд; (iii) фоида ё зарари корхона ё фонде, ки шартномаро содир намудааст.
Уҳдадорӣ аз рӯи зарари суғуртавӣ бавучудода	Уҳдадорӣҳои корхона: (а) баррасӣ ва пардохти зарари суғуртавии асосноки марбут ба рӯйдодҳои суғуртавии бавучудода, аз ҷумла, рӯйдодҳое, ки аллақай содир шудаанд, вале дар бораи онҳо то ҳол гузориш дода нашудааст ва дигар харочоти сарфшудаи суғуртавӣ; (б) пардохти маблағе, ки ба зербанди (а) дохил намегардад ва бо инҳо алоқаманд мебошад: (i) хизматрасониҳо тибки шартномаи суғурта, ки аллақай пешниҳод шудаанд; (ii) ҷузъи сармоягузорӣ ё дигар маблағе, ки ба пешниҳоди хизматрасонӣ тибки шартномаи суғурта алоқаманд

намебошанд ва ба уҳдадории марбут ба қисмати боқимондан рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ дохил карда намешаванд.

Уҳдадорӣ аз рӯйи қисмати рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ боқимонда

Уҳдадориҳои корхона:

- (а) гузаронидани санҷиш ва пардохти зарари асосноки суғуртавӣ тибқи **шартномаҳои суғуртаи** мавҷуда нисбат ба **рӯйдодҳои суғуртавӣ**, ки то ҳол ба вучуд наомадаанд (яъне уҳдадорӣ, ки ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ тааллуқ дорад);
- (б) пардохти маблағ тибқи **шартномаҳои суғуртаи** мавҷуда, ки ба зербанди (а) дохил карда нашудаанд ва бо инҳо алоқаманд мебошанд:
 - (i) **хизматрасонӣ аз рӯйи шартномаи суғурта**, ки то ҳол пешниҳод нашудааст (яъне уҳдадорӣ, ки бо пешниҳоди **хизматрасонӣ тибқи шартномаи суғурта** дар оянда алоқаманд мебошанд);
 - (ii) **чӯзӣ сармоягузорӣ** ё дигар маблағе, ки ба пешниҳоди **хизматрасонӣ тибқи шартномаи суғурта** алоқаманд намебошанд ва ба уҳдадории марбут ба зарари суғуртавӣ расонидашуда дохил карда нашудаанд.

Дорандаи биманома

Тарафе, ки дар сурати руҳ додани **рӯйдоди суғуртавӣ** аз рӯйи **шартномаи суғурта** ба гирифтани ҷуброн ҳуқуқ дорад.

Портфели шартномаҳои суғурта

Шартномаҳои суғурта, ки ба хавфҳои ҳаммонанд дучор мегарданд ва яқоя идора карда мешаванд.

Шартномаи азнавсуғуртакунӣ

Шартномаи суғурта, ки аз ҷониби як корхона (азнавсуғуртакунанда) бо сабаби ба корхонаи дигар ҷуброн намудани зарари суғуртавӣ, ки аз рӯйи як ё якчанд **шартномаҳои суғуртаи** аз ҷониби корхонаи дигар содиршуда (шартномаҳои асосӣ) ба миён меояд, бароварда мешавад.

Тасхехоти хавфии хавфи ғайримолиявӣ

Ҷубронпулие, ки аз ҷониби корхона барои дучор шудан ба номуайяни дар робита бо маблағ ва муҳлати воситаҳои пулӣ, ки хангоми иҷрои **шартномаҳои суғурта** аз хавфи ғайримолиявӣ ба вучуд меояд, қайду шарт шудааст.

Моддаҳои асосӣ

Дороиҳое, ки баъзе маблағи ба **дорандаи биманома** пардохтшавандаро муайян менамоянд. **Моддаҳои асосӣ** метавонанд ҳама гуна моддаҳоро дар бар гиранд, масалан, портфели асосии дороиҳои шартан додашуда, дороиҳои софи корхона ё зервоситаҳои муайяни дороиҳои софи корхона.

Замимаи Б

Дастур барои татбиқ

Замимаи мазкур қисми ҷудонапазири СБҲМ 17 “Шартномаҳои суғурта” мебошад.

- Б1 Замимаи мазкур дастурро дар робита ба масъалаҳои зерин дар бар мегирад:
- (а) муқаррароти шартномаи суғурта (ба бандҳои Б2–Б30 нигаред);
 - (б) ҷудо намудани таркиб аз шартномаи суғурта (ба бандҳои Б31–Б35 нигаред);
 - (ба) дорой нисбат ба воситаҳои пулии фарогирӣ (ба бандҳои Б35А–Б35Г нигаред);
 - (в) арзёбӣ (ба бандҳои Б36–Б119Д нигаред);
 - (г) даромад аз суғурта (ба бандҳои Б120–Б127 нигаред);
 - (ғ) даромад ё хароҷоти молиявии шартномаҳои суғуртавӣ (ба бандҳои Б128–Б136 нигаред);
 - (д) ҳисоботи молиявии фосилавӣ (ба банди Б137 нигаред).

Муқаррароти шартномаи суғурта (Замимаи А)

- Б2 Бахши мазкур дастур марбут ба муқаррароти шартномаи суғурта, ки дар Замимаи А оварда шудааст, дар бар мегирад. Дар он масъалаҳои зерин баррасӣ мегарданд:
- (а) рӯйдоди минбаъда, ки ба фарорасии он боварӣ вучуд надорад (ба бандҳои Б3–Б5 нигаред);
 - (б) пардохт дар шакли моддӣ (ба банди Б6 нигаред);
 - (в) фарқияти байни хавфи суғуртавӣ ва дигар хавфҳо (ба бандҳои Б7–Б16 нигаред);
 - (г) хавфи суғуртавии назаррас (ба бандҳои Б17–Б23 нигаред);
 - (ғ) тағйироти дараҷаи хавфи суғуртавӣ (ба бандҳои Б24–Б25 нигаред);
 - (д) намунаҳои шартномаи суғурта (ба бандҳои Б26–Б30 нигаред).

Рӯйдоди минбаъда, ки ба фарорасии он боварӣ вучуд надорад

- Б3 Номайяӣ (ё хавф) моҳияти шартномаи суғуртаро ташкил медиҳад. Аз ин рӯ, дар мавриди оғози амали он ҳадди ақал робита бо яке аз ҷанбаҳои зерини шартномаи суғурта номуайяӣ вучуд дорад:
- (а) фаро расидани рӯйдоде, ки эҳтимолан рӯйдоди суғуртавино ташкил медиҳад;
 - (б) ҳолате, ки рӯйдоди суғуртавӣ ба амал меояд;
 - (в) маблағе, ки корхона бояд дар сурати ба амал омадани рӯйдоди суғуртавӣ пардохт намояд.
- Б4 Дар баъзе шартномаҳои суғурта - рӯйдоди суғуртавӣ ошкор намудани зарар дар давоми муҳлати амали шартнома ба ҳисоб меравад, ҳатто агар ин зарар дар натиҷаи ҳодисаи то оғози амали шартномаи мазкур ба амал омада бошад. Дар дигар шартномаҳои суғурта рӯйдоди суғуртавӣ он рӯйдоде маҳсуб меёбад, ки то оғози муҳлати амали шартнома ба амал меояд, ҳатто агар зараре, ки дар натиҷаи ин ҳодиса пас аз ба охир расидани муҳлати ин шартнома ошкор шуда бошад.
- Б5 Баъзе шартномаҳои суғурта рӯйдодҳоеро фаро мегиранд, ки аллакай рух додаанд, аммо дар бораи оқибатҳои молиявии онҳо ҳанӯз номуайяӣ вучуд дорад. Масалан, шартномаи суғуртае, ки рӯйпӯшкунӣ суғуртавино дар сурати оқибатҳои манфии рӯйдод, ки аллакай рух додааст, таъмин менамояд. Мувофиқи чунин шартномаҳо рӯйдоди суғуртавӣ ин муайян намудани маблағи ниҳии хароҷот вобаста ба танзими зарари суғуртавии зикршуда мебошад.

Пардохт дар шакли моддӣ

- Б6 Тибқи баъзе шартномаҳои суғурта пардохт дар шакли моддӣ талаб карда ё иҷозат дода мешавад. Дар чунин маврид корхона ба дорандаи биманомо мол ё хизматрасонино барои танзим намудани уҳдадорӣ худ вобаста ба ҷуброни зарар аз фарорасии рӯйдоди суғуртавӣ ба дорандаи биманомо пешниҳод менамояд. Намунаи ин метавонад ҳолате бошад, ки корхона иваз намудани ашёи дуздидашударо пешниҳод менамояд, вале ба дорандаи биманомо маблағи зарари ба ӯ расонидашударо ҷуброн намекунад. Намунаи дигар ин мебошад, ки корхона беморхонаҳо ва ҳайати кормандони тиббии худро барои хизматрасонии тиббӣ, ки тавассути шартномаи суғуртаи мазкур

рӯйпӯш мегардад, истифода мебарад. Чунин шартномаҳо шартномаи суғурта ба ҳисоб мераванд, сарфи назар аз он, ки танзими зарари суғуртавӣ дар шакли моддӣ сурат мегирад. Шартномаҳо вобаста ба пешниҳоди хизматрасонӣ бо пардохти муқарраршуда, ки ба шартҳои дар банди 8 тавсифшуда мувофиқат менамоянд, шартномаҳои суғурта низ ба ҳисоб мераванд, аммо банди 8 ба корхона имкон медиҳад, ки мувофиқи СБҲМ 17 ё СБҲМ 15 “Даромад аз рӯйи шартнома бо харидорон” онҳоро ба ҳисоб гирад.

Фарқи хавфи суғуртавӣ аз дигар хавфҳо

- Б7 Муқаррароти шартномаи суғурта талаб менамояд, ки як тараф хавфи зиёди суғуртавиرو аз тарафи дигар ба зимма гирад. Дар СБҲМ 17 хавфи суғуртавӣ ҳамчун “хавфе, ки аз хавфи молиявӣ фарқ карда, аз ҷониби тарафе, ки шартномаро нигоҳ медорад, ба тарафе, ки шартномаро содир намудааст, интиқол дода мешавад”, муайян карда мешавад. Шартномае, ки тарафи содиркунандаи шартномаро ба хавфи молиявӣ, бидуни интиқоли хавфи назарраси суғуртавӣ, дучор менамояд, шартномаи суғурта ба ҳисоб намеравад.
- Б8 Дар муқаррароти хавфи молиявӣ, ки дар Замимаи А оварда шудааст, тағйирёбандаҳои молиявӣ ва ғайримолиявӣ тавсиф мешаванд. Намунаҳои тағйирёбандаҳои ғайримолиявӣ, ки ба яке аз тарафҳои шартнома хос намебошанд, шохиси зарар аз заминчунбиро дар минтақаи мушаххас ё шохиси ҳароратро дар як шаҳри мушаххас дар бар мегиранд. Хавфи молиявӣ хавфи бо тағйирёбандаҳои ғайримолиявӣ қайду шартшударо, ки ба яке аз тарафҳои шартнома хос мебошанд, ба мисли рух додан ё надодани сӯхтор, ки дорои он тарафро вайрон ё нобуд менамояд, истисно менамояд. Илова бар ин, хавфи тағйирёбии арзиши одилонаи дорои ғайримолиявӣ хавфи молиявӣ ба ҳисоб намеравад, агар ин арзиши одилона тағйироти нархҳои бозории чунин дороиҳо (яъне тағйирёбандаи молиявӣ) ва ҳолати дороиҳои мушаххаси ғайримолиявиرو инъикос намояд, ки тавассути яке аз тарафҳои шартнома нигоҳ дошта мешавад (яъне тағйирёбандаи ғайримолиявӣ). Масалан, агар кафолати арзиши боқимондаи воситаи нақлиёти мушаххасе, ки дар он дорандаи биманоме манфиати суғуртавӣ дорад, кафилро ба хатари тағйирёбии ҳолати физикии мошин дучор гардонад, пас ин хавф на хавфи молиявӣ, балки хавфи суғуртавӣ маҳсуб меёбад.
- Б9 Баъзе шартномаҳо тарафи содиркунандаи шартномаро, дар баробари хавфи молиявӣ, иловатан ба хавфи назарраси суғуртавӣ дучор менамоянд. Масалан, бисёре аз шартномаҳои суғуртавии ҳаёт ба дорандагони биманоме меъёри ҳадди ақали даромаднокиро кафолат медиҳанд, ки хавфи молиявиرو ба вучуд меоранд ва дар айни замон дар сурати фарорасии марг пардохтро пешбини менамоянд, ки метавонад бақияро аз рӯйи суратҳисоби дорандаи биманоме зиёд намуда, хавфи суғуртавиرو дар шакли хавфи марг ба вучуд оранд. Чунин шартномаҳо шартномаҳои суғурта ба ҳисоб мераванд.
- В10 Мувофиқи баъзе шартномаҳо фарорасии рӯйдоди суғуртавӣ зарурати пардохти маблағеро талаб менамояд, ки ба ин ё он шохиси нархҳо вобаста мебошад. Чунин шартномаҳо шартномаи суғурта мебошанд, ба шарте, ки бузургии пардохт вобаста ба рӯйдоди суғуртавӣ метавонад назаррас бошад. Масалан, пардохти аннуитетии якумра, ки ба шохиси ҳадди ақали зиндагӣ пайваست мебошад, хавфи суғуртавиرو интиқол медиҳанд, зеро пардохт аз рӯйдоди номуайяни оянда, ки ба фарорасии он боварӣ вучуд надорад - давомнокии умри дорандаи аннуитет вобаста мебошад. Пайваستшавӣ ба шохиси нарх дериватив маҳсуб меёбад, аммо он хавфи суғуртавиرو низ интиқол медиҳад, зеро шумораи пардохте, ки нисбат ба онҳо шохис татбиқ карда мешавад, аз давомнокии умри дорандаи аннуитет вобаста мебошад. Агар хавфи суғуртавии ба ин тарз интиқолшаванда назаррас бошад, дериватив ба муқаррароти шартномаи суғурта мувофиқат менамояд, ки дар ин ҳолат зарурати онро аз шартномаи асосӣ чудо намудан вучуд надорад (ба банди 11(а) нигаред).
- Б11 Хавфи суғуртавӣ - хавфест, ки корхона аз дорандаи биманоме қабул менамояд. Ин маънои онро дорад, ки корхона бояд аз дорандаи биманоме хавфиро қабул намояд, ки дорандаи биманоме аллакай ба он дучор шудааст. Хавфи наве, ки аз шартнома барои корхона ё дорандаи биманоме ба вучуд меояд, хавфи суғуртавӣ ба ҳисоб намеравад.
- Б12 Дар муқаррароти шартномаи суғурта оқибатҳои номатлуб барои дорандаи биманоме зикр гардидааст. Муқаррароти мазкур маблағи пардохти аз ҷониби корхона пардохтшударо бо маблағи таъсири молиявии ҳодисаи номатлуби зикршуда баробар маҳдуд намекунад. Масалан, муқаррарот рӯйпӯшкунии суғуртавии “нав ба ҷойи кӯҳна”-ро дар бар мегирад, ки дар доираи он ба дорандаи биманоме маблағе пардохта мешавад, ки барои иваз намудани дорои кӯҳнаи вайроншуда бо дорои нав кофӣ мебошад. Ба ҳамин монанд, муқаррарот андозаи пардохтро тибқи шартномаи суғуртаи ҳаёт бо маблағи зарари молиявие, ки нигоҳубинкунандаи шахси фавтида дидааст, маҳдуд намекунад ва инчунин шартномаҳоро, ки маблағи пешакии пардохтро барои арзёбии микдории зарари дар натиҷаи марг ё ҳодисаи нохуш расонидашуда муқаррар менамоянд, истисно намекунад.
- Б13 Баъзе шартномаҳо пардохтро талаб менамоянд, агар рӯйдоди муайян ва номуайяни ояндаи қайду шартгардида воқеъ гардад, ба рӯй додани он боварии комил вучуд надошта бошад, аммо дар ин

маврид ба сифати шартӣ ҳатмӣ пардохти мазкур барои дорандаи биманоме бавучудоии оқибати номусоидро пешбинӣ наменамоянд. Ин намуи шартнома шартномаи суғурта ба ҳисоб намеравад, ҳатто агар тарафи нигоҳдорандаи шартнома онро барои коҳиш додани дучоршавӣ ба хавф ҷиҳати тағйирдиҳии тағйирёбандаи асосии дахлдор истифода намояд. Масалан, агар дорандаи шартнома деривативро барои ҳеджинамоии тағйирёбандаи асосии молиявӣ ё ғайримолиявӣ, ки бо воситаҳои пулии дороии корхона алоқаманд аст, истифода намояд, пас ин дериватив шартномаи суғурта ба ҳисоб намеравад, зеро пардохти марбут ба он аз ин омил вобастагӣ надорад, ки оё барои тарафи нигоҳдорандаи оқибатҳои номусоид дар натиҷаи кам шудани воситаҳои пулӣ аз дороиҳо ба вучуд меоянд ё баръакс. Дар муқаррароти шартномаи суғурта рӯйдоди оянда зикр шудааст, ки ба фарорасии он боварӣ вучуд надошта, таъсири номусоиди он барои тарафи нигоҳдорандаи шартнома ҷиҳати анҷоми пардохт шартӣ ҳатмӣ маҳсуб меёбад. Ин шартӣ ҳатмӣ, ки ба шартнома ворид карда шудааст, аз корхона баррасӣ намудани онро, ки оё рӯйдод воқеан оқибати манфӣ ба бор овардааст, талаб намекунад, балки ба корхона имкон медиҳад, ки пардохтро рад намояд, агар корхона қонеъ набошад, ки ин рӯйдод таъсири манфӣ расонидааст.

- Б14** Хавфи коҳиш додан ё тамдид намудани муҳлати шартнома (яъне хавфи аз ҷониби дорандаи биманоме пеш аз муҳлат ё дертар аз он даст кашидан аз шартномаи суғурта, ҳангоми нархгузориҳои шартнома тавассути содиркунандаи он) хавфи суғуртавӣ ба ҳисоб намеравад, зеро дар натиҷаи ин тағйирёбӣ анҷом пазируфтани пардохт ба дорандаи биманоме аз рӯйдоди ояндаи номусоиди марбут ба ин дорандаи биманоме, ки ба фарорасии он боварӣ вучуд надорад, вобаста намебошад. Ба ҳамин монанд, хавфи афзоиши хароҷот (яъне хавфи афзоиши ғайриҷашмдошти хароҷоти маъмурии вобаста ба хизматрасонии шартнома, на хароҷоти марбут ба рӯйдодҳои суғуртавӣ) хавфи суғуртавӣ ба ҳисоб намеравад, зеро афзоиши ғайриҷашмдошти чунин хароҷот ба дорандаи биманоме таъсири манфӣ намерасонад.
- Б15** Дар робита ба ин, шартномае, ки корхонаро ба хавфи ихтисор намудани муҳлати шартнома, хавфи тамдиди муҳлати шартнома ё хавфи зиёд шудани хароҷот дучор наменамояд, шартномаи суғурта ба ҳисоб намеравад, ба истиснои он ҳолатҳое, агар он корхонаро ба хавфи назарраси суғуртавӣ дучор намояд. Аммо, агар корхона хавфи худро бо бастани шартномаи дигар барои додани як қисми ин хавфи ғайрисуғуртавӣ ба шахси сеюм кам намояд, пас чунин шартнома шахси сеюмро ба хавфи суғуртавӣ дучор наменамояд.
- Б16** Корхона метавонад хавфи назарраси суғуртавиرو аз дорандаи биманоме танҳо дар он мавриде қабул намояд, агар ин корхона аз дорандаи биманоме ҷудо бошад. Дар робита бо корхонаи суғуртавии мутақобилаи ин корхонаи суғуртавии мутақобила хавфи ҳар як дорандаи суғуртаро қабул наменамояд ва онҳоро муттаҳид месозад. Новобаста аз он, ки дорандагони биманоме ин хавфи муттаҳидшударо яққоя пеш мебаранд, зеро онҳо дар дороиҳои корхона ҳиссаи бақиявӣ доранд, корхонаи суғуртавии мутақобилаи мазкур корхонаи алоҳидае ба ҳисоб меравад, ки хавфҳоро ба уҳдаи худ гирифтааст.

Хавфи суғуртавии назаррас

- Б17** Шартнома танҳо дар сурате шартномаи суғурта ҳисобида мешавад, ки агар тавассути он хавфи суғуртавии назаррас интиқол ёбад. Хавфи суғуртавӣ дар бандҳои Б7-Б16 баррасӣ шудааст. Дар бандҳои Б18-Б23 арзёбии назаррас будани хатари суғуртавӣ баррасӣ шудааст.
- Б18** Хавфи суғуртавӣ танҳо дар сурате назаррас ҳисобида мешавад, агар рӯйдоди суғуртавӣ боиси зарурати пардохти маблағи иловагӣ аз ҷониби тарафи содиркунанда гардад, ки дар ҳама гуна сценарияи додашудаи рушди рӯйдод назаррас мебошад, ба истиснои он намудҳое, ки моҳияти тижоратӣ надоранд (яъне, ба тарафи иқтисодии қарордод таъсири назаррас надоранд). Агар рӯйдоди суғуртавӣ метавонад боиси зарурати пардохти маблағи иловагии назаррас дар ҳама гуна рӯйдоде бошад, ки моҳияти тижоратӣ дошта бошад, пас шартӣ дар ҷумлаи пешина овардашуда метавонад қонеъ карда шавад, ҳатто агар рӯйдоди суғуртавӣ эҳтимолияти ночиз дошта бошад ё ҳатто арзиши воқеии эҳтимолии пешбинишудаи (яъне, бо назардошти эҳтимолият барқашидашуда) воситаҳои пулӣ шартӣ як қисми ками арзиши воқеии пешбинишудаи воситаҳои пулӣ боқимондаи шартномаи суғурта бошад.
- Б19** Илова бар ин, шартнома хавфи назарраси суғуртавино танҳо дар сурате интиқол медиҳад, ки сценарияи аз ҷиҳати тижоратӣ муҳиме вучуд дошта бошад, ки зарар дидани тарафи содиркунандаи шартнома дар асоси ҳисоббаробарии арзиши воқеӣ метавонад ба вучуд ояд. Бо вучуди ин, ҳатто агар шартномаи азнавсуғуртакунӣ тарафи содиркунандаро ба зарари хавфи назаррас дучор накунад, чунин ҳисобида мешавад, ки чунин шартнома хавфи назарраси суғуртавино, агар он ба азнавсуғуртакунанда тамоми хавфи суғуртавии марбут ба қисми шартномаи суғуртаи асосиро, ки барои азнавсуғуртакунӣ дода шудааст, интиқол медиҳад.
- Б20** Маблағи иловагии дар банди Б18 нишондодашуда дар асоси арзиши воқеӣ муайян карда мешавад. Агар дар шартномаи суғурта пардохти пас аз рух додани рӯйдоди дорои муҳлати номуайян пешбинӣ

шуда бошад ва агар пардохти мазкур бо арзиши муваққатии пул тасҳеҳ карда нашавад, метавонанд сенарияҳое ба вучуд оянд, ки арзиши воқеии пардохт зиёд шавад, ҳатто агар арзиши номиналии он арзиши собитшуда маҳсуб гардад. Намуна суғуртакуниё ба ҳисоб меравад, ки тибқи он, дар сурати фавти дорандаи биманоме, пардохти собитшуда бидуни муҳлати муқарраршуда барои давраи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ амалӣ мегардад (баъзан чунин суғурта суғуртакунии якумра бо маблағи собитшуда номида мешавад). Шубҳа вучуд надорад, ки дорандаи биманоме замоне мефавтад, аммо санаи фавт номаълум боқӣ мемонад. Пардохт метавонад анҷом пазирад, агар дорандаи биманоме пештар аз он, ки тахмин мерафт, фавтад. Азбаски чунин пардохт бо назардошти арзиши муваққатии пул тасҳеҳ карда намешаванд, хавфи назарраси суғуртавӣ метавонад вучуд дошта бошад, ҳатто агар барои тамоми портфели шартномаҳо зарар вучуд надошта бошад. Ба ҳамин монанд, шартҳои шартномавӣ, ки таъхири пардохти саривақтии ҷуброн ба дорандаи суғуртакунамандаро пешбинӣ менамоянд, метавонанд хавфи назарраси суғуртавино аз байн баранд. Корхона бояд меъёрҳои таҳфифи дар банди 36 зикршударо барои муайян намудани арзиши воқеии маблағи иловагӣ истифода намояд.

B21 Маблағи иловагии дар банди B18 овардашуда арзиши воқеии маблағе мебошад, ки бояд илова ба маблағи дар сурати рух надодани рӯйдоди суғуртавӣ пардохтшаванда, пардохта мешуд (ба истисно сенарияҳое, ки дар онҳо моҳияти тичоратӣ вучуд надорад). Ин маблағи иловагӣ хароҷоти танзими зарари суғуртавӣ ва хароҷоти арзёбии зарари суғуртавино дар бар мегирад, аммо истисно менамояд:

- (а) зараре, ки бо имконнопазирии ситонидани пардохт аз дорандаи биманоме дар оянда барои хизматрасонии минбаъда алоқаманд мебошад. Масалан, дар заминаи шартномаи суғуртаи якумраи сармоягузорӣ фавти дорандаи биманоме маънои онро дорад, ки корхона дигар наметавонад ба дорандаи биманоме хизматрасонии идоракунии сармоягузорино пешниҳод намояд ё барои он музд гирад. Аммо ин зарари иқтисодии корхона натиҷаи зарари суғуртавӣ намебошад, ба монанди он, ки идоракунаманди фонди муштарак зарари суғуртавии марбут ба фавти эҳтимолии муштариро ба дӯш мегирад. Аз ин рӯ, талафоти иқтисодии подошпулии минбаъда барои идоракунии сармоягузорӣ, ҳангоми арзёбии он, ки дар кадом андоза хавфи суғуртавии шартнома интиқол меёбад, муҳим намебошад;
- (б) даст кашидан бо сабаби фавти муштарӣ аз ҳукуки талаб намудани он маблағе, ки ҳангоми қатъ ё рад намудани шартнома ситонида мешуданд. Азбаски пайдоиши ин маблағро шартнома муайян менамояд, даст кашидан аз ҳукуки талаб намудани ин маблағ ба дорандаи биманоме ҷуброни хавфи қаблан мавҷуда намебошад. Бинобар ин, он барои арзёбии андозаи интиқоли хавфи суғуртавӣ тибқи шартнома аҳамият надорад;
- (в) пардохти вобаста аз рӯйдодҳое, ки боиси зиёни назарраси тарафи нигоҳдорандаи шартнома намегардад. Масалан, шартномае мавҷуд аст, ки мувофиқи он тарафи содиркунаманди шартнома бояд ¹ миллион в.п. пардозад, агар зарари ҳисмонӣ ба дорой расонида шавад, ки дар натиҷа тарафи нигоҳдорандаи шартнома ба андозаи 1 в.п. зарари ночизи иқтисодӣ бинад. Тибқи шартномаи мазкур тарафи нигоҳдорандаи шартнома ба тарафи содиркунаманди он зарари ночизро, ки бо талафоти 1 в.п. алоқаманд аст, мерасонад. Ҳамзамон, шартнома хавфи ғайрисуғуртавино нисбати он ба вучуд меорад, ки тарафи содиркунаманди шартнома бояд 999,999 в.п. пардохт намояд, агар рӯйдоди дар шартнома зикршуда ба вуқӯъ ояд. Азбаски ягон тарзи рушди рӯйдод вучуд надорад, ки дар натиҷаи он рух додани рӯйдоди суғуртавӣ боиси зарари назарраси тарафи нигоҳдорандаи шартнома гардад, тарафи содиркунаманди шартнома хавфи назарраси суғуртавино аз дорандаи шартнома ба дӯш намегирад ва ин шартнома шартномаи суғурта маҳсуб намеёбад;
- (г) ҷуброни имконпазири зараре, ки аз рӯи шартномаҳои азнавсуғуртакуний гирифта шудааст. Корхона бояд онро дар алоҳидагӣ ҳисоб намояд.

B22 Корхона бояд арзёбии хавфи суғуртавино барои ҳар як шартнома дар алоҳидагӣ гузаронад. Дар натиҷа, хавфи суғуртавӣ, ҳатто агар эҳтимолияти ҳадди ақали зарари назаррас барои портфел ё гурӯҳи шартномаҳо мавҷуд бошад, метавонад назаррас бошад.

B23 Аз бандҳои B18-B22 чунин бармеояд, ки агар шартнома имтиёзи марбут ба фавтро пешбинӣ карда бошад, ки андозаи он аз маблағи пардохтшаванда ҳангоми зинда будан зиёд бошад, он гоҳ шартнома шартномаи суғурта ба ҳисоб меравад, ба шарте ки пардохти иловагӣ ҳангоми фавт назаррас набошанд (нисбат ба ҳуди шартнома ҳисоб карда мешавад, на ба тамоми портфели шартномаҳо). Тавре, ки дар банди B21(б) қайд шудааст, даст кашидан аз маблағе, ки дар сурати қатъ гардидани шартнома ё супурдани шартнома бояд пардохта мешуд, ба чунин арзёбӣ дохил карда намешавад, ба шарте ки чунин радкуний аз ҳукуки талаби ҷуброн ба дорандаи биманомаро барои хавфи қаблан мавҷудбуда ташкил надихад. Ба ҳамин монанд, шартномаи дар бораи аннуитет, ки

¹ Иқтисораи в.п маънои "воҳиди пул" -ро дар назар дорад.

тибқи он дар давоми боқимондаи ҳаёт дорандаи биманоме пардохти мунтазамро анҷом медиҳад, шартномаи суғурта ба ҳисоб меравад, ба шарт, ки маҷмуи воситаҳои пардохти якумра ночиз набошад.

Тағйирёбии сатҳи хавфи суғуртавӣ

- Б24** Мувофиқи баъзе шартномаҳо ба тарафи содиркунандаи шартнома додани хавфи суғуртавӣ пас аз муҳлати муайян ба амал меояд. Масалан, шартномаеро мавриди баррасӣ қарор додан метавонад, ки даромаднокии сармоягузори муайян ва опсионеро пешбинӣ менамояд, ки ба дорандаи биманоме ҳуқуқ медиҳад дар лаҳзаи ба итмом расидани сармоягузорӣ аз даромади он барои харидани биманоме аннуитети якумра ҳамон тарофаҳроеро истифода намояд, ки корхона барои дигар гирандагони аннуитет дар он вақт муқаррар карда, дар он дорандаи биманоме опсиони зикршударо истифода мебарад. Тибқи чунин шартнома, интиқоли хавфи суғуртавӣ ба тарафи содиркунандаи шартнома танҳо пас аз татбиқи опсион сурат мегирад, зеро корхона ҳанӯз ҳам дорои салоҳияти муқаррар намудани меъёри тарофаро, ки дар асоси он, хавфи суғуртавии ба корхона интиқолшаванда дар ҳамон лаҳзаи вақт инъикос менамояд, мебошад. Дар натиҷа, воситаҳои пулӣ, ки дар натиҷаи амалигардонии опсион ба вучуд меояд, берун аз доираи шартнома қарор гирифта, ҳеҷ гуна воситаҳои пулӣ, ки бо суғурта алоқаманд мебошад, дар доираи шартнома то амалисозии опсион вучуд надорад. Бо вучуди ин, агар дар шартнома меъёрҳои тарофа барои аннуитет муайян карда шуда бошад (ё асос барои муқаррар намудани меъёрҳои тарофа барои аннуитети аз меъёрҳои бозорӣ фарқкунанда), пас шартнома хавфи суғуртавию ба тарафи содиркунандаи шартнома интиқол медиҳад, зеро он тараф ба хавфе дучор мешавад, ки меъёри тарофаи барои аннуитет аз он ситонидашаванда, ҳангоме, ки дорандаи биманоме опсиони худро иҷро менамояд, номусоид хоҳад буд. Дар ин ҳолат, воситаҳои пулӣ, ки ҳангоми иҷрои опсион ба вучуд меояд, дар доираи шартнома қарор мегирад.
- Б25** Шартномае, ки бо муқаррароти шартномаи суғурта мувофиқат менамояд, то он замоне боқӣ мемонад, ки ҳама ҳуқуқҳо ва уҳдадорӣҳои вобаста ба он (яъне иҷро, бекор қардан ё қатъёбӣ бо сабаби ба охир расидани муҳлат) ба анҷом нарасида бошанд, ба истиснои қатъёбии эътирофи шартнома тибқи бандҳои 74-77 дар робита бо тағйирёбии он.

Намунаҳои шартномаҳои суғурта

- Б26** Дар зер намунаҳои шартномаҳои оварда шудаанд, ки шартномаҳои суғурта махсуб меёбанд, ба шарт, ки хавфи суғуртавии интиқолшаванда назаррас бошад:
- (а) суғурта аз дуздӣ ё расонидани зарар;
 - (б) суғуртаи масъулияти молистеҳсолкунанда, масъулияти касбӣ, масъулияти шахрвандӣ ё суғуртаи харочоти судӣ;
 - (в) суғуртаи ҳаёт ва пешпардохти харочоти маросими дафн (харчанд дар фарорасии марг шубҳа ҷой надорад, қай ба вучуд омадани он номаълум аст ё барои баъзе намунаҳои суғуртаи ҳаёт, ки марг дар давоми давраи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ рух медиҳад);
 - (г) пардохти аннуитетии якумраи ҳаёт ва нафақа, яъне шартномаҳое, ки тибқи онҳо ҷуброн барои рӯйдодӣ номуайяни оянда таъмин мегардад, ки ба фарорасии он боварӣ вучуд надорад - давомнокии умри гирандаи аннуитет ё нафақахӯр, то ин, ки сатҳи муайяни даромад ба гирандаи аннуитет ё нафақахӯр таъмин карда шавад, ки дар акси ҳол ба давомнокии ё ҳаёти гирандаи аннуитет ё нафақахӯр таъсири манфӣ мерасонад. (Уҳдадорӣҳои корфармоён, ки дар робита бо барномаҳои подошпулӣ ба қарбдорон ва уҳдадорӣҳои марбут ба нақшаҳои нафақавӣ ба вучуд омада, дар ҳисобот дар бораи пардохти нафақавӣ дорои пардохти муқарраршуда ба инобат гирифта мешаванд, аз доираи татбиқи СБҲМ 17 дар мутобиқат бо банди 7(б) хориҷ карда шудаанд);
 - (ғ) суғурта дар мавриди фарорасии маъҷубӣ ва суғуртаи тиббӣ;
 - (д) кафолати замонатӣ, кафолати мувофиқат ба қонунгузорӣ, кафолати иҷроӣ уҳдадорӣ ва кафолатҳои озмуни харид, яъне шартномаҳое, ки тибқи онҳо ба доранда ҷуброн пешниҳод карда мешавад, дар сурате, ки агар тарафи дигар уҳдадорӣи тибқи шартнома пешбинишуда, масалан, уҳдадорӣи сохтмони биноро иҷро карда наметавонад;
 - (е) кафолат барои маҳсулот. Кафолат ба маҳсулоте, ки фурӯши он тавассути тарафи дигар нисбат ба молҳои аз ҷониби истеҳсолкунанда, даллол ё фурӯшанда пешниҳод мегардад, ба доираи татбиқи СБҲМ 17 ворид мегардад. Аммо кафолат ба маҳсулоте, ки бевосита аз ҷониби истеҳсолкунанда, даллол ё фурӯшанда дода шудааст, ба доираи татбиқи СБҲМ 17

тибки банди 7(а) ворид набуда, бар ивази ин ба доираи татбики СБҲМ 15 ё СББМ 37 “*Уҳдадориҳои арзёбишаванда, уҳдадориҳои шартӣ ва дороиҳои шартӣ*” мансуб мегардад;

- (ё) суғуртаи ҳуқуки соҳибмулкӣ (суғурта дар мавриди ошкор шудани камбудии ҳуқуки соҳибмулкӣ ба замин ё бино, ки мавҷудияти онҳо ҳангоми бастанӣ шартномаи суғурта маълум набуд). Дар ин маврид, рӯйдоди суғуртавӣ ошкор намудани камбудии марбут ба ҳуқуки соҳибмулкӣ ба ҳисоб меравад, на ҳуди камбудӣ;
- (ж) суғуртаи мусофирон (чубронпулие, ки дар шакли воситаҳои пулӣ ё дар шакли моддӣ ба дорандагони биманоме барои чуброни зарари дар арафаи пеш аз сафар ё ҳангоми сафар расонидашуда дода мешавад);
- (з) вомбаргҳои ҳолатҳои фалокатовар, ки кам намудани пардохти қарзи асосӣ ё фоиз ё ҳардуро пешбинӣ менамоянд, агар рӯйдоди муайян ба эмитенти вомбарги дахлдор таъсири манфӣ расонад (ба истисноӣ ҳолате, агар рӯйдоди зикршуда хавфи суғуртавии назаррасро ба вучуд наоварад, ба монанди тағйирёбии меъёри фоиз ё қурби асъор);
- (к) свопҳои суғуртавӣ ва дигар шартномаҳои пешбиникунандаи пардохте, ки аз тағйирёбии иқлимӣ, геологӣ ё дигар тағйирёбандаҳои физикӣ вобастаанд, ки ба яке аз тарафҳои шартнома хос мебошанд.

Б27 Дар зер намунаҳои оварда шудаанд, ки шартномаҳои суғурта маҳсуб намеёбанд:

- (а) шартномаҳои сармоягузори, ки дорои шакли ҳуқуки шартномаи суғурта мебошанд, вале интиқоли хавфи суғуртавии назаррасро ба тарафи содиркунандаи шартнома пешбинӣ наменамоянд. Масалан, шартномаҳои суғуртаи ҳаёт, ки тибқи онҳо корхона хавфи ҷиддии марбут ба марг ё бемории шахси суғурташударо ба дӯш намегирад, шартномаҳои суғурта намебошанд; чунин шартномаҳо воситаҳои молиявӣ ё шартномаҳои хизматрасонӣ мебошанд (ба банди Б28 нигаред). Шартномаҳои сармоягузорӣ бо шартҳои иштироки мунфасил ба муқаррароти шартномаи суғурта мувофиқат наменамоянд, аммо тибқи банди 3(в) онҳо дар доираи татбики СБҲМ 17 қарор доранд, ба шарте ки онҳоро корхонае содир намояд, ки шартномаҳои суғуртаро низ содир менамояд;
- (б) шартномаҳои, ки шакли ҳуқуки шартномаи суғурта доранд, вале тамоми хавфи суғуртавии назаррасро тавассути механизми шартҳои аз ҷиҳати қонунӣ иҷрошаванда ва бебозгашт ба дорандагони биманоме бармегардонанд, ки андозаи пардохти ояндаро дорандаи биманоме ба тарафи содиркунандаи шартнома бо вобастагии мустақим аз зарари суғурташуда тасҳеҳ менамояд. Масалан, баъзе шартномаҳои азнавсуғуртакунии молиявӣ ё баъзе шартномаҳои гурӯҳӣ тамоми хавфи суғуртавии назаррасро ба дорандагони биманоме бармегардонанд, чунин шартномаҳо одатан воситаҳои молиявӣ ё шартномаҳои хизматрасонӣ мебошанд (ба банди Б28 нигаред);
- (в) худсуғуртакуни (яъне нигоҳ доштани хавфе, ки дар акси ҳол тавассути суғурта рӯйпӯш карда мешавад). Дар чунин маврид шартномаи суғурта вучуд надорад, зеро бо тарафи дигар созиш ҷой надорад. Ҳамин тариқ, агар корхона бо корхонаи асосӣ ё фаръии худ ё бо дигар корхонаи фаръии ҳамон як тарафи назораткунанда шартномаи суғурта бандад, шартномаи суғурта дар ҳисоботи молиявии воситаҳоишуда инъикос карда намешавад, зеро бо тарафи дигар созишнома мавҷуд намебошад. Бо вучуди ин, шартномаи суғурта нисбати ҳисоботи молиявии инфиродӣ ё алоҳидаи тарафе, ки шартномаро содир менамояд ё нигоҳ медорад, вучуд дорад;
- (г) шартномаҳои (масалан, шартномаҳои натиҷаи киморбозӣ), ки пардохтро пас аз фарорасии ҳодисаи муайян, ки нисбати ба вучуд омадани он боварӣ вучуд надорад, талаб менамоянд, аммо ҳамчун шартҳои ногузири шартномавӣ барои чунин пардохт зарурати онро, ки ин рӯйдод бояд ба дорандаи биманоме таъсири манфӣ расонад, пешбинӣ наменамоянд. Бо вучуди ин, ин аз муқаррароти шартномаи суғурта он шартномаҳое, ки дар онҳо маблағи пешакӣ муайяншудаи чуброн барои арзёбии микдори зараре, ки дар фарорасии рӯйдоди муайяни дар шартнома зикршуда, ба мисли марг ё ҳодисаи нохуш дида мешавад, истисно намекунад (ба банди Б12 нигаред);
- (ғ) деривативҳо, ки тарафро ба хавфи молиявӣ дучор менамоянд, вале на ба хавфи суғуртавӣ, зеро деривативҳои мазкур талаб менамоянд, ки тарафи зикршуда пардохтро (ё ба тарафҳо ҳуқуки гирифтани пардохтро медиҳанд) анҷом диҳад, ки танҳо ба тағйирёбии як ё якчанд тағйирёбандаҳои мушаххас асос ёфтаанд: меъёри фоизнок, нархи воситаи молиявӣ, нархи мол, қурби асъор, шохиси нархҳо ё меъёрҳо, рейтингҳои қарзӣ ё шохиси қарзӣ ё дигар тағйирёбанда, ба шарте, ки - дар ҳолати тағйирёбандаи ғайримолиявӣ - тағйирёбанда ба яке аз тарафҳои шартнома хос набошад;

- (д) кафолатҳое, ки бо қарз алоқаманд буда, пардохтро талаб менамоянд, ҳатто агар тарафи шартномаи нигоҳдошташуда аз сабаби пардохт накардани қарздор дар муҳлати муқарраршуда зарар набинад; чунин шартномаҳо тибқи СБҲМ 9 “*Воситаҳои молиявӣ*” ба инобат гирифта мешаванд (ба банди Б29 нигаред);
- (е) шартномаҳое, ки дар онҳо андозаи пардохт аз тағйирёбандаҳои иқлимӣ, геологӣ ё дигар тағйирёбандаҳои физикӣ вобаста аст, ки ба яке аз тарафҳои шартнома хос намебошанд (одатан “деривативҳои обу ҳаво” номида мешаванд);
- (ё) шартномаҳое, ки коҳишёбии пардохти маблағи асосӣ ё фоизҳо ё ҳардуро вобаста ба тағйирёбии иқлимӣ, геологӣ ё дигар тағйирёбандаҳои физикӣ пешбинӣ менамоянд, ки таъсири онҳо ба яке аз тарафҳои шартнома хос намебошад (одатан “вомбаргҳои фалокатовар” номида мешаванд).
- Б28 Корхона бояд стандартҳои дигари татбиқшавандаро, ба монанди СБҲМ 9 ва СБҲМ 15 нисбат ба шартномаҳое, ки дар банди Б27 тавсиф шудаанд, татбиқ намояд.
- Б29 Кафолатҳои марбут ба қарз ва шартномаҳои суғуртаи хавфи қарзӣ, ки дар банди Б27(д) зикр шудаанд, метавонанд шаклҳои гуногуни ҳуқуқӣ дошта бошанд, ба монанди кафолат, баъзе намудҳои аккредитивҳо, шартнома дар робита бо дефолт тибқи қарз ё шартномаи суғурта. Ин шартномаҳо шартномаҳои суғуртавӣ ба ҳисоб мераванд, агар онҳо талаб намоянд, ки аз ҷониби содиркунандаи шартнома ба тарафи нигоҳдорандаи шартнома пардохти муайян, бо мақсади ҷуброни зараре, ки аз ҷониби нигоҳдорандаи шартнома дар натиҷаи он, ки қарздории дар шартнома зикршуда имкони пардохтани маблағро ба дорандаи биманоме дар муҳлати муқарраршуда ё тавассути воситаҳои қарзии азнавдидашуда надорад, анҷом дода шавад. Аммо, чунин шартномаҳои суғурта аз доираи татбиқи СБҲМ 17 хориҷ карда мешаванд, ба истиснои ҳолате, ки тарафи содиркунандаи шартнома қаблан ба таври возеҳ изҳор карда бошад, ки чунин шартномаҳоро ҳамчун шартномаҳои суғурта баррасӣ менамояд ва онҳоро тибқи тартиби ба шартномаҳои суғурта татбиқшаванда ба инобат гирифта бошад (ба банди 7(ғ) нигаред).
- Б30 Кафолатҳои марбут ба қарз ва шартномаҳои суғуртаи хавфи қарзӣ, ки пардохтро талаб менамоянд, ҳатто агар дорандаи биманоме бо сабаби напардохтани қарз аз ҷониби қарздор, дар вақти пардохт зарар надида бошад ҳам, ба доираи татбиқи СБҲМ 17 дохил намешаванд, зеро онҳо хавфи назарраси суғуртавино интиқол намедиханд. Ба чунин шартномаҳо шартномаҳое маҳсуб мебошанд, ки пардохти зеринро пешбинӣ менамоянд:
- (а) новобаста аз он, ки контрагент воситаи асосии қарзиро нигоҳ медорад;
- (б) дар сурати тағйир ёфтани рейтингҳои қарзӣ ё шохиси қарзӣ, вале на аз сабаби беимкониятии қарздори мушаххас, ки дар муҳлати муқарраргардида пардохтро анҷом надодааст.

Чудо намудани ҷузъҳо аз шартномаи суғурта (бандҳои 10-13)

Ҷузъи сармоягузорӣ (банди 11(б))

- Б31 Тибқи банди 11(б) корхона бояд ҷузъи фарккунандаи сармоягузорино аз шартномаи суғуртаи асосӣ чудо намояд. Ҷузъи сармоягузорино дар сурате фарқ менамояд, ки агар ҳардуи шартҳои зерин риоя шаванд:
- (а) ҷузъи сармоягузорӣ ва суғуртавӣ бо ҳамдигар зич алоқаманд намебошанд;
- (б) шартнома бо шартҳои ҳаммонанд дар алоҳидагӣ дар ҳамон як бозор ё дар мавриди қонунгузорӣ аз ҷониби корхонаҳои содиркунандаи шартномаҳои суғуртавӣ ё дигар корхонаҳо ғуруҳта мешаванд ё метавонанд ғуруҳта шаванд. Ҳангоми ҳалли ин масъала, корхона бояд тамоми маълумоти дастрасро ба инобат гирад. Корхона уҳдадор намебошад, ки ҷустуҷӯи ҳамаҷонибаи иттилоотро барои муайян намудани он, ки ҷузъи сармоягузорӣ дар алоҳидагӣ ғуруҳта мешавад ё намешавад, анҷом диҳад.
- Б32 Ҷузъи сармоягузорӣ ва суғуртавӣ бо ҳамдигар зич алоқаманд мебошанд, агар:
- (а) корхона наметавонад як ҷузъро бе назардошти ҷузъи дигар арзёбӣ намояд. Аз ин рӯ, агар арзиши як ҷузъ вобаста ба арзиши ҷузъи дигар тағйир ёбад, пас корхона бояд СБҲМ 17-ро барои баҳисобгирии ҷузъи муттаҳидшудаи сармоягузорӣ ва суғуртавӣ истифода намояд;
- (б) дорандаи биманоме наметавонад аз як ҷузъ ғоида ба даст оварад, агар ҷузъи дигар мавҷуд набошад. Аз ин рӯ, агар камшавии муҳлат ё муҳлати пардохти як ҷузъи шартнома боиси кам шудани муҳлат ё муҳлати пардохти ҷузъи дигар гардад, корхона бояд СБҲМ 17-ро барои баҳисобгирии ҷузъи муттаҳидшудаи сармоягузорӣ ва суғуртавӣ истифода намояд.

Ваъдаи интиқоли мол ё хизматрасонии фарқкунанда, ки тибқи шартномаи суғурта хизматрасонӣ маҳсуб намеёбад (банди 12)

- Б33 Тибқи банди 12, корхона бояд аз шартномаи суғурта ваъдаи интиқоли мол ё хизматрасонии фарқкунандаро, ки тибқи шартномаи суғурта хизматрасонӣ маҳсуб намеёбад, чундо намояд. Бо мақсади чунин ҳудудкунӣ корхона набояд фаъолиятро, ки бояд барои иҷрои шартнома анҷом диҳад, ба инобат гирад, ба истисноӣ ҳолатҳое, ки корхона дар натиҷаи чунин фаъолият мол ё хизматрасониро, ки тибқи шартномаи суғурта хизматрасонӣ маҳсуб намеёбад, ба дорандаи биманома месупорад. Масалан, корхона метавонад ҳангоми омодагӣ ба бастанӣ шартнома вазифаҳои гуногуни маъмуриро иҷро намояд. Иҷрои чунин вазифаҳо хизматрасониро ба дорандаи биманома вобаста ба иҷро намудани вазифаҳо интиқол намедиҳад.
- Б34 Мол ё хизматрасонӣ, ки хизматрасонии шартномаи суғурта маҳсуб наёфта, ба дорандаи биманома ваъда шудааст, фарқкунанда мебошад, агар дорандаи биманома аз мол ё хизматрасонӣ дар алоҳидагӣ ё якҷоя бо дигар захираҳое, ки ба дорандаи биманома дастрасанд, ғоида гирад. Захираҳои дастрас мол ё хизматрасоние мебошад, ки дар алоҳидагӣ фурухта мешавад (аз ҷониби ин ё дигар корхона) ё захираҳое, ки дорандаи биманома аллакай онҳоро гирифтааст (аз корхона ё дар натиҷаи амалиёти дигар ё рӯйдодҳо).
- Б35 Мол ё хизматрасоние, ки тибқи шартномаи суғурта хизматрасонӣ маҳсуб наёфта, ба дорандаи биманома ваъда шудааст, фарқ намекунад, агар:
- (а) воситаҳои пулӣ ва хавфи марбут ба ин мол ё хизматрасонӣ, ки бо воситаҳои пулӣ ва хавфи марбут ба ҷузъҳои суғуртавии шартнома зич алоқаманданд;
 - (б) корхона хизматрасонии назаррасро барои ҳамгироии мол ё хизматрасонӣ бо ҷузъҳои суғуртавӣ пешниҳод менамояд.

Воситаҳои пулии фарогирифтаи суғуртавӣ (параграфҳои 28А-28Д)

- Б35А Бо мақсади татбиқи банди 28А, корхона бояд усули низомнок ва оқилонаро барои тақсим намудани инҳо истифода намояд:
- (а) воситаҳои пулии фарогирӣ, ки бевосита ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта дохил мешавад:
 - (i) ба ин гурӯҳ;
 - (ii) ба гурӯҳҳое, ки шартномаҳои суғуртаро дар бар гирифта, ба вучуд омадани он дар натиҷаи таҷдиди шартномаҳои суғуртавие, ки ба гурӯҳи зикршуда дохил мешаванд, интизор меравад;
 - (б) воситаҳои пулии фарогирӣ, ки мустақиман ба портфели шартномаҳои суғурта мансуб буда, аз он, ки дар зербанди (а) нишон дода шудааст, фарқ карда, ба гурӯҳи шартномаҳои ин портфел тааллуқ дорад.
- Б35Б Дар охири ҳар як давраи ҳисоботӣ, корхона тақроран бояд маблағи ҳудудшударо тибқи дастури банди Б35А барои ворид намудани тасҳеҳот бо мақсади инъикоси ҳама гуна тағйирот дар фарзияҳое, ки манбаи маълумотро барои усули тақсими истифодашаванда муайян менамоянд, арзёбӣ намояд. Корхона набояд маблағи ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта ҳудудшударо, пас аз он, ки ҳамаи шартномаҳо ба ин гурӯҳ дохил карда шудаанд, тағйир диҳад (ба банди Б35В нигаред).
- Б35В Эҳтимолияти ҳолате ҷой дорад, ки корхона шартномаҳои суғуртаро ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта барои зиёда аз як давраи ҳисоботӣ дохил намояд (ба банди 28 нигаред). Дар ин ҳолат, корхона бояд эътирофи қисми дороиро дар робита бо воситаҳои пулии фарогирӣ, ки ба шартномаҳои суғуртавии ба ин гурӯҳ дохилшуда дар ин давра дахл дорад, қатъ намояд ва эътирофи дороии воситаҳои пулии фарогириро то он дараҷае, ки дорой ба шартномаҳои суғурта дахл дошта, эҳтимолан дар давраи ҳисоботии минбаъда ба гурӯҳ дохил карда мешавад, идома диҳад.
- Б35Г Бо мақсади татбиқи банди 28Г:
- (а) корхона бояд зарар аз таваррумро дар таркиби ғоида ё зарар эътироф намояд ва арзиши тавозунии дороиҳоро дар робита бо воситаҳои пулии фарогирӣ бо чунин тарз кам намояд, то арзиши тавозунии дороии мазкур аз даромади софи эҳтимолии гурӯҳи дахлдори шартномаҳои суғурта, ки тибқи банди 32(а) муайян карда шудааст, зиёд набояд;
 - (б) ҳангоме, ки корхона воситаҳои пулии фарогирии гурӯҳи шартномаҳои суғуртаро тибқи банди Б35А(а)(ii) тақсим менамояд, корхона бояд зарар аз таваррумро дар таркиби ғоида ё зарар эътироф намояд ва арзиши тавозунии дороиҳои дар робита бо воситаҳои пулии фарогирӣ то андозае кам намояд, ки:

- (i) корхона интизор хоҳад буд, ки ин воситаҳои пулии фарогирӣ аз даромади софи воситаҳои пулӣ, ки тибқи банди 32(а) муайян гардидааст, зиёд мешавад;
- (ii) маблағи изофашуда, ки тибқи зербанди (б)(i) муайян гардидааст, то ҳол тибқи зербанди (а) ҳамчун зарар аз таваррум эътироф карда нашудааст.

Арзёбӣ (бандҳои 29–71)

Арзёбии ҳисоби воситаҳои пулии минбаъда (бандҳои 33–35)

- Б36 Дар ин банд масъалаҳои зерин баррасӣ мешаванд:
- (а) истифодаи бегаразонаи ҳама маълумоти асоснок ва тасдиқкунанда бидуни хароҷот ё саъю кӯшиши аз ҳадд зиёд (ба бандҳои Б37-Б41 нигаред);
 - (б) тағйирёбандаҳои бозорӣ ва тағйирёбандаҳои ғайрибозорӣ (ба бандҳои Б42-Б53 нигаред);
 - (в) истифодаи арзёбҳои ҳисоббаробарии қорӣ (ба бандҳои Б54-Б60 нигаред);
 - (г) воситаҳои пулӣ дар доираи шартнома (ба бандҳои Б61-Б71 нигаред).

Истифодаи бегаразонаи ҳама маълумоти асоснок ва тасдиқкунанда бидуни хароҷот ё саъю кӯшиши аз ҳадд зиёд (банди 33(а))

- Б37 Мақсади арзёбии воситаҳои пулии минбаъда ин муайян намудани арзиши эҳтимолӣ ё эҳтимолияти аҳамияти миёнаи тамоми доираи натиҷаҳои имконпазир тибқи баҳисобгирии ҳама маълумоти асоснок ва тасдиқкунанда, ки дар санаи ҳисоботӣ бидуни хароҷот ё саъю кӯшиши аз ҳадд зиёд дастрас мебошад, маҳсуб меёбад. Маълумоти асоснок ва тасдиқкунанда, ки дар санаи ҳисоботӣ бидуни хароҷот ё саъю кӯшиш дастрас мебошад, маълумот дар бораи рӯйдодҳои гузашта ва шартҳои қорӣ, инчунин дурнамои шароити ояндаро дар бар мегирад (ба банди Б41 нигаред). Иттилооте, ки дар низоми иттилоотии ҳуди корхона мавҷуд мебошад, бидуни хароҷот ё саъю кӯшиши аз ҳадд зиёд дастрас ҳисобида мешавад.
- Б38 Марҳилаи аввал дар арзёбии воситаҳои пулӣ муайян намудани сенарияҳое мебошад, ки доираи пурраи натиҷаҳои имконпазирро инъикос менамоянд. Дар ҳар як сенария маблағ ва муҳлати воситаҳои пулӣ барои натиҷаи мушаххас, инчунин эҳтимолияти арзёбишудаи чунин натиҷа муайян карда мешавад. Барои ҳисоб намудани арзиши воқеии эҳтимолӣ воситаҳои пулӣ аз ҳар як сенария таҳфиф ва бо назардошти арзёбии эҳтимолияти фарорасии чунин натиҷа андоза карда мешавад. Аз ин рӯ, дар ин ҷо ягон ҳадафи муайян намудани натиҷаи эҳтимолӣ ё натиҷаи “эҳтимоли будан аз набудан бештар аст” дар робита бо воситаҳои пулии минбаъда вучуд надорад.
- Б39 Ҳангоми таҳлили тамоми доираи натиҷаҳои имконпазир ҳадаф дар он ифода мегардад, ки муносибати бегаразона нисбат ба ҳама маълумоти асоснок ва тасдиқкунанда бидуни хароҷот ё саъю кӯшиши аз ҳадд зиёд дастрас мебошад, на муайян намудани ҳар як сенарияи имконпазир. Амалан коркарди сенарияҳои муфасссал талаб карда намешавад, агар арзёбии бадастовардашуда ба мақсади арзёбӣ мувофиқат намояд, яъне ба инобат гирифтани ҳама маълумоти асоснок ва тасдиқкунанда, ки бидуни хароҷот ё саъю кӯшиши аз ҳадд зиёд ҳангоми муайян намудани арзиши миёна мавҷуд мебошад. Масалан, агар корхона арзёбӣ намояд, ки тақсимои эҳтимолияти натиҷаҳо дар умум ба тақсимои эҳтимолият мувофиқат менамояд, ки онро бо истифода аз миқдори ками мушаххасот пурра тавсиф карда метавонад, истифодаи шумораи камтар барои арзёбии мушаххасот кифоя хоҳад буд. Ба ҳамин монанд, дар баъзе маврид моделсозии нисбатан содда метавонад бидуни зарурати шумораи зиёди моделҳои имитатсионӣ дар ҳудуди доираи қобили қабули дақиқ ҷавобгӯӣ бошад. Бо вучуди ин, дар дигар ҳолатҳо, воситаҳои пулӣ метавонад аз омилҳои воситаҳои асосӣ вобаста бошад ва метавонад ба тағйироти шароити иқтисодии таври ғайрихаттӣ аксуламал зоҳир намояд. Ин метавонад, масалан, агар воситаҳои пулӣ як қатор опсионҳои ба ҳам вобастаро инъикос намояд, ҳоҳ возеҳ ифода гардида ва ҳоҳ дар назар дошта шуда бошанд. Дар чунин маврид эҳтимолан барои ноил гардидан ба ҳадафи арзёбӣ моделсозии мураккабтари стохастикӣ талаб карда мешавад.
- Б40 Сенарияҳои таҳияшуда бояд арзёбии объективии эҳтимолияти зарари фалокатборро аз рӯи шартномаҳои мавҷуда дар бар гиранд. Чунин сенарияҳо зарари эҳтимолии суғурташударо дар асоси шартномаҳои минбаъдаи эҳтимолӣ дар бар намегиранд.
- Б41 Корхона бояд эҳтимолият ва маблағи пардохти ояндаро аз рӯи шартномаҳои мавҷуда дар асоси маълумоти гирифташуда арзёбӣ намояд, аз ҷумла:
- (а) маълумот дар бораи зарари суғуртавӣ, ки аз ҷониби дорандагони биманома қаблан гузориш дода шудааст;

- (б) дигар маълумот дар бораи хусусиятҳои маълум ӯ ҳисоббаробарии шартномаҳои суғурта;
- (в) маълумоти давраҳои қаблӣ дар бораи таҷрибаи шахсии корхона, ки дар ҳолати зарурӣ бо маълумоти давраҳои қаблӣ дигар сарчашмаҳо пурра карда мешаванд. Маълумоти давраҳои қаблӣ барои инъикоси шароити кунунӣ тасҳеҳ карда мешавад, масалан, агар:
 - (i) хусусиятҳои популятсияи суғурташуда аз хусусиятҳои популятсияе, ки барои таҳлили маълумоти давраҳои қаблӣ ба сифати асос истифода шудааст, фарқ менамояд (ё бинобар интиҳоби номусоид фарқ менамояд);
 - (ii) далелҳо вучуд доранд, ки тамоюлҳои гузашта идома нахоҳанд дошт, тамоюлҳои нав пайдо мешаванд ё тағйироти иқтисодӣ, демографӣ ё дигар тағйиротҳо метавонанд ба воситаҳои пулии шартномаҳои мавҷудай суғурта таъсир расонанд;
 - (iii) дар чунин ҷанбаҳои фаъолият тағйирот ба амал омаданд, ба мисли расмиёти бимақунӣ ва расмиёти баррасии зарари суғуртавӣ, ки метавонанд ба мувофиқати истифодаи маълумоти давраҳои қаблӣ барои таҳлили шартномаҳои суғурта таъсир расонанд;
- (г) маълумот дар бораи нархҳои ҷорӣ, агар мавҷуд бошад, барои шартномаҳои азнавсуғуртақунӣ ва дигар воситаҳои молиявӣ (агар вучуд дошта бошанд), ки хавфҳои ҳаммонандро рӯйпӯш менамоянд, аз қабилӣ “вомбаргҳои фалокатовар” ва “деривативҳои обу ҳаво”, инчунин дар бораи нархҳои бозории қарордодҳои охирин барои интиқоли шартномаҳои суғурта. Чунин маълумот бояд барои инъикос намудани фарқияти байни воситаҳои пулӣ, ки аз чунин шартномаҳои азнавсуғуртақунӣ ё дигар воситаҳои молиявӣ бармеоянд ва воситаҳои пулӣ, ки ҳангоми иҷрои шартномаҳои асосие, ки бо дорандаи биманома баста шудааст, ба вучуд меоянд, тасҳеҳ карда шаванд.

Тағйирёбандаҳои бозорӣ ва тағйирёбандаҳои ғайрибозорӣ

- Б42 СБҲМ 17 ду намуди тағйирёбандаҳоро муқаррар менамояд:
- (а) тағйирёбандаҳои бозорӣ тағйирёбандаҳое мебошанд, ки метавонанд дар бозор мушоҳида шаванд ё бевосита аз маълумоти бозор гирифта шаванд (масалан, нархи гардиши озод дар бозори коғазҳои киматнок ва меёрҳои фоизнок);
 - (б) тағйирёбандаҳои ғайрибозорӣ - тамоми тағйирёбандаҳои дигар (масалан, басомади бавучудой ва душвории зарари суғуртавӣ ва сатҳи фавт).
- Б43 Тағйирёбандаҳои бозорӣ маъмулан боиси бавучудоеи хавфи молиявӣ (масалан, меёрҳои фоизноки мушоҳидашаванда) ва тағйирёбандаҳои ғайрибозорӣ одатан боиси бавучудоеи хавфи ғайримолиявӣ (масалан, сатҳи фавт) мегарданд. Аммо, ин намуна на ҳамеша намоён мебошад. Масалан, фарзияҳои вучуд доранд, ки ба хавфҳои молиявӣ марбут мебошанд, ки барои онҳо тағйирёбандаҳо дар бозор мушоҳида намешаванд ё мустақиман аз маълумоти бозорӣ гирифта намешаванд (масалан, меёрҳои фоизнок, ки дар бозор мушоҳида намешаванд ё мустақиман аз маълумоти бозорӣ гирифта намешаванд).

Тағйирёбандаҳои бозорӣ (банди 33(б))

- Б44 Арзёбии тағйирёбандаҳои бозорӣ бояд бо нархҳои мушоҳидашаванда дар бозор дар санаи арзёбӣ мувофиқ бошад. Корхона бояд ба ҳадди аксар аз манбаи маълумоти мушоҳидашаванда истифода намояд ва набояд саҳми манбаи маълумоти мушоҳидашавандаро бо арзёбиҳои ҳисоббаробарии худ иваз намояд, ба истиснои ҳолатҳое, ки дар банди 79 СБҲМ 13 “Арзёбии арзиши одилона” тавсиф карда шудаанд. Тибқи СБҲМ 13, агар тағйирёбандаҳо ба даст оварда шаванд (масалан, дар робита бо дастрас набудани тағйирёбандаҳои бозорӣ), онҳо бояд то ҳадди имкон ба тағйирёбандаҳои бозории мушоҳидашаванда мувофиқ бошанд.
- Б45 Нархҳои бозорӣ ақидаи гуногунро дар бораи натиҷаҳои эҳтимолии оянда муттаҳид менамоянд ва инчунин афзалиятҳои иштирокчиёни бозорро дар робита бо хавф инъикос менамоянд. Аз ин рӯ, онҳо дурнамои ягон натиҷаи ояндаро ифода наменамоянд. Агар натиҷаи воқеӣ аз нархи пештараи бозорӣ фарқ намояд, ин маънои онро надорад, ки чунин нархи бозор «нодуруст» мебошад.
- Б46 Ҷанбаи муҳими татбиқи тағйирёбандаҳои бозорӣ мафҳуми дороии тазаккурдиханда ё портфели тазаккурдихандаи дороиҳо мебошад. Дороии тазаккурдиханда - дороие мебошад, ки *воситаҳои* пулии он дар ҳама сценарияҳо воситаҳои пулии тавассути шартномаи пешбинишударо барои гурӯҳи шартномаҳои суғурта дар робита бо маблағ, муҳлат ва номуайянии бавучудоеи онҳо тақрир менамояд. Дар баъзе ҳолатҳо дороии тазаккурдиханда метавонад барои баъзе воситаҳои пулӣ, ки аз як гурӯҳи шартномаҳои суғурта бармеояд, вучуд дошта бошад. Арзиши одилонаи чунин дорой ҳам

арзиши чорин эҳтимолнии воситаҳои пулии дороиҳо ва ҳам хавфи марбут ба ин воситаҳои пулиро инъикос менамояд. Агар барои баъзе воситаҳои пулӣ, ки аз гурӯҳи шартномаҳои суғурта бармеоянд, портфели тазаккурдиҳандаи дороиҳо мавҷуд бошад, корхона метавонад бар ивази арзёбии мустақими воситаҳои пулӣ ва меъёри тахфиф арзиши одилонаи ин дороиҳоро барои арзёбии воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо истифода намояд.

- Б47 СБҲМ 17 аз корхона истифода бурдани усули портфели тазаккурдиҳандаро талаб намекунад. Бо вучуди ин, агар дороиҳо ғ портфели тазаккурдиҳанда барои баъзе воситаҳои пулӣ, ки дар робита бо шартномаҳои суғурта ба вучуд меоянд ва корхона тасмим гирифтааст, ки усули дигарро истифода намояд, он бояд боварӣ ҳосил намояд, ки истифодаи усули портфели тазаккурдиҳанда боиси арзёбии фарқияти чиддии маълумоти воситаҳои пулӣ намегардад.
- Б48 Усулҳое, ки аз усули портфели тазаккурдиҳанда фарқ менамоянд, ба монанди моделсозии стохастикӣ, метавонанд барои истифода боэҳтимодтар ғ камтар мураккаб бошанд, агар вобастагии назаррас байни воситаҳои пулӣ вучуд дошта бошад, ки тағйирёбии онҳо аз даромади дороиҳо ва дигар воситаҳои пулӣ вобастагӣ дорад. Дар ҳар як ҳолати мушаххас зарур аст мулоҳиза барои муайян намудани усуле истифода шавад, ки ба ҳадафи ҷавобгӯӣ будан бо тағйирёбандаҳои мушоҳидашавандаи бозорӣ, беҳтар мувофиқат намояд. Аз ҷумла, усули истифодашуда бояд боиси арзёбии опсионҳо ғ кафолатҳои ба шартномаҳои суғурта дохилшуда гардад, ки бо нархҳои мушоҳидашавандаи бозорӣ (ҳангоми мавҷудияти онҳо) барои чунин опсионҳо ғ кафолатҳо мувофиқат менамояд.

Тағйирёбандаҳои ғайрибозорӣ

- Б49 Арзёбии тағйирёбандаҳои ғайрибозорӣ бояд ҳама маълумоти ҳам беруна ва ҳам дохилии асоснок ва тасдиқшударо бидуни хароҷот ғ саъю кӯшиши аз ҳад зиёд, инъикос намояд.
- Б50 Вобаста аз ҳолатҳо маълумоти берунаи ғайрибозорӣ (масалан, омори миллии фавт) метавонад нисбат ба маълумоти дохилӣ (масалан, омори фавт, ки аз ҷониби ҳуди корхона таҳия шудааст) бештар ғ камтар мувофиқ бошад. Масалан, корхонае, ки шартномаҳои суғуртаи ҳаётро содир менамояд, ҳангоми таҳияи арзёбиҳои бегаразонаи эҳтимолияти сценарияҳои фавт барои шартномаҳои суғуртаи худ наметавонад танҳо ба омори миллии фавт таъя намояд, балки бояд ҳама маълумоти асоснок ва қобили қабулро аз манбаҳои дохилӣ ғ берунӣ, ки бидуни хароҷот ғ саъю кӯшиши аз ҳадд зиёд дастрас мебошад, баррасӣ намояд. Ҳангоми муайян намудани ин эҳтимолиятҳо созмон бояд бештар ба иттилооте таъя намояд, ки қобили таваҷҷӯҳ мебошад. Масалан:
- (а) агар маълумоти миллии дар асоси нишондиҳандаҳои зиёди популятсия бадастовардашуда барои популятсияи шахсони суғурташуда мувофиқ набошад, омори дохилии фавт нисбат ба омори милли боварибахштар буда метавонад. Ин метавонад бо он қайд шарт гардад, ки хусусиятҳои демографии популятсияи шахсони суғурташуда аз нишондиҳандаҳои аҳолии кишвар ба таври назаррас фарқ намоёнд, ки дар натиҷа корхона бояд ба маълумоти дохилӣ таваҷҷӯҳи бештар ва ба омори милли таваҷҷӯҳи камтар зоҳир намояд;
 - (б) баръакс, агар омори дохилӣ дар асоси популятсияи камтар гирифта шавад, ки хусусиятҳои он ба нишондодҳои аҳолии кишвар шабохат дошта, маълумоти омори милли мубрам бошад, корхона бояд ба омори милли аҳамияти бештар диҳад.
- Б51 Арзёбии эҳтимолият барои тағйирёбандаҳои ғайрибозорӣ набояд бо тағйирёбандаҳои мушоҳидашудаи бозор мувофиқат намояд. Масалан, арзёбии эҳтимолият барои сценарияҳои ояндаи сатҳи таваррум бояд то ҳадди имкон ба эҳтимолият, ки меъёрҳои фойзҳои бозорӣ дар назар доранд, мувофиқат намояд.
- Б52 Дар баъзе маврид корхона метавонад ба ҳулосае ояд, ки тағйирёбандаҳои бозорӣ новобаста аз тағйирёбандаҳои ғайрибозорӣ тағйир меёбанд. Дар чунин ҳолат корхона бояд сценарияҳоро баррасӣ намояд, ки доираи натиҷаҳоро барои тағйирёбандаҳои ғайрибозорӣ бо истифода аз ҳамон арзишҳои мушоҳидашудаи тағйирёбандаҳои бозорӣ дар ҳар як сценария инъикос менамоянд.
- Б53 Дар ҳолатҳои дигар, тағйирёбандаҳои бозорӣ ва ғайрибозорӣ метавонанд бо ҳам алоқаманд бошанд. Масалан, метавонад далел вучуд дошта бошад, ки сатҳи қатъёбии фаврии шартномаҳо (тағйирёбандаи ғайрибозорӣ) бо меъёрҳои фойзҳои бозорӣ (тағйирёбандаи бозор) алоқамандӣ дорад. Ба ҳамин монанд, метавонад далел вучуд дошта бошад, ки андозаи зарари суғуртаи тибқи шартномаҳои суғуртаи манзил ғ воситаи нақлиёт бо давраҳои иқтисодӣ ва мутаносибан бо меъёрҳои фойзӣ ва хароҷот алоқаманд мебошад. Корхона бояд муқаррар намояд, ки эҳтимолияти барои сценарияҳо муайяншуда ва тасҳеҳи хавфҳои хавфи ғайримолиявии вобаста ба тағйирёбандаҳои бозорӣ бо нархҳои мушоҳидашудаи бозорӣ, ки аз ин тағйирёбандаҳои бозор вобастаанд, мувофиқат менамоянд.

Истифодаи арзёбиҳои ҳисоббаробарии ҷорӣ (банди 33(в))

- Б54 Ҳангоми арзёбии ҳар як сенарияи воситаҳои пулӣ ва эҳтимолияти пайдоиши он, корхона бояд ҳама маълумоти асоснок ва тасдиқкунандаро истифода намояд, ки бидуни хароҷот ё кӯшиши аз ҳадд зиёд дастрас мебошад. Корхона бояд арзёбиеро, ки дар охири давраи ҳисоботи қаблӣ таҳия намудааст, баррасӣ намуда, онҳоро навсозӣ намояд. Дар ин кор корхона бояд инҳоро ба инобат гирад:
- (а) оё арзёбии ҳисоббаробарии таҷдидшуда пешниҳоди ҳақиқии шартҳоро дар охири давраи ҳисоботӣ таъмин менамояд;
 - (б) оё тағйирот дар арзёбиҳои ҳисоббаробарӣ инъикоси ҳақиқии тағйироти шартҳоро дар давоми давра таъмин менамояд. Масалан, фарз карда шавад, ки арзёбиҳои ҳисоббаробарӣ дар анҷоми доираи асосноки оғози давра қарор доштанд. Агар шартҳо тағйир наёбанд, омехташавии арзёбиҳои ҳисоббаробарӣ ба қанори дигари доираи охири давра он чиро, ки дар ин давра рух дод, ба таври ҳақиқӣ ифода намекунад. Агар арзёбиҳои ҳисоббаробарии ҳозираи корхона аз арзёбиҳои ҳисоббаробарии қаблӣ он фарқ намояд, вале шартҳо тағйир наёфта бошанд, корхона бояд таҳлил намояд, ки эҳтимолияти наве, ки дар ҳар як сенария истифода шудааст, асоснок маҳсуб меёбад ё намеёбад. Ҳангоми таҷдиди арзёбиҳои ҳисоббаробарии худ вобаста ба чунин эҳтимолиятҳо, корхона бояд ҳам далелҳоеро, ки дар арзёбии қаблӣ ба он таъяс карда буд ва ҳам далелҳои навро, ки дастрас мешаванд, ба инобат гирифта, ба далелҳои боварибахш бештар аҳамият зоҳир намояд.
- Б55 Эҳтимолият, ки дар ҳар як сенария истифода мешавад, бояд шартҳои мавриди анҷоми давраи ҳисоботиро инъикос намояд. Аз ин рӯ, тибқи СБМ 10 *“Рӯйдодҳои пас аз давраи ҳисоботӣ”* рӯйдоде, ки пас аз ба анҷом расидани давраи ҳисоботӣ рух дода, номуайянии дар охири давраи ҳисоботӣ мавҷудбударо бартараф менамояд, далели шартҳои дар он сана мавҷудбуда намебошад. Масалан, дар охири давраи ҳисоботӣ эҳтимолияти 20% вучуд дорад, ки дар давоми шаш моҳи боқимондаи амали шартномаи суғурта тӯфони шадид рух медиҳад. Тӯфони шадид пас аз анҷоми давраи ҳисоботӣ, вале пеш аз он, ки ҳисоботи молиявӣ барои нашр тасдиқ гардад, рух дод. воситаҳои пулии марбут ба иҷрои ин шартнома набояд таъсири ин тӯфонро ба инобат гирад, зеро чӣ тавре, ки маълум аст, он аллакай содир шудааст. Ба ивази ин, воситаҳои пулӣ, ки ба арзёбӣ дохил карда шудааст, эҳтимолияти 20%-ро, ки дар охири давраи ҳисоботӣ пешбинӣ шуда буд, ба назар мегирад (дар ин маврид тибқи СБМ 10 маълумоте ифшо карда мешавад, ки пас аз анҷоми давраи ҳисоботӣ ҳодисаи тасҳеҳнашаванда рух додааст).
- Б56 Арзёбиҳои ҳисоббаробарии ҷорӣ воситаҳои пулии эҳтимолӣ ҳатман бо нишондиҳандаҳои воқеии охири мувофиқат наменамоянд. Масалан, фарз карда шавад, ки сатҳи фавт дар давраи ҳисоботӣ аз сатҳи фавти қаблӣ ва эҳтимолияти қаблӣ фавт 20% зиёдтар буд. Яқчанд омилҳо метавонанд ба тағйирёбии ногаҳонии нишондиҳандаҳо таъсир расонанд, аз ҷумла:
- (а) тағйироти дарозмуддати сатҳи фавт;
 - (б) тағйирёбии хусусиятҳои популятсияи шахсони суғурташуда (масалан, тағйирот дар қисмати бимакунӣ, тақсимот ё ба таври мақсаднок қатъ намудани биманомии суғурта аз ҷониби дорандагони биманомас, ки саломатиашон ғайриоддӣ қавӣ аст);
 - (в) тағйирёбии тасодуфӣ;
 - (г) сабабҳои тақрирнамашавандаи муайяншаванда.
- Б57 Корхона бояд сабабҳои тағйирёбии нишондиҳандаҳоро таҳлил карда, бо назардошти таҷрибаи охири, таҷрибаи қаблӣ ва дигар маълумот арзёбии нави воситаҳои пулӣ ва эҳтимолиятро таҳия намояд. Дар мисоли дар банди Б56 овардашуда натиҷа чунин хоҳад буд, ки арзиши воқеии эҳтимолии кӯмакпулӣ барои фавт тағйир меёбад, вале камтар аз 20%. Дар мисоли банди Б56, агар сатҳи фавт нисбат ба арзёбиҳои ҳисоббаробарие, ки қаблан ҳисоб карда шуда буданд, ба таври назаррас баланд бокӣ монад, эҳтимолияти тахминии дар сенарияҳои баланди фавт истифодашаванда зиёд мегардад.
- Б58 Арзёбии ҳисоббаробарии тағйирёбандаҳои ғайрибозорӣ бояд маълумот дар бораи сатҳи рӯйдодҳои суғуртавӣ ва маълумот дар бораи тамоюлҳоро дар бар гирад. Масалан, дар бисёр кишварҳо дар давоми муддати тӯлонӣ пастшавии низомноки сатҳи фавт ба инобат гирифта шудааст. Муайян намудани воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо эҳтимолияти онро инъикос менамояд, ки дар ҳар як сенария тамоюли имконпазир истифода шуда, бо дарназардошти ҳама маълумоти асоснок ва тасдиқшаванда бидуни хароҷот ё саъю кӯшиши зиёд дастрас мебошад.
- Б59 Ба ҳамин монанд, агар воситаҳои пулӣ, ки бо гурӯҳи шартномаҳои суғурта алоқаманд мебошад, нисбат ба таваррумӣ ҳассос бошад, муайян намудани воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо бояд арзёбиҳои ҳисоббаробарии ҷорӣ сатҳи эҳтимолии ояндаи таваррумро инъикос намояд. Азбаски меъёрҳои таваррум бо меъёрҳои фозӣ алоқаманд мебошанд, арзёбии воситаҳои пулии

марбут ба иҷрои шартномаҳо бояд эҳтимолияти ҳар як сенарияи таваррумро ба таври дахлдор инъикос намояд, ки бо эҳтимолияти меъёрҳои фоидаи бозории барои ҳисоб намудани меъёри таҳфиф истифодашаванда мувофиқат намоянд (ба банди Б51 нигаред).

- Б60 Ҳангоми арзёбии воситаҳои пулӣ корхона бояд интизориҳои ҷорино нисбат ба рӯйдодҳои оянда, ки метавонанд ба ин воситаҳои пулӣ таъсир расонанд, ба инобат гирад. Корхона бояд сенарияҳои воситаҳои пулӣ таҳия намояд, ки чунин рӯйдодҳои ояндаро инъикос менамоянд ва инчунин арзёбии бегаразонаи эҳтимолияти руҳ додани ҳар як сенарияро муайян менамоянд. Аммо, корхона набояд интизориҳои ҷорӣ тағйироти қонунгузориҳои ояндаро, ки уҳдадорҳои мавҷударо тағйир медиҳанд ё қатъ менамоянд ё уҳдадорҳои навро аз рӯйи шартномаи суғуртаи мавҷуда ба вучуд меоранд, ба инобат гирад, то он мавриде, ки чунин тағйироти қонунгузорӣ воқеан мавриди эътибор қарор мегирад.

Воситаҳои пулӣ дар доираи шартнома (банди 34)

- Б61 Арзёбии ҳисоббаробарии воситаҳои пулӣ дар сенарияҳо бояд тамоми воситаҳои пулӣ дар асоси шартномаи мавҷуда дар бар гирад, на ягон воситаҳои пулӣ дигар. Корхона ҳангоми муайян намудани доираи шартномаи мавҷуда банди 2-ро татбиқ менамояд.
- Б62 Бисёре аз шартномаҳои суғурта муқарраротеро дар бар мегиранд, ки ба дорандагони биманоме имкон медиҳанд қарорҳое қабул намоянд, ки дар натиҷаи онҳо бузургӣ, муҳлат, хусусият ё номуайянии маблағҳои гирифтаи онҳо тағйир меёбанд. Чунин шартҳои опсионҳо барои тамдид, опсионҳо барои радкунӣ, опсионҳо барои табдилдиҳӣ ва опсионҳо барои қатъи пардохти муқофотхоро ҳангоми нигоҳ доштани ҳуқуқи гирифтани имтиёзҳои шартномавӣ дар бар мегиранд. Арзёбии гурӯҳи шартномаҳои суғурта бояд дар асоси арзиши пешбинишуда арзёбии ҳисоббаробарии ҷорӣ корхонаро дар бораи он инъикос намояд, ки дорандагони биманомеи гурӯҳ чӣ гуна опсионҳои дар ихтиёрашон мавҷудбударо истифода мебаранд ва тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ бояд арзёбии ҳисоббаробарии ҷорӣ корхонаро тавре инъикос намояд, ки чӣ тавр рафтори воқеии дорандагони биманоме аз рафтори пешбинишуда фарқ менамояд. Ин талабот барои муайян намудани арзиши эҳтимолий, новобаста аз шумораи шартномаҳо дар гурӯҳ, татбиқ мешавад; масалан, талабот, ҳатто агар гурӯҳ аз як шартнома иборат бошад, татбиқ мешавад. Ҳамин тариқ, ҳангоми арзёбии гурӯҳи шартномаҳои суғурта, эҳтимолияти 100%-ро тахмин кардан мумкин нест, ки дорандагони биманоме:
- (а) аз шартномаҳои худ даст мекашанд, агар эҳтимолият вучуд дошта бошад, ки баъзе дорандагони биманоме инро анҷом намедиханд;
 - (б) шартномаҳои худро тамдид хоҳанд кард, агар каме эҳтимолият вучуд дошта бошад, ки баъзе дорандагони биманоме инро анҷом намедиханд.
- Б63 Агар тарафи содиркунандаи шартномаи суғурта тибқи шартҳои шартнома ҷиҳати тамдидаи шартнома ё ба тариқи дигар идома додани муҳлати он уҳдадор бошад, он бояд банди 34-ро барои арзёбӣ намудани он татбиқ намояд, ки оё муқофотпулӣ ва воситаҳои пулӣ ба он марбут, ки бар асари тамдидаи шартнома ба вучуд меоянд, дар доираи шартномаи аввалия қарор доранд.
- Б64 Дар банди 34 қобилияти амалии корхона ҷиҳати муқаррар намудани тарафа барои санаи оянда (санаи навозӣ), ки тамоми хавфҳои шартномаро аз оғози он сана инъикос менамояд, зикр шудааст. Корхона дорои чунин қобилияти амалӣ мебошад, ба шарт, агар ҳеҷ гуна маҳдудият, бобати ба корхона барои ситонидани ҳамон тарафае, ки барои шартномаи нав, ки дар он сана ситонида шуда, дорои хусусиятҳои ҳамон шартномаи мавҷуда мебошад, вучуд надошта бошад ё агар қобилияти тағйир додани сатҳи пардохт мавҷуд бошад, то онҳо ба тарафаи муқарраркардаи он мувофиқат намоянд. Ба ҳамин монанд, корхона дорои қобилияти амалии муқаррар намудани меъёр мебошад, агар он метавонад меъёри шартномаи мавҷударо барои инъикоси тағйироти умумии хавф дар портфели шартномаҳои суғурта аз нав дида барояд, ҳатто агар меъёри барои ҳар як дорандаи биманомеи мушаххас муқарраршуда тағйироти хавфро барои дорандаи биманомеи мазкур инъикос накунад. Ҳангоми муайян намудани он, ки оё корхона дорои муқаррар намудани меъёре мебошад, ки тамоми хавфро дар шартнома ё портфели шартномаҳои инъикос намояд, он бояд тамоми хавферо ба инобат гирад, ки ҳангоми тасдиқи шартномаҳои ҳаммонанд дар санаи азнавбарқароркунӣ дар робита бо қисмати боқимондаи хизматрасонӣ бояд ба инобат гирифта шавад. Ҳангоми муайян намудани арзёбии ҳисоббаробарии воситаҳои пулӣ минбаъда корхона бояд дар анҷоми давраи ҳисоботӣ доираи шартномаи суғуртаро бо мақсади ба инобат гирифтани таъсири тағйирёбии вазъият ба ҳуқуқ ва уҳдадорҳои воқеии он аз нав арзёбӣ намояд.
- Б65 Воситаҳои пулӣ аз рӯйи шартномаи суғурта - ин воситаҳои пулӣ мебошад, ки бевосита бо иҷрои шартнома алоқаманд аст, аз ҷумла, воситаҳои пулӣ, ки маблағ ё муҳлати онро корхона бо салоҳиди худ муайян менамояд. Ба воситаҳои пулӣ аз рӯйи шартномаи суғурта инҳо дохил мешаванд:

- (а) мукофотпулӣ (аз ҷумла, тасхехоти мукофотҳо ва мукофотҳое, қисман пардохта мешаванд) аз дорандаи биманома ва ҳама гуна воситаҳои пулӣ, ки дар натиҷаи пардохти ҷунин мукофотҳо ба вучуд меояд;
- (б) пардохт ба манфиати (ё аз номи) дорандаи биманома, аз ҷумла зарари суғуртавӣ, ки аллакай гузориш дода шуда, вале то ҳол пардохта нашудааст (яъне зарари суғуртавии гузоришдодашуда), зарари суғуртавӣ дар робита бо рӯйдодҳои аллакай рухдода, вале зарари суғуртавии марбут ба онҳо то ҳол эълон нашудааст, инчунин ҳама зарари суғуртавии оянда, ки корхона аз рӯйи онҳо ухдадорӣ воқеъ дорад (ба банди 34 нигаред);
- (в) пардохт ба манфиати (ё аз номи) дорандаи биманома, ки тағйирёбии он аз даромаднокии моддаҳои асосӣ вобаста мебошад;
- (г) пардохт ба манфиати (ё аз номи) дорандаи биманома, ки бо деривативҳо қайдӯ шарт гардидааст, масалан, опсионҳо ва кафолатҳои дар шартнома ҷойдодашуда, агар ин опсионҳо ва кафолатҳо аз шартнома ҷудо нагарданд (ба банди 11(а) нигаред);
- (ғ) тақсмоти воситаҳои пулии фарогирии мансуб ба портфеле, ки шартномаи мазкур ба он тааллуқ дорад;
- (д) хароҷоти танзими зарари суғуртавӣ (яъне хароҷоте, ки корхона дар раванди баррасӣ, коркард ва танзими зарари суғуртавии шартномаҳои суғуртаи мавҷуда сарф менамояд, аз ҷумла, подошпулӣ ба ҳуқуқшиносон ва таҳқиқгарони баҳогуздорандаи зарари суғуртавӣ, инчунин хароҷоти дохилаи баррасии зарари суғуртавӣ ва коркарди пардохти талаботи суғуртавӣ);
- (е) хароҷоте, ки корхона ҳангоми пешниҳоди манфиатҳои пешбиниамудаи шартнома, ки дар шакли моддӣ пардохта мешавад, сарф менамояд;
- (ё) хароҷоти пешбурд ва хизматрасонии биманомаҳо, ба мисли хароҷоти муаррифии ҳисобҳо барои пардохти мукофотпулӣ ва барасмиятдарории тағйироти биманомаҳо (масалан, табиридҳои ё барқарорсозии амалиёт). Ҷунин хароҷот инчунин комиссияҳои мунтазамро дар бар мегирад, ки эҳтимолан ба миёнаравон пардохта мешавад, агар дорандаи биманомаи мушаххас дар доираи шартномаи суғурта пардохти мукофотро идома диҳад;
- (ж) андозҳои бо амалиёт алоқаманд (ба мисли андоз аз мукофот, андоз аз арзиши иловашуда, андоз барои мол ва хизматрасонӣ) ва пардохти ҳатмӣ (ба мисли ҷамъоварии маблағ барои таъмини бехатарӣ аз сӯхтор ва аъзоҳаққ ба фонди кафолатдихӣ), ки мустақиман бо шартномаҳои суғуртаи мавҷуда алоқаманд мебошанд ё метавонанд асоснок ва пайдарҳам ба онҳо мансуб бошанд;
- (з) пардохте, ки аз ҷониби суғуртакунанда ба сифати шахси боваринок барои иҷрои ухдадорӣҳои андозӣ анҷом ёфта, тавассути дорандаи биманома қабул мегардад ва бо ин даромади пулӣ вобаста мебошад;
- (и) воситаҳои пулии иқтидорӣ дар робита бо ҷубронпулиҳо (масалан, ихтиёрдорӣ бақияҳои солана ё суброгатсия) аз рӯйи зарари суғуртавии минбаъда, ки бо шартномаҳои суғуртаи мавҷуда пушонда мешаванд, инчунин воситаҳои пулии иқтидорӣ дар робита бо ҷубронпулиҳо аз рӯйи зарари суғуртавии давраҳои гузашта, ба он андозае, ки онҳо бо меъёрҳои эътирофи онҳо ба сифати дороии алоҳида мувофиқат наменамоянд;
- (иа) хароҷоте, ки корхона дар раванди инҳо сарф менамояд:
 - (i) амалигардонии фаъолияти сармоягузорӣ, то он даме, ки корхона ин фаъолиятро бо мақсади зиёд намудани манфиати рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ барои дорандагони биманома анҷом медиҳад. Фаъолияти сармоягузорӣ фоидаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавино зиёд менамояд, агар корхона ин фаъолиятро бо интизории ба даст овардани даромади сармоягузорӣ анҷом диҳад, ки дорандагони биманома дар сурати рух додани рӯйдоди суғуртавӣ аз он манфиат мегиранд;
 - (ii) хизматрасонии марбут ба гирифтани даромади сармоягузорӣ ба дорандагони биманома аз рӯйи шартномаҳои суғурта бидуни шартҳои иштироки мустақим (ба банди Б119Б нигаред).
 - (iii) хизматрасонии марбут ба амалигардонии сармоягузорӣ ба дорандагони биманома аз рӯйи шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим.
- (й) тақсмоти хароҷоти собитшуда ва тағйирёбанда (ба монанди хароҷоти пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ, идораи ҳайати кормандон, таъминоти технологӣ - иттилоотӣ ва дастгирӣ, истеҳлоки биноҳо, иҷора, таъминоти техникӣ ва хизматрасонии коммуналӣ), ки бевосита бо иҷрои шартномаи суғурта алоқаманд мебошад. Ин хароҷоти изофӣ ба гурӯҳи

- шартномаҳо бо истифода аз усулҳои низомнок ва самаранок тақсим карда шуда, ба ҳама хароҷоти дорои хусусиятҳои ҳаммонанд ба таври пайваста татбиқ карда мешавад;
- (й) тамоми хароҷоти дигаре, ки ба таври махсус нишон дода шуда, мувофиқи шартҳои шартнома бояд ба дорандаи биманоме пардохта шавад.
- Б66** Воситаҳои пулии дар зер зикршуда набояд ба арзёбии ҳисоббаробарии воситаҳои пулие, ки вобаста ба иҷрои шартномаи суғуртаи мавҷуда аз ҷониби корхона ба вучуд меояд, дохил карда шавад:
- (а) даромади сармоягузорӣ. Сармоягузориҳо дар алоҳидагӣ мавриди эътироф, арзёбӣ ва пешниҳод қарор мегиранд;
- (б) воситаҳои пулӣ (даромад ва хароҷот), ки дар робита бо шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда ба вучуд меояд. Шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда дар алоҳидагӣ мавриди эътироф, арзёбӣ ва пешниҳод қарор мегиранд;
- (в) воситаҳои пулӣ, ки тибқи шартномаҳои суғуртаи оянда ба вучуд меояд, яъне воситаҳои пулии берун аз доираи шартномаҳои суғуртаи мавҷуда (ба бандҳои 34-35 нигаред);
- (г) воситаҳои пулӣ, ки ки бо хароҷоте, ки мустақиман ба портфели шартномаҳои суғуртае, ки шартнома ба он тааллуқ дорад, нисбат додан мумкин нест, ба монанди хароҷоти таҳияи маҳсулот ва хароҷот барои омӯзиш. Чунин хароҷот дар таркиби ғоида ё зарар ҳангоми фароҳамшавӣ эътироф карда мешавад;
- (ғ) воситаҳои пулӣ, ки вобаста ба хароҷоти зиёдатии меҳнат ё дигар захираҳои, ки барои иҷрои шартнома истифода мешаванд, ба вучуд меояд. Чунин хароҷот дар таркиби ғоида ё зарар ҳангоми фароҳамшавӣ эътироф карда мешавад;
- (д) пардохт ва даромади андоз аз даромад, ки суғуртакунианда на ба сифати шахси боваринок мепардозад ва мегирад ё тибқи шартҳои шартнома бояд ба суғуртакунианда аз нав пешниҳод карда нашавад;
- (е) воситаҳои пулии байни қисматҳои гуногуни корхонаи ҳисоботдиҳанда, аз қабилӣ фондҳои дорандагони биманоме ва фондҳои саҳмдорон, агар чунин воситаҳои пулӣ маблағеро, ки ба дорандагони биманоме пардохта мешавад, тағйир надихад;
- (ё) воситаҳои пулии аз ҷузъҳои, ки аз шартномаи суғурта ҷудо шудаанд ва бо истифода аз дигар стандартҳои татбиқшаванда ба инобат гирифта мешаванд, ба вучуд омадааст (ба бандҳои 10-13 нигаред).
- Б66А** Корхона уҳдадор мебошад, ки дороиҳо ё уҳдадорихоро дар робита бо воситаҳои пулӣ, ки ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта алоқаманд мебошанд, вале воситаҳои пулии фарогирӣ махсуб намеёбанд, аз сабаби ба вучуд омадани ин воситаҳои пулӣ ё аз сабаби талаботи стандарти дигари СБҲМ пеш аз эътирофи гурӯҳи шартномаҳои суғурта эътироф намояд. Воситаҳои пулӣ ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта тақсим карда мешавад, агар воситаҳои пулӣ дар санаи эътирофи аввалияи гурӯҳ ба воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо дохил карда мешуд, агар он пас аз ин сана пардохта ё гирифта шуда бошад. Бо мақсади татбиқи банди 38(в)(ii) корхона бояд чунин дороиҳо ё уҳдадорихоро то ба дараҷае қатъ намояд, то ки аз он талаб карда нашавад, ки ин дороиҳо ё уҳдадорихоро аз гурӯҳи шартномаҳои суғурта дар алоҳидагӣ эътироф намояд, агар бавучудоии воситаҳои пулӣ ё татбиқи стандарти дигари СБҲМ дар санаи эътирофи аввалияи ин гурӯҳи шартномаҳои суғурта рух дода бошад.

Шартномаҳои дорои воситаҳои пулӣ, ки ба воситаҳои пулии ба манфиати дорандагони биманомеи дигар шартномаҳо таъсир мерасонанд ё таътири таъсири онҳо қарор мегиранд

- Б67** Баъзе шартномаҳои суғурта ба воситаҳои пулӣ, ки ба дорандагони биманоме тибқи шартномаҳои дигар вобаста мебошанд, бо талаботи зерин таъсир мерасонанд:
- (а) то ин, ки даромад аз ҳамаи як ҳавзаи моддаҳои муайяни асосӣ дар байни дорандаи биманомеи зикршуда ва дорандагони биманомеи дигар шартномаҳо тақсим карда шавад;
- (б) яке аз ин ду:
- (i) то ин, ки ҳиссаи дорандаи биманомеи зикршуда аз моддаҳои асосӣ аз ҳисоби пардохт ба дорандагони биманоме тибқи шартномаҳои дигар, ки дар ин ҳавза ҳиссаи онҳо низ мавҷуд мебошад, аз ҷумла, пардохти дар натиҷаи кафолатҳои тибқи чунин шартномаҳо ба дорандагони биманоме додашуда, кам карда шавад;
- (ii) то ин, ки ҳиссаи дорандагони биманоме аз рӯйи шартномаҳои дигар бояд дар даромад аз моддаҳои асосӣ дар робита бо пардохт ба дорандаи биманомеи

номбаршуда, аз ҷумла пардохте, ки ба шартӣ кафолатҳои ба ин биманоме додашуда қайду шарт мешаванд, кам карда шавад.

- Б68** Баъзан чунин шартномаҳо ба воситаҳои пулии ҳисоби дорандагони биманоме тибқи шартномаҳои гурӯҳҳои дигар таъсир мерасонанд. воситаҳои пулии марбут ба иҷрои ҳар як гурӯҳи шартномаҳо он чиро инъикос менамояд, ки то ҷӣ андоза шартномаҳои гурӯҳи корхонаро ба воситаҳои пулии эҳтимоли дучор менамоянд, ҳоҳ ба манфиати дорандагони биманоме дар ин гурӯҳ ё ҳоҳ ба манфиати дорандагони биманоме дар гурӯҳи дигари шартномаҳо. Ҳамин тариқ, воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо дар гурӯҳ:
- (а) пардохтеро дар бар мегирад, ки тибқи шартҳои шартномаҳои мавҷуда ба манфиати дорандагони биманоме аз рӯи шартномаҳои дигар гурӯҳҳо, новобаста аз он, ки чунин пардохт ба дорандагони биманоме мавҷуда ё оянда пешбинӣ шудааст ё нашудааст;
 - (б) пардохтро ба дорандагони биманоме дар гурӯҳи шартномасое истисно менамояд, ки тибқи зербанди (а) ба воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳои гурӯҳи дигар дохил карда шудаанд.
- Б69** Масалан, дар ҳолатҳое, ки пардохт ба дорандагони биманоме як гурӯҳи бинобар кам шудани ҳисса дар даромаднокии моддаҳои асосӣ аз 350 в.п. то 250 в.п. бо пардохти маблағи кафолатнок ба дорандагони биманоме гурӯҳи дигар кам карда мешавад, воситаҳои пулӣ барои иҷрои шартномаҳои гурӯҳи якум пардохтро дар ҳаҷми 100 в.п. (яъне 350 в.п.) дар бар мегирад ва аз таркиби воситаҳои пулӣ барои иҷрои шартномаҳои гурӯҳи дуюм 100 в.п. маблағи кафолатнок хориҷ карда мешавад.
- Б70** Барои муайян намудани воситаҳои пулии марбут ба шартномаҳои гурӯҳҳои гуногун, ки ба воситаҳои пулии дорандагони биманоме шартномаҳои гурӯҳҳои дигар таъсир мерасонад ё ба таъсири онҳо дучор мегардад, метавонад усулҳои гуногуни амалӣ истифода шаванд. Дар баъзе маврид, корхона метавонад тағйиротро дар моддаҳои асосӣ ва тағйироти натиҷавӣ дар воситаҳои пулиро танҳо дар сатҳи баландтари ҳамроҳшавӣ нисбат ба гурӯҳи муайян намояд. Дар чунин ҳолат корхона бояд таъсири тағйирот ба моддаҳои асосиро ба ҳар як гурӯҳ ба таври низомнок ва самаранок нисбат диҳад.
- Б71** Эҳтимол меравад пас аз пешниҳоди пурраи хизматрасонӣ аз рӯи шартномаи суғурта тибқи шартномаҳои суғуртаи як гурӯҳи воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо мисли пештара маблағро дар бар гирад, ки бояд ба дорандагони биманоме мавҷудаи дигар гурӯҳҳо ё ба дорандагони биманоме оянда пардохта шавад. Корхона уҳдадор намебошад, ки тақсими чунин воситаҳои пулиро ба гурӯҳҳои мушаххас идома диҳад, балки метавонад бар ивази ин, уҳдадориро барои чунин воситаҳои пулӣ, ки дар тамоми гурӯҳҳо ба вучуд меояд, эътироф ва арзёбӣ намояд.

Меъёрҳои тахфиф (банди 36)

- Б72** Ҳангоми татбиқи СБҲМ 17 корхона бояд меъёрҳои тахфифи зеринро истифода намояд:
- (а) арзёбии воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо - меъёрҳои тахфифи ҷорӣ тибқи банди 36;
 - (б) барои муайян намудани фоизҳое, ки дар маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда тибқи банди 44(б), барои шартномаҳои суғурта бидуни шартҳои иштироки мустақим ҳисоб карда шудаанд - меъёрҳои тахфиф, ки дар санаи эътирофи аввалияи гурӯҳи шартномаҳо тибқи банди 36 муайян шуда, нисбат ба воситаҳои пулии номиналӣ, ки тағйирёбии онҳо аз даромаднокии моддаҳои асосӣ вобаста намебошад, истифода бурда мешаванд;
 - (в) барои арзёбии тағйирот дар маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда, ки дар бандҳои Б96(а)-Б96(б) ва Б96(г) муқаррар шудааст, барои шартномаҳои суғурта бидуни шартҳои иштироки мустақим - меъёрҳои тахфиф тибқи банди 36, ки ҳангоми эътирофи аввалия муайян шудаанд;
 - (г) барои гурӯҳи шартномасое, ки бояд нисбат ба онҳо усули тақсими мукофотпулӣ татбиқ гардида, дорои ҷузъи назарраси маблағгузори мебошанд, барои тасҳеҳ намудани арзиши тавозунии уҳдадориро вобаста ба рӯйпӯшкунӣ боқимондаи суғурта тибқи банди 56 - меъёрҳои тахфиф тибқи банди 36, ки дар аввал ҳангоми эътирофи аввалия муайян карда шудаанд;
 - (д) агар корхона қарор намояд, ки даромад ё хароҷоти молиявии суғурта ҷудо карда шуда, дар таркиби ғоида ё зарар ва дигар даромади маҷмӯӣ (ба банди 88 нигаред), барои муқаррар намудани бузургии даромад ё хароҷоти молиявии суғуртавии дар таркиби ғоида ё зарар эътироф гардида, бояд ҷудо карда шавад:

- (i) барои гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки барои онҳо тағйирот дар фарзияҳои марбут ба хавфи молиявӣ ба маблағе, ки ба дорандагони биманоме пардохта мешавад, таъсири чиддӣ намерасонанд, тибқи банди Б131 - меъёрҳои тахфиф, ки дар санаи эътирофи аввалии гурӯҳи шартномаҳо тибқи банди 36 муайян шуда, нисбат ба воситаҳои пулии номиналӣ, ки тағйирёбандаи он аз даромади моддаҳои асосӣ вобаста намебошад, истифода мешавад;
 - (ii) барои гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки барои онҳо тағйирот дар фарзияҳои марбут ба хавфи молиявӣ ба маблағе, ки ба дорандагони биманоме пардохта мешавад, таъсири назаррас дорад, тибқи банди Б132(а)(i) - меъёрҳои тахфиф, ки даромади молиявии боқимондаи аз нав дида баромадашуда ё харочотро барои муҳлати боқимонда аз гурӯҳи шартномаҳо бо меъёри доимӣ тақсим менамоянд;
 - (iii) барои гурӯҳи шартномасҳе, ки нисбат ба онҳо усули тақсими мукофот тибқи бандҳои 59(б) ва Б133 татбиқ карда мешавад - меъёрҳои тахфиф дар санаи зарари суғуртавӣ тибқи банди 36 муайян карда шуда, нисбат ба воситаҳои пулии номиналӣ, ки тағйирёбии онҳо аз даромаднокии моддаҳои асосӣ вобаста намебошанд, истифода мешаванд.
- Б73 Барои муайян намудани меъёрҳои тахфиф дар санаи эътирофи аввалии гурӯҳи шартномасҳе, ки дар бандҳои Б72(б)-Б72(ғ) нишон дода шудаанд, корхона метавонад бузургии миёнавазни меъёрҳои тахфифро барои давраи истифода намояд, ки дар давоми он шартномаҳо дар гурӯҳ содир шуда, тибқи банди 22 аз як сол зиёд буда наметавонад.
- Б74 Арзёбии меъёрҳои тахфиф бояд бо дигар арзёбиҳои ҳисоббаробарӣ, ки барои дигар арзёбии шартномаҳои суғурта истифода мешаванд, мувофиқат намояд, то аз баҳисобгирии дукарата ё нуқсонҳо пешгирӣ карда шавад, масалан:
- (а) воситаҳои пулӣ, ки тағйирёбии он аз даромаднокии ҳама гуна моддаҳои асосӣ вобаста намебошад, бояд бо нархҳое, ки чунин ноустуворино инъикос менамоянд, тахфиф карда шавад;
 - (б) воситаҳои пулӣ, ки тағйирёбии он аз даромаднокии ҳама гуна моддаҳои асосӣ вобаста мебошад, бояд:
 - (i) бо истифодаи меъёрҳое, ки чунин тағйирёбандагиро инъикос менамоянд, тахфиф карда шавад;
 - (ii) бо назардошти таъсири чунин тағйирёбӣ тасҳеҳ карда шуда, бо меъёре, ки тасҳеҳи амалишударо инъикос менамояд, тахфиф карда шавад;
 - (в) воситаҳои пулии номиналӣ (яъне таъсири таваррумро ба назар мегирад) бояд аз рӯйи меъёре, ки таваррумро ба назар мегирад, тахфиф карда шавад;
 - (г) воситаҳои пулии воқеӣ (яъне таъсири таваррумро истисно менамояд) бояд аз рӯйи меъёре, ки таваррумро истисно менамояд, тахфиф карда шавад.
- Б75 Банди Б74(б) талаб менамояд, ки воситаҳои пулӣ, ки тағйирёбии он аз даромаднокии моддаҳои асосӣ вобаста мебошад, бо меъёрҳое, ки чунин ноустуворино инъикос менамоянд, тахфиф карда шаванд ё барои таъсири чунин ноустуворӣ тасҳеҳ карда шаванд ва бо меъёре, ки тасҳеҳотро инъикос менамояд, тахфиф карда шаванд. Тағйирпазирӣ, новобаста аз он, ки он аз шартҳои шартномавӣ ё аз амалисозии салоҳиди корхона вобаста ба воситаҳои пулӣ бармеояд ва новобаста аз он ки корхона моддаҳои асосиро нигоҳ медорад, омили мувофиқ мебошад.
- Б76 Воситаҳои пулие, ки тағйирёбии он аз даромаднокии моддаҳои асосии дорои даромаднокии тағйирёбанда вобаста мебошад, аммо барои он кафолати ҳадди ақали даромадноқӣ пешбинӣ шудааст, наметавонад танҳо аз даромаднокии моддаи асосӣ вобаста бошад, ҳатто агар маблағи кафолатдодашуда аз даромади эҳтимолии моддаҳои асосӣ камтар бошад. Аз ин рӯ, корхона бояд меъёреро, ки тағйирёбии даромади ашъи асосиро инъикос менамояд, ба таъсири кафолат тасҳеҳ созад, ҳатто агар маблағи кафолатдодашуда аз даромади эҳтимолии моддаҳои асосӣ камтар бошад.
- Б77 СБҲМ 17 талаб намекунад, ки корхона воситаҳои пулии ҳисоббаробаришударо ба воситаҳои пулӣ, ки тағйирёбии он аз даромаднокии моддаҳои асосӣ вобаста мебошад ва воситаҳои пулӣ, ки тағйирёбии он аз даромади моддаҳои асосӣ вобаста намебошад, ҷудо намояд. Агар корхона воситаҳои пулии ҳисоббаробаришударо бо ин роҳ ҷудо накунад, корхона бояд меъёрҳои тахфифро истифода намояд, ки дар маҷмӯ барои воситаҳои пулӣ мувофиқ мебошанд; масалан, бо истифода аз усулҳои моделсозии стохастикӣ ё усулҳои арзёбии нисбат ба хавф бетараф.

- Б78 Меъёри тахфиф бояд танҳо омилҳои мувофиқ, яъне омилҳои, ки аз арзиши муваққатии пул, хусусияти воситаҳои пулӣ ва хусусиятҳои пардохтпазирии шартномаҳои суғурта ба вучуд меоянд, ба инобат гирад. Чунин меъёрҳои тахфифро дар бозор мустақиман мушоҳида кардан мумкин нест. Аз ин рӯ, агар меъёрҳои бозории мушоҳидашаванда барои воситаҳои дорои хусусиятҳои ҳаммонанд мавҷуд набояд, ё агар меъёрҳои бозории мушоҳидашавандаи воситаҳои ҳаммонанд мавҷуд бошанд, вале омилҳо, ки ин воситаро аз шартномаҳои суғурта фарқ менамоянд, алоҳида муайян карда нашаванд, корхона бояд меъёрҳои мувофиқро мавриди арзёбӣ қарор диҳад. СБҲМ 17 усулҳои мушаххаси арзёбиро барои муайян намудани меъёрҳои тахфиф пешниҳод намекунад. Ҳангоми татбиқи усули арзёбӣ корхона бояд:
- (а) истифодаи ҳадди аксар аз манбаи маълумоти мушоҳидашаванда (ба банди В44 нигаред) ва инъикоси ҳама маълумоти асоснок ва тасдиқунанда дар бораи тағйирёбандаҳои ғайрибозорӣ, ки бидуни хароҷот ё саъю кӯшиши аз ҳад зиёд, ҳам беруни ва ҳам дохили дастрас мебошанд (ба банди В49 нигаред). Аз ҷумла, меъёрҳои тахфифи истифодашуда набояд бо ягон маълумоти мавҷуда ва мувофиқи бозор муҳолифат накунад ва ҳар гуна тағйирёбандаҳои ғайрибозории истифодашуда набояд бо тағйирёбандаҳои бозории мушоҳидашаванда муҳолиф бошанд;
 - (б) шартҳои кунунии бозорро аз нуқтаи назари иштирокчиҳои бозор инъикос намояд;
 - (в) барои арзёбии дараҷаи шабоҳати байни хусусиятҳои шартномаи суғуртаи арзёбишаванда ва хусусиятҳои воситае, ки барои онҳо нархҳои мушоҳидашавандаи бозорӣ мавҷуданд, аз мулоҳиза истифода намуда, ин нархҳоро барои инъикос намудани фарқияти байни онҳо тасҳеҳ намояд.
- Б79 Барои воситаҳои пулии марбут ба шартномаҳои суғурта, ки тағйирёбии онҳо аз даромаднокии моддаҳои асосӣ вобаста намебошад, меъёри тахфиф даромаднокии қачхаттаро бо асъори мувофиқ барои воситаҳои инъикос менамояд, ки дорандаро ба хавфи қарзӣ дучор намекунад ё чунин хавф барои он хеле ночиз мебошад. Ин тасҳеҳ бояд фарқияти байни хусусиятҳои пардохтпазирии гурӯҳи шартномаҳои суғурта ва хусусиятҳои пардохтпазирии дороиҳоеро, ки барои муайян намудани даромаднокии қачхатта истифода мешаванд, инъикос намояд. Даромаднокии қачхатта дороиҳоеро инъикос менамояд, ки дар бозорҳои ғайрибозорӣ дар гардиш мебошанд, ки дорандаро онҳо одатан метавонанд дар вақти дилхоҳ бидуни хароҷоти назаррас озодона фурӯшад. Дар баробари ин, мувофиқи баъзе шартномаҳои суғурта корхонаро наметавон уҳдадор намуд, ки пардохтро пеш аз ба амал омадани рӯйдоди суғуртавӣ ва ё аз муҳлати дар шартнома пешбинишуда амалӣ намояд.
- Б80 Ҳамин тариқ, барои воситаҳои пулии марбут ба шартномаҳои суғурта, ки тағйирёбии онҳо аз даромаднокии моддаҳои асосӣ вобаста намебошад, корхона метавонад меъёрҳои тахфифро тавассути тасҳеҳ намудани даромаднокии қачхаттаи бидуни хавф барои инъикоси фарқияти байни хусусиятҳои пардохтпазирии воситаҳои молиявӣ, ки дар асоси меъёрҳои мушоҳидашавандаи бозор ва хусусиятҳои пардохтпазирии шартномаҳои суғурта (усули “аз поён ба боло”) қарор доранд, муайян намояд.
- Б81 Ба таври алтернативӣ корхона метавонад меъёрҳои дахлдори тахфифро барои шартномаҳои суғурта дар асоси даромаднокии қачхатта муайян намояд, ки меъёрҳои ҷории бозории даромаднокиро, ки дар арзёбии арзиши одилонаи портфели асосии дороиҳо ҷой дода шудаанд (усули “аз боло ба поён”), инъикос менамояд. Корхона бояд ин даромаднокии қачхаттаро барои рафъи ҳама гуна омилҳо, ки ба шартномаҳои суғурта алоқаманд намебошанд, тасҳеҳ намояд, аммо набояд даромаднокии қачхаттаро бо мақсади ба инобат гирифтани фарқиатҳо дар хусусиятҳои пардохтпазирии шартномаҳои суғурта ва портфели асосӣ тасҳеҳ намояд.
- Б82 Ҳангоми арзёбии даромаднокии қачхатта, ки дар банди Б81 тавсиф шудааст:
- (а) агар нархҳои бозории мушоҳидашаванда дар бозорҳои ғайрибозорӣ барои дороиҳои асосии портфел мавҷуд бошанд, корхона бояд чунин нархҳоро истифода намояд (тибқи банди 69 СБҲМ 13);
 - (б) агар бозор ғайрибозорӣ набояд, корхона бояд нархҳои бозории мушоҳидашавандаи дороиҳои ҳаммонандро тавре тасҳеҳ намояд, ки онҳо бо нархҳои бозории дороиҳои арзёбишаванда муқоисапазир бошанд (тибқи банди 83 СБҲМ 13);
 - (в) агар барои дороиҳои асосии портфел бозор мавҷуд набояд, корхона бояд усули арзёбиро истифода намояд. Барои чунин дороиҳо (тибқи банди 89-и СБҲМ 13) корхона бояд:
 - (i) бо истифода аз тамоми иттилооти дастрас манбаи маълумоти мушоҳидашавандаро ташаккул диҳад. Чунин манбаи маълумот метавонад маълумоти шахсии корхонаро дар бар гирад ва тибқи моҳияти СБҲМ 17 корхона нисбат ба тағйирёбии кӯтоҳмуддат метавонад бештар ба арзёбиҳои дарозмуддат аҳамият диҳад;

- (ii) ин маълумотро барои инъикоси ҳама маълумот дар бораи фарзияҳои иштирокчиёни бозор, ки асоснок дастрас мебошанд, тасҳеҳ намояд.

Б83 Ҳангоми тасҳеҳ намудани даромаднокии қачхатта қорхона бояд меъёрҳои бозории мушоҳидашударо барои қарордодҳои охирини воситаҳои дорои хусусиятҳои ҳаммонанд барои тағйирёбии омилҳои бозорӣ аз санаи қарордод ва қурбҳои аъёри мушоҳидашудаи бозорро барои инъикоси дараҷаи фарқияти байни воситаи арзёбишаванда ва воситае, ки барои он нархҳои мушоҳидашавандаи қарордод мавҷуданд, тасҳеҳ намояд. Барои воситаҳои пулии марбут ба шартномаҳои суғурта, ки тағйирёбии онҳо аз иҷрои дороиҳои портфели асосӣ вобаста намебошад, чунин тасҳеҳот инҳоро дар бар мегиранд:

- (a) тасҳеҳот барои ба инобат гирифтани фарқияти байни маблағ, муҳлат ва номуайянии воситаҳои пулии марбут ба дороиҳои портфел ва маблағ, муҳлат ва номуайянии воситаҳои пулии марбут ба шартномаҳои суғурта;
- (б) истисноӣ мукофотҳои хавфи қарзии бозорӣ, ки танҳо барои дороиҳои ба портфели асосӣ дохилбуда алоқаманданд.

Б84 Асосан, барои воситаҳои пулии марбут ба шартномаҳои суғурта, ки тағйирпазирии онҳо аз даромаднокии дороиҳои портфели асосӣ вобаста намебошад, бояд даромаднокии қачхаттаи ягонаи пардохтнопазири бидуни хавф мавҷуд бошад, ки тамоми номуайяниро дар робита бо маблағ ва муҳлати воситаҳои пулӣ аз байн мебарад. Бо вучуди ин, дар амал, даромаднокии қачхатта, ки дар натиҷаи усули аз боло ба поён ва усули аз поён ба боло ба вучуд меояд, метавонад гуногун бошад, ҳатто агар он бо як аъёр ифода гардида бошад. Ин бо он маҳдудиятҳо қайду шарт шудааст, ки арзёбии тасҳеҳот дар ҳар як усул ва эҳтимолан мавҷуд набудани тасҳеҳот барои баҳисобгирии хусусиятҳои гуногуни пардохтнопазирӣ дар усули “аз боло ба поён” вобаста мебошад. Қорхона уҳдадор намебошад, ки муқоисаи меъёри тахфифро, ки дар асоси усули интиҳобкардаи худ муайян шудааст, бо меъёри тахфиф, ки бо истифода аз усули дигар муайян карда мешавад, амалӣ созад.

Б85 СБҲМ 17 дар робита ба портфели асосии дороиҳое, ки ҳангоми татбиқи банди Б81 истифода мешаванд, ягон маҳдудият қорӣ намекунад. Бо вучуди ин, агар портфели асосии дороиҳо дорои хусусиятҳои ҳаммонанд ба шартномаҳои суғуртавӣ бошад, имкон дорад барои бартараф намудани омилҳое, ки ба шартномаҳои суғурта алоқаманд намебошанд, тасҳеҳоти камтар талаб карда шавад. Масалан, агар бузургии воситаҳои пулии марбут ба шартномаҳои суғурта аз даромаднокии моддаҳои асосӣ вобаста набошад, тасҳеҳоти камтар талаб карда мешавад, агар қорхона ба сифати нуқтаи аввалии худ, на воситаҳои ҳиссаӣ, балки воситаҳои қарзиро истифода бурда бошад. Дар мавриди воситаҳои қарзӣ ҳадаф аз қорич намудани таъсири хавфи қарзӣ ва дигар омилҳое, ки ба шартномаҳои суғурта алоқаманд намебошанд, аз даромаднокии умумии вомбаргҳо иборат мебошад. Яке аз роҳҳои арзёбии таъсири хавфи қарзӣ ин ҳамчун нишондиҳандаи истифода намудани нархи бозории дериватив мебошад.

Тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ (банди 37)

Б86 Тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ ба хавфе дахл дорад, ки аз шартномаҳои суғурта бармеояд ва хавфи молиявӣ маҳсуб намеёбад. Хавфи молиявӣ ба арзёбии ҳисоббаробарии воситаҳои пулии минбаъда ё меъёри тахфиф, ки барои тасҳеҳи воситаҳои пулӣ истифода мешавад, дохил карда мешавад. Хавфе, ки бо тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ рӯйпӯш карда мешавад, хавфи суғуртавӣ ва дигар хавфҳои ғайримолиявӣ, аз қабилӣ хавфи қорҳишёбии муҳлати амалӣ шартнома ва хавфи қорҳоти бемайлони дар бар мегирад (ба банди Б14 нигаред).

Б87 Тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ барои шартномаҳои суғурта маблағи қуброни муайян менамояд, ки қорхона барои интиҳоби баробар дар байни:

- (a) иҷро намудани уҳдадорӣҳое, ки як қатор натиҷаҳои имкониқазирро аз хавфи ғайримолиявӣ пешбинӣ менамояд;
- (б) иҷро намудани уҳдадорӣҳое, ки воситаҳои пулӣ собитшударо бо ҳамон арзиши воқеии эҳтимолий ба мисли шартномаҳои суғурта ба вучуд меорад.

Масалан, тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ маблағи қубронпулӣ муайян менамояд, ки аз қониби қорхона барои мувозинат намудани интиҳоби қорхона байни иҷрои уҳдадорие, ки нисбат ба он бинобар хавфи ғайримолиявӣ эҳтимолияти 50% вучуд дорад, ки он ба 90 в.п. баробар мешавад ва 50% эҳтимолияти вучуд дорад, ки ба 110 в.п. баробар мешавад ва иҷрои уҳдадорӣ, ки андозаи он собит аст ва 100 в.п.-ро ташкил медиҳад. Ҳамин тарик, тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ ба истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ маълумотро дар бораи маблағе таъмин менамояд, ки аз қорхона барои номуайяний ситонида мешавад, ки аз хавфи ғайримолиявӣ вобаста ба маблағ ва муҳлати бавучудии воситаҳои пулӣ қайду шарт шудааст.

- Б88 Аз сабаби он, ки тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ бузургии ҷубронеро инъикос менамояд, ки ба корхона барои гирифтани хавфи ғайримолиявӣ аз сабаби номуайянии маблағ ва муҳлати воситаҳои пулӣ зарур мебошад, тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ инчунин инҳоро инъикос менамояд:
- (а) сатҳи фоида аз гуногунӣ, ки корхона ҳангоми муайян намудани ҷуброни зарурӣ барои гирифтани хавфи додашуда ба инобат мегирад;
 - (б) натиҷаҳои ҳам мусоид ва ҳам номусоид, тавре, ки дараҷаи аз ҷониби корхона қабул нагардидани хавфро инъикос менамоянд.
- Б89 Мақсади тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ ин арзёбии таъсири номуайянии воситаҳои пулӣ мебошад, ки дар робита бо шартномаҳои суғурта ба вучуд омада, бо хавфе қайду шарт шудааст, ки хавфи ғайримолиявӣ маҳсуб меёбад. Аз ин рӯ, тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ бояд тамоми хавфи ғайримолиявӣ марбут ба шартномаҳои суғуртаро инъикос намояд. Он набояд хавферо, ки аз шартномаҳои суғурта ба вучуд намеояд, ба монанди хавфи умумии амалиётӣ, инъикос намояд.
- Б90 Тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ бояд ба таври возеҳ ба арзёбӣ дохил карда шавад. Тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ аслан аз арзёбии ҳисоббаробарии воситаҳои пулӣ минбаъда ва меъёрҳои тахфиф, ки ин воситаҳои пулиро тасҳеҳ менамоянд, ҷудо карда мешавад. Корхона набояд ба баҳисобгирии дукаратаи тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ иҷозат диҳад, масалан, ҳамзамон тариқи ғайримустақим бо роҳи дохил намудани тасҳеҳи номуайяни хавф барои хавфи ғайримолиявӣ ҳангоми муайян намудани арзёбии ҳисоббаробарии воситаҳои пулӣ минбаъда ва меъёрҳои тахфиф. Меъёрҳои тахфиф, ки тибқи банди 120 маълумоти марбут ба он ифшо мешавад, набояд ягон тасҳеҳоти пешбинишудаи хавфро барои хавфи ғайримолиявӣ дар бар гиранд.
- Б91 СБҲМ 17 усули мушаххаси арзёбӣ барои муайян намудани тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявиро пешбинӣ намекунад. Аммо барои инъикос намудани ҳаҷми ҷубронпулие, ки корхона барои қабули хавфи ғайримолиявӣ талаб менамояд, ислоҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ бояд дорои хусусиятҳои зерин бошад:
- (а) хавфи хеле кам дучоршавандаи дорои дараҷаи олӣ боиси тасҳеҳи бештари хавф барои хавфи ғайримолиявӣ мешавад, нисбат ба хавфи муттасил (зуд-зуд) рухдиҳанда, ки дараҷаи паст дорад;
 - (б) дар мавриди хавфи ҳаммонанд шартномаҳои давомнокиашон дарозтар нисбат ба шартномаҳое, ки муҳлати кӯтоҳтар доранд, боиси тасҳеҳи бештари хавф барои хавфи ғайримолиявӣ мегарданд;
 - (в) хавфе, ки доираи васеътари тақсимои эҳтимолият доранд, нисбат ба хавфе, ки доираи камтари тақсимои эҳтимолият дорад, ба тасҳеҳоти бештари хавф барои хавфи ғайримолиявӣ оварда мерасонад;
 - (г) дар бораи арзёбии ҷорӣ ва тамоюлҳои тағйирёбии он ҳар қадар камтар маълумот маълум бошад, ҳамоно қадар тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ баландтар мешавад;
 - (ғ) ҳангоме, ки маълумоти нав барои коҳиш додани номуайяни дар робита бо маблағ ва муҳлати бавучудоии воситаҳои пулӣ дастрас мегардад, тасҳеҳоти хавф барои хавфи ғайримолиявӣ кам мешавад ва баръакс.
- Б92 Корхона бояд ҳангоми муайян намудани усули мувофиқи арзёбӣ ҷиҳати тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ аз мулоҳиза истифода намояд. Бо истифода аз мулоҳиза корхона инчунин бояд инро ба инобат гирад, ки оё ин усул ифшои мухтасар ва возеҳро фароҳам меорад, то ба истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ имкон диҳад, ки натиҷаҳои корхонаро бо дигар корхонаҳо муқоиса намоянд. Тибқи банди 119 корхона, ки барои муайян намудани тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ усули дигари фарқкунандаи бо сатҳи эҳтимод асосёфтаре истифода мебарад, бояд маълумотро дар бораи усули истифодашуда ва сатҳи эҳтимод, ки ба натиҷаҳои ин усул мувофиқат менамояд, ифшо намояд.

Эътирофи аввалияи интиқоли шартномаҳои суғурта ва муттаҳидсозии тичорат (банди 39)

- Б93 Ҳангоме, ки корхона шартномаҳои суғуртаи содиршуда ё шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташударо дар доираи қарордод вобаста ба интиқоли шартномаҳои азнавсуғуртакуний, ки тичорат ё муттаҳидсозии тичоратро дар доираи татбиқи СБҲМ 3 ташкил наменамоянд, ба даст меорад, корхона бояд бандҳои 14-24-ро барои муайян намудани гурӯҳи шартномаҳои бадастовардашуда тавре татбиқ намояд, ки гуё ин шартномаҳоро дар рӯзи қарордод баста бошад.

- Б94 Корхона бояд маблағи чуброни гирифташуда ё пардохтшударо барои шартномаҳо ҳамчун ифодаи тахминии мукофотҳои гирифташуда истифода намояд. Маблағе, ки барои шартномаҳо гирифта шудааст ё пардохта шудааст, маблағи гирифта ё пардохташударо барои ҳама гуна дороиҳо ё ухдадорҳои дигаре, ки дар ҳамон як қарордод ба даст оварда шудаанд, дар бар намегирад. Ҳангоми муттаҳидсозии тичорат, ки ба доираи татбиқи СБХМ 3 тааллуқ дорад, маблағи гирифташуда ё пардохтшуда арзиши одилонаи қарордодҳо дар ҳамон сана мебошад. Ҳангоми муайян намудани ин арзиши одилона, корхона набояд муқаррароти банди 47-и СБХМ 13-ро (мансуб ба шартҳои пардохт тибқи талабот) татбиқ намояд.
- Б95 Ба истисноӣ ҳолатҳое, ки дар робита бо қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ, усул дар асоси тақсими мукофоти дар бандҳои 55-59 ва 69-70А тавсифшуда татбиқ мегардад, маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда ҳангоми эътирофи аввалияи шартномаҳои бадастовардашуда тибқи банди 38 барои шартномаҳои суғуртаи содиршуда ва тибқи банди 65 нисбати шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда ҳисоб карда шуда, чуброни барои ин шартномаҳо гирифташуда ё пардохтшуда ҳамчун нишондиҳандаи мукофотҳои гирифташуда ё пардохташуда дар санаи эътирофи аввалия истифода мешавад.
- Б95А Агар шартномаҳои бадастовардашуда, ки шартномаҳои суғурта ба ҳисоб мераванд, тибқи банди 47 шартномаи душвор бошанд, корхона бояд маблағеро эътироф намояд, ки тавассути он воситаҳои пулӣ барои иҷрои шартномаҳо аз чуброни пардохтшуда ё гирифташуда ҳамчун як қисми гудвилл ё фоида аз харидаи муфид барои шартномаҳои дар натиҷаи муттаҳидсозии тичорат гирифташуда, мансуб ба доираи татбиқи СБХМ 3 ё ҳамчун зиён дар таркиби фоида ё зарари шартномасе мебошад, ки дар доираи интиқол ба даст оварда шудаанд, зиёд бошад. Дар робита бо ин барзиёдӣ корхона бояд таркиби зарарро дар ҷузъи ухдадорӣ барои қисми боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ муайян карда, бандҳои 49-52-ро истифода намояд, то баъзе тағйироти минбаъдаи воситаҳои пулиро ба ин таркиби зарар дар иҷрои шартнома мансуб намояд.
- Б95Б Барои як гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда, ки ба онҳо бандҳои 66А-66Б дахл доранд, корхона бояд таркиби чуброни зарарро дар таркиби дорой барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ дар санаи қарордод, бо роҳи зарб намудани инҳо муайян намояд:
- (а) таркиби зарар дар ҷузъи ухдадорӣ қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ аз рӯйи шартномаҳои суғуртаи асосӣ дар санаи қарордод;
 - (б) фоизи зарари суғуртавии шартномаҳои суғуртаи асосӣ, ки дар санаи қарордод корхона интизор буда, аз ҳисоби гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда чуброн карда мешаванд.
- Б95В Корхона бояд маблағи таркиби чуброни зарарро, ки тибқи банди Б95Б ҳамчун қисми гудвилл ё ҳамчун фоида аз харидаи муфид барои шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда муайян шудааст, тибқи қарордоди муттаҳидсозии тичорати мансуб ба доираи татбиқи СБХМ 3 ё ҳамчун даромад дар таркиби фоида ё зарар нисбат ба шартномасе, ки дар доираи амалиёти интиқол ба даст оварда шудаанд, эътироф намояд.
- Б95Г Ҳолате имконпазир аст, ки дар рӯзи анҷом додани қарордод корхонае, ки бандҳои 14 - 22-ро татбиқ менамояд, ба гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи душвор ҳам шартномаҳои суғуртаи душвореро, ки ба гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда фаро гирифта мешаванд ва ҳам шартномаҳои суғуртаи душвореро, ки ба гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда фаро гирифта намешаванд, дохил менамояд. Дар ҷунин ҳолатҳо, бо мақсади татбиқи банди Б95Б, корхона бояд усули тақсими низомнок ва самаранокро барои муайян намудани он қисмати таркиби зарари гурӯҳи шартномаҳои суғурта истифода намояд, ки ба шартномаҳои суғуртае, ки дар гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳ дошта мешаванд, дахл дорад.

Дорой нисбат ба воситаҳои пулии фарогирӣ

- Б95Г Ҳангоме, ки корхона шартномаҳои суғуртаи содиршударо дар доираи қарордод вобаста ба интиқоли шартномаҳои суғурта, ки тичоратро ташкил намедиханд ё дар доираи қарордоди муттаҳидсозии тичорат дар доираи татбиқи СБХМ 3 қарор надоранд, ба даст меоварад, корхона бояд дороиро дар робита бо воситаҳои пулии фарогирӣ бо арзиши одилонаи он дар санаи анҷом додани қарордод эътироф намояд, то ин, ки гирифтани ҳуқуқи зеринро инъикос намояд:
- (а) шартномаҳои суғуртаи оянда, ки барқароршавии шартномаҳои суғуртаи дар санаи қарордод эътирофшударо муаррифӣ менамоянд;
 - (б) шартномаҳои суғуртаи оянда, ки аз шартномаҳои дар зербанди (а) зикршуда фарқ карда, пас аз санаи қарордод бидуни зарурати пардохти тақрибии воситаҳои пулии фарогирӣ қаблан аз ҷониби харидор пардохтшуда, ки бевосита ба портфели дахлдори шартномаҳои суғурта мансуб мебошанд, баста мешаванд.

- Б95Д Дар санаи иҷрои қарордод бузургии дорой дар робита бо воситаҳои пулии фарогирӣ набояд ба арзёбии гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи бадастовардашуда, ки тибқи бандҳои Б93 - Б95А амалӣ мешаванд, ворид карда шавад.

Тағйирёбии арзиши тавозунии маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда аз рӯйи шартномаҳои суғуртаи бидуни шартҳои иштироки мустақим (банди 44)

- Б96 Вобаста ба шартномаҳои суғурта бидуни шартҳои иштироки мустақим, банди 44(в) талаб менамояд, ки маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда барои гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи чихати тағйирот дар воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳое, ки хизматрасонии давраҳои минбаъда мансуб мебошанд, тасҳеҳ карда шавад. Чунин тағйирот инҳоро дар бар мегиранд:
- (а) тасҳеҳот дар асоси таҷриба, ки дар робита бо мукофотҳои дар давраи мансуб ба хизматрасонии давраҳои минбаъда гирифташуда ба вучуд омадааст ва инчунин воситаҳои пулии марбут ба он, ба монанди воситаҳои пулии фарогирӣ ва андоз аз мукофот, ки бо истифода аз меъёрҳои тахфифи дар банди Б72(в) зикршуда ҳисоб карда мешаванд;
 - (б) тағйирот дар арзёбҳои ҳисоббаробарии арзиши воқеии воситаҳои пулии ояндаи уҳдадорӣ барои қисмати боқимондаи рӯйпушкунӣ суғуртавӣ, ба истиснои тағйироти дар банди Б97(а) зикршуда, ки бо истифода аз меъёрҳои тахфифи дар банди Б72(в) тавсифшуда ҳисоб карда мешаванд;
 - (в) фарқиятҳои байни ҷузъи сармоягузорӣ, ки эҳтимолан бояд дар давраи мазкур пардохта шаванд ва ҷузъи воқеии сармоягузорӣ, ки бояд дар ин давра пардохта шавад. Ин фарқиятҳо бо роҳи муқоисаи (i) маблағи воқеии ҷузъи сармоягузорӣ, ки бояд дар давраи мазкур пардохта шавад ва (ii) маблағе, ки эҳтимолан дар аввали давра бояд пардохта мешуд, бо ҷамъи ҳама гуна даромади молиявӣ ё хароҷоти суғуртавӣ, ки ба чунин маблағи пешбинишудаи пардохт то лаҳзае, ки бояд пардохта шавад, мансуб мебошад;
 - (ва) фарқияти байни маблағи қарзҳои ба дорандаи биманоме додашуда, ки дар давраи муайян бояд пардохта шавад ва маблағи воқеии қарзҳои ба дорандаи биманоме додашуда, ки дар давраи муайян ба маблағи ҳатман пардохташаванда табдил меёбад. Чунин фарқиятҳо бо роҳи муқоисаи (i) маблағи воқеии қарзе, ки ба дорандаи биманоме дода шуда, дар давраи муайян ба маблағи ҳатман пардохташаванда табдил меёбад ва (ii) маблағе, ки дар аввали давраи мазкур пешбинӣ шуда, бояд пардохта шавад, ки бо маблағи даромад ё хароҷоти молиявии суғуртавӣ тасҳеҳ гардида, ба ин маблағи эҳтимолии пардохт, то он вақте, ки ба пардохти ҳатмӣ табдил меёбад, тааллуқ дорад.
 - (г) тағйирот дар тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ, ки ба хизматрасонии давраҳои минбаъда марбут мебошад. Корхона уҳдадор намебошад, ки бузургии тағйиротро дар тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ ба (i) тағйироте, ки ба хавфи ғайримолиявӣ марбут аст ва (ii) таъсири арзиши муваққатии пул ва тағйирот дар арзиши муваққатии пул ҷудо намояд. Агар корхона чунин тақсимотро анҷом диҳад, он бояд маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо бо мақсади инъикоси тағйироти хавфи ғайримолиявӣ, ки бо назардошти меъёрҳои тахфифи дар банди Б72(с) муқарраршуда тасҳеҳ намояд.
- Б97 Корхона наметавонад маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо барои гурӯҳи шартномаҳои суғурта бидуни шартҳои иштироки мустақим барои тағйироти зерин дар воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо тасҳеҳ намояд, зеро онҳо ба хизматрасонии давраҳои минбаъда дахл надоранд:
- (а) таъсири арзиши муваққатии пул ва тағйирёбии арзиши муваққатии пул, инчунин таъсири хавфи молиявӣ ва тағйирёбии хавфи молиявӣ. Чунин таъсир инҳоро ифода менамояд:
 - (i) таъсир ба воситаҳои пулии минбаъдаи ҳисобшуда, агар мавҷуд бошад;
 - (ii) таъсир ба тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ, дар сурати ҷудошавӣ;
 - (iii) таъсири тағйироти меъёрҳои тахфиф;
 - (б) тағйирот дар арзёбҳои ҳисоббаробарии воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо, ки ба уҳдадорӣ вобаста ба зарари суғуртавӣ бавучудодада ворид карда шудаанд.
 - (в) тасҳеҳот дар асоси таҷриба, ба истиснои тасҳеҳоте, ки дар банди Б96(а) қайд шудаанд.
- Б98 Шартҳои баъзе шартномаҳои суғурта бидуни шартҳои иштироки мустақим ба корхона тибқи салоҳдиди худ барои муайян намудани воситаҳои пулӣ, ки бояд ба дорандагони биманоме пардохт

карда шаванд, ҳуқуқро фароҳам меорад. Тағйирот дар воситаҳои пулии мунфасил бо хизматрасониҳои давраҳои минбаъда вобаста ҳисобида мешавад ва аз ин рӯ, маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо тасҳеҳ менамояд. Барои муайян намудани ҷӣ тарз мушаххаскунии тағйирот дар воситаҳои пулии мунфасил, корхона бояд дар оғози амали шартнома асосро муқаррар намояд, ки дар асоси он уҳдадориҳои аз рӯи шартнома ба зимма гирифтаашро муайян менамояд; масалан, дар асоси меъёри фоизноки собитшуда ё дар асоси даромаднокии, ки вобаста аз даромаднокии дорони мушаххас фарқ менамояд.

- B99** Корхона бояд асоси бо ҳамин роҳ муқарраршударо барои фарқ намудани таъсири тағйирот дар фарзияҳо, мутаносибан бо ҳавфи молиявии уҳдадории қабулнамуда (ки маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо тасҳеҳ намекунад) ва таъсири тағйирот дар уҳдадориҳои қабулнамудае, ки бо салоҳдиди корхона амалӣ мешаванд (ки маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо тасҳеҳ менамояд), истифода намояд.
- B100** Агар корхона дар мавриди оғози амали шартнома муайян карда натавонад, ки аз рӯи ин шартнома чиро ба сифати уҳдадории худ қабул менамояд ва чиро ба салоҳияти худ вомерасонад, бояд вобаста аз он, ки уҳдадории он аз рӯи шартнома даромаде, ки дар арзёбии ҳисоббаробарии воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартнома дар мавриди оғози амали он асос ба ҳисоб меравад, бо мақсади инъикоси фарзияҳои ҷории мансуб ба ҳавфи молиявӣ таҷдид карда мешавад.

Тағйирёбии арзиши тавозунии маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда аз рӯи шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим (банди 45)

- B101** Шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим шартномаҳои суғуртае ба ҳисоб мераванд, ки моҳиятан шартномаҳои марбут ба пешниҳоди хизматрасонии бо сармоягузорӣ алоқаманд ба ҳисоб рафта, тибқи шартҳои онҳо корхона аз моддаҳои асосӣ даромади сармоягузорию ваъда медиҳад. Ҳамин тариқ, онҳо ҳамчун шартномаҳои суғурта муайян карда мешаванд, ки тибқи онҳо:
- (а) шартҳои шартнома иштироки дорандаи биманомаро дар ҳиссаи ҳавзаи ба таври возеҳ муайяни моддаҳои асосӣ пешбинӣ менамоянд (ба бандҳои B105–B106 нигаред);
 - (б) корхона интизор аст, ки ба дорандаи биманомаро маблағи баробар ба ҳиссаи назарраси даромад аз тағйирот дар арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ, пардохта шавад (ба банди B107 нигаред);
 - (в) корхона интизор аст, ки ҳиссаи муҳими ҳама гуна тағйирот дар маблағи ҳатман ба дорандаи биманомаро пардохташаванда, бо сабаби тағйирёбии арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ, фарқ хоҳад намуд (ба банди B107 нигаред).
- B102** Корхона бояд таҳлил намояд, ки оё шартҳои дар банди B101 зикршуда бо истифода аз интизорҳои он дар лаҳзаи оғози амали шартнома иҷро мешаванд ва баъдан уҳдадор намебошад, ки шартҳои зеринро аз нав дида барояд, ба истиснои тағйир ёфтани шартнома тибқи банди 72.
- B103** Дар мавриде, агар шартномаҳои суғурта дар як гурӯҳ ба воситаҳои пулие таъсир расонанд, ки ба дорандагони биманомаро шартномаҳои гурӯҳҳои дигар ҳисоб карда мешавад (ба бандҳои B67–B71 нигаред), корхона бояд таҳлил намояд, ки шартҳои банди B101, бо назардошти воситаҳои пулие, ки корхона интизор аст онро пардохт намояд, иҷро мегардад, бо назардошти воситаҳои пулие, ки корхона интизор аст тибқи бандҳои B68–B70 ба дорандагони биманомаро пардохт намояд.
- B104** Шартҳои банди B101 тасдиқ менамоянд, ки шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим шартномаҳои махсус меёбанд, ки тибқи онҳо уҳдадории корхона дар назди дорандаи биманомаро нетто-натиҷаро инъикос менамояд:
- (а) уҳдадории пардохтани маблағ ба дорандаи биманомаро, ки ба арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ баробар мебошад;
 - (б) подошпулии тағйирёбанда (ба бандҳои B110–B118 нигаред), ки корхона аз маблағи дар зербанди (а) зикршуда, бар ивази хизматрасонии пешбинишудаи шартномаи суғурта дар давраҳои минбаъда тарҳ менамояд, ки инҳоро ифода менамояд:
 - (i) андозаи ҳиссаи корхона дар арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ бо тарҳи
 - (ii) воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартнома, ки тағйирёбии он аз даромаднокии моддаҳои асосӣ вобаста намебошад.
- B105** Ҳиссае, ки дар банди B101(а) зикр мешавад, мавҷудияти ҳуқуқро дар корхона вобаста ба салоҳдиди шахсии тағйир додани маблағе, ки ба дорандаи биманомаро пардохта мешавад, истисно намекунад.

Аммо пайваст намудан ба моддаҳои асосӣ бояд аз нигоҳи ҳуқуқӣ ҳифз гардида бошад (ба банди 2 нигаред).

- Б106** Ҳавзаи моддаҳои асосие, ки дар банди Б101(а) зикр шудааст, метавонад ҳама гуна моддаҳоро дар бар гирад, ба монанди портфели асосии дороиҳо, дороиҳои софи корхона ё зервоситаҳои муайяни дороиҳои софи корхона, ба шарте ки онҳо дар шартнома ба таври возеҳ нишон дода шуда бошанд. Корхона уҳдадор намебошад, ки ҳавзаи муайяншудаи моддаҳои асосиро нигоҳ дорад. Аммо, ба таври возеҳ ҳавзаи муайяни моддаҳои асосӣ вучуд надорад, агар:
- (а) корхона тавонад ба таври ояндабинӣ моддаҳои асосиро, ки бузургии уҳдадорихои корхонаро муайян менамоянд, тағйир диҳад;
 - (б) ягон моддаҳои асосии муайяншуда вучуд надоранд, ҳатто агар дорандаи биманоме метавонад бо даромаде таъмин бошад, ки дар маҷмуъ фаъолият ва интизориҳои умумии корхона ё натиҷа ва интизориҳои як қисми дороиҳои дар ихтиёри корхона мавҷудбударо инъикос менамояд. Мисоли чунин даромад меёри ҳисоб намудани даромад ё пардохти суди саҳмияҳои дар охири давраи ҳисоботӣ муқарраршуда мебошанд, ки ба онҳо тааллуқ доранд. Дар чунин ҳолат, уҳдадорӣ дар назди дорандаи биманоме меёри ҳисоби даромад ё маблағи суди саҳмияҳоро, ки корхона муқаррар намудааст, инъикос намуда, моддаҳои асосии муайяншударо инъикос намекунад.
- Б107** Тибки банди Б101(б) корхона бояд интизори он бошад, ки ҳиссаи назарраси даромад аз тағйирёбии арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ ба дорандаи биманоме пардохта мешавад ва банди Б101(в) аз корхона талаб менамояд, ки ҳиссаи муҳими ҳама гуна тағйирот дар маблағе, ки бояд ба дорандаи биманоме пардохта шавад, бо тағйирот аз арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ фарқ менамояд. Корхона бояд:
- (а) мафҳуми «назаррас»-ро дар ҳарду банд дар заминаи ҳадафҳои шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим шарҳ диҳад, ки шартнома махсуб ёфта, тибки онҳо корхона хизматрасониҳои марбут ба татбиқи сармоягузорию пешкаш менамояд ва барои чунин хизматрасониҳо дар шакли подош ҷубронпулӣ мегирад, ки ҳангоми пайваст намудан бо моддаҳои асосӣ муқаррар карда мешавад;
 - (б) тағйирёбии маблағи дар бандҳои Б101(б) ва Б101(в) зикршударо арзёбӣ намояд:
 - (i) дар давоми муҳлати амали шартномаи суғурта;
 - (ii) дар асоси арзиши миёнаи воқеӣ, ки бо назардошти эҳтимолият андозагирӣ мешавад, на дар асоси натиҷаи бехтарин ё бадтарин (ба бандҳои Б37–Б38 нигаред).
- Б108** Масалан, агар корхона интизори пардохти ҳиссаи назарраси даромадро аз тағйирёбии арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ бо назардошти даромади ҳадди ақали кафолатнок дошта бошад, пас сенарияҳое ба вучуд меоянд, ки дар онҳо:
- (а) воситаҳои пулӣ, ки корхона интизор аст ба дорандаи биманоме пардохт намояд, бо тағйирёбии арзиши одилонаи моддаи асосӣ фарқ менамояд, зеро даромади кафолатнок ва дигар воситаҳои пулӣ, ки тағйирёбии онҳо аз даромаднокии моддаи асосӣ вобастагӣ надоранд, аз даромади тағйирёбии арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ зиёд намебошад;
 - (б) воситаҳои пулӣ, ки корхона интизор аст ба дорандаи биманоме пардохт намояд, бо тағйирёбии арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ тайғир намеёбад, зеро даромади кафолатдошуда ва дигар воситаҳои пулӣ, ки тағйирёбии онҳо аз даромаднокии моддаҳои асосӣ вобастагӣ надорад, аз даромади тағйирёбии арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ зиёд мебошад.
- Дар чунин маврид арзёбии тағйирёбӣ аз ҷониби корхона, ки дар банди Б101(в) зикр шудааст, арзиши миёнаи воқеӣ ҳама сенарияҳоро бо назардошти эҳтимолият инъикос менамояд.
- Б109** Шартномаҳои азнавсуғуртакунии содиршуда ва шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда бо мақсади татбиқи СБҲМ 17 шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим махсуб намеёбанд.
- Б110** Барои шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда бо назардошти хусусияти тағйирёбандаи подошпулӣ тасҳеҳ карда мешавад. Ҳамин тариқ, тағйирёбии маблағи дар банди Б104 зикршуда бо тартиби муқаррарнамудаи бандҳои Б111–Б114 ҳисоб карда мешавад.
- Б111** Тағйирёбии уҳдадорӣ ба дорандаи биманоме пардохтани маблағе, ки ба арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ баробар мебошад (банди Б104(а)), ба хизматрасонии давраҳои минбаъда мансуб набуда, маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо тасҳеҳ намекунад.

- Б112 Тағйирёбии ҳиссаи корхона дар арзиши одилонаи моддаҳои асосӣ (банди Б104(б)(i)) ба хизматрасонии давраҳои минбаъда мансуб буда, маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо тибқи банди 45(б) тасҳеҳ менамояд.
- Б113 Тағйирёбии воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо, ки тағйирёбии онҳо аз даромаднокии модаҳои асосӣ вобаста намебошад (банди Б104(б)(ii)), инҳоро дар бар мегирад:
- (а) тағйирёбӣ дар арзёбиҳои ҳисоббаробарии воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо, ба истисноӣ тағйироти дар зербанди (б) зикршуда. Корхона бояд бандҳои Б96–Б97-ро дар мувофиқа бо шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим татбиқ намояд, то ин, ки муайян намояд дар кадом дараҷа ин тағйирот ба хизматрасонии давраҳои минбаъда мансуб мебошад ва тибқи банди 45(в) маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо тасҳеҳ намояд. Ҳама тасҳеҳот бо истифодаи меъёрҳои ҷорӣ тахфиф ба инобат гирифта мешаванд;
 - (б) тағйироти таъсири арзиши муваққатӣ пул ва хавфи молиявӣ, масалан, таъсири кафолатҳои молиявӣ, ки бо моддаҳои асосӣ алоқаманд намебошанд. Тағйироти мазкур ба хизматрасонии давраҳои минбаъда мансуб буда, тибқи банди 45(в) маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо тасҳеҳ менамояд, ба истисноӣ ҳолате, ки банди Б115 татбиқ мегардад.
- Б114 Корхона уҳдадор намебошад, ки тасҳеҳоти маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда, ки бандҳои Б112 ва Б113 талаб менамоянд, дар алоҳидагӣ мушаххас намояд. Бар ивази ин метавонад маблағи умумӣ барои баъзе ғ Ҳамаи тасҳеҳот муайян карда шавад.

Паст намудани хавф

- Б115 Ба шарте, ки корхона шартҳои банди Б116-ро қонеъ созад, он метавонад қарор намояд, ки ин ғ он тағйиротро дар ҷузъи маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда барои инъикоси баъзе ғ Ҳама тағйирот дар таъсири арзиши муваққатӣ пул ва хавфи молиявӣ ба инҳо эътироф накунад:
- (а) андозаи ҳиссаи корхона дар моддаҳои асосӣ (ба банди Б112 нигаред), агар корхона деривативҳо ғ шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташудаи худро барои паст намудани таъсири хавфи молиявӣ ба ин маблағ, истифода намояд;
 - (б) воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо, ки дар банди Б113(б) тавсиф шудааст, агар корхона деривативҳо ва ғайридеривативҳоро, ки аз рӯи арзиши одилона тавассути фоида ғ зарар ғ шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда арзёбӣ шудаанд, барои паст намудани таъсири хавфи молиявӣ ба ин воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо истифода намояд.
- Б116 Барои татбиқи банди Б115 корхона бояд қаблан бо санади расмӣ ҳадафи идораи хавф ва стратегияи паст намудани хавфи молиявиро, ки дар банди Б115 тавсиф шудааст, дошта бошад. Ҳангоми татбиқи ин ҳадаф ва стратегия:
- (а) байни шартномаҳои суғурта ва ғайридеривативҳо, ки бо арзиши одилона тавассути фоида ғ зарар ғ шартномаи азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда арзёбӣ карда мешаванд (яъне арзиши шартномаҳои суғурта ва арзиши ин моддаҳои асосӣ, ки хавфро паст менамоянд ва тибқи қоида ба самтҳои муқобил тағйир меёбанд, зеро онҳо ба таври ҳаммонанд ба тағйирёбии хавф таъсир мерасонанд, ки корхона саъй менамояд паст намояд) таъсири ҷубронкунандаи иқтисодӣ вучуд дорад. Ҳангоми арзёбии таъсири ҷубронкунандаи иқтисодӣ, корхона набояд фарқиятҳоро дар усулҳои арзёбӣ бо мақсадҳои баҳисобгирии муҳосибӣ ба инобат гирад;
 - (б) хавфи қарзӣ ба самарани иқтисодии ҷубронкунанда таъсири бартариатдошта намерасонад.
- Б117 Корхона бояд воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳои ба гурӯҳ воридкардашударо, ки нисбати онҳо банди Б115 татбиқ мешавад, ба таври яхела дар ҳар як давраи ҳисоботӣ муайян намояд.
- Б117А Агар корхона барои паст намудани таъсири хавфи молиявӣ деривативҳо ғ ғайридеривативҳоро, ки бо арзиши одилона тавассути фоида ғ зарар арзёбӣ карда шудаанд, истифода намояд, он бояд даромади молиявӣ ғ хароҷоти суғуртавино дар даврае, ки дар натиҷаи татбиқи банди Б115 дар таркиби фоида ғ зарар ба миён меояд, дар бар гирад. Агар корхона барои паст намудани таъсири хавфи молиявӣ шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташударо истифода намояд, он бояд сиёсати баҳисобгиро ҳамон тавре, ки дар робита бо шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда, тибқи банди 88 ва 90 татбиқ мешавад, барои пешниҳоди даромадҳои молиявӣ ғ хароҷоти суғуртавӣ, ки тавассути татбиқи бандҳои Б115 бармеоянд, татбиқ намояд.

- Б118 Танҳо ва танҳо дар он маврид, агар яке аз шартҳои банди Б116 дигар қонеъ нашаванд, корхона бояд татбиқи банди Б115-ро аз ҳамаи сана қатъ намояд. Корхона набояд барои тағйироти қаблан дар таркиби ғоида ё зарар эътирофшуда тасҳеҳот ворид намояд.

Эътирофи маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда дар таркиби ғоида ё зарар

- Б119 Як қисмати маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда барои гурӯҳи шартномаҳои суғурта дар таркиби ғоида ё зарар дар ҳар як давраи ҳисоботӣ бо бузургие эътироф карда мешавад, ки хизматрасонии марбут ба шартномаро барои ин гурӯҳи шартномаҳои суғурта дар давраи дахлдор инъикос менамояд (ба бандҳои 44(ғ) , 45(ғ) ва 66(ғ)). Бузургии мазкур тавассути инҳо муайян карда мешавад:
- (а) муайян намудани воҳидҳои рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ дар гурӯҳи додашуда. Микдори воҳидҳои рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ гурӯҳ ҳаҷми хизматрасониро аз рӯйи шартномаи суғуртаи тибқи шартномаҳои ба ин гурӯҳ дохилшаванда ифода менамояд, ки дар асоси таҳлили бузургии манфиатҳои тибқи шартнома пешниҳодшуда ва пешбинишудаи давраи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ муайян карда мешавад;
 - (б) тақсимои маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда дар анҷоми давра (то эътирофи ҳама гуна маблағи он дар таркиби ғоида ё зарар барои инъикоси хизматрасонии шартномаи суғурта, ки дар давоми давра анҷом ёфтааст) бо ҳиссаи баробар барои ҳар як воҳиди рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ дар давраи ҷорӣ ва пешбинишуда ҷиҳати пешниҳод дар оянда;
 - (в) дар таркиби ғоида ё зарар эътироф намудани бузургие, ки ба воҳидҳои рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ дар давраи муайян пешниҳод шудааст.
- Б119А Бо мақсади татбиқи банди Б119 давраи хизматрасонии марбут ба гирифтани даромади сармоягузорӣ ё хизматрасоние, ки бо сармоягузорӣ алоқаманд мебошад, дар рӯзи пардохт гардидани тамоми маблағ ба дорандагони биманомии амалкунанда вобаста ба ин хизматрасонӣ ё то он рӯз, бидуни баҳисобгирии пардохт ба дорандагони биманомии минбаъда, ки ба воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо, тибқи банди Б68, дохил мешаванд, анҷом меёбад.
- Б119Б Тибқи шартномаҳои суғурта бидуни шартҳои иштироки мустақим пешниҳоди хизматрасонӣ вобаста ба гирифтани даромади сармоягузорӣ танҳо ва танҳо дар он сурат имконпазир аст, агар:
- (а) ҷузъи сармоягузорӣ вучуд дорад ё дорандаи биманомии ҳуқуқ дорад маблағи муайяно бозпас гирад;
 - (б) корхона интизор аст ҷузъи сармоягузорӣ ё маблағеро, ки дорандаи биманомии ҳуқуқи бозпас гирифтани онро дорад, даромади сармоягузорию дар бар ҳоҳад гирифт (даромади сармоягузорӣ метавонад аз сифр камтар бошад, масалан, дар шароити меъёри фоизноки манфӣ);
 - (в) корхона нақша дорад фаъолияти сармоягузорию бо мақсади гирифтани даромади муайяни сармоягузорӣ анҷом диҳад.

Шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда – эътирофи ҷуброни зарар аз рӯйи шартномаҳои суғуртаи асосӣ (бандҳои 66А – 66Б)

- Б119В Банди 66А танҳо ва танҳо дар он маврид татбиқ карда мешавад, агар шартномаи азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда дар ҳамаи замон ё пеш аз эътирофи шартномаҳои суғуртаи асосии душвор, баста шуда бошанд.
- Б119Г Бо мақсади татбиқи банди 66А корхона бояд тасҳеҳи маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо барои як гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда ва даромади дахлдор муайян намояд, бо роҳи зарби:
- (а) маблағи зарари аз рӯйи шартномаҳои суғуртаи асосӣ эътирофшуда ба
 - (б) фоизи зарар аз рӯйи шартномаҳои суғуртаи асосӣ, ки корхона барои ҷуброн аз ҳисоби гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда интизор аст.
- Б119Ғ Метавонад ин ҳолат ҷой дошта бошад, ки корхонаи татбиқкунандаи бандҳои 14 - 22, ба гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи душвор, ҳам шартномаҳои суғуртаи душвор, ки ба гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда фаро гирифта шудаанд ва ҳам шартномаҳои суғуртаи душвор,

ки ба гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда фаро гирифта нашудаанд, дохил карда бошад. Дар чунин ҳолат, бо мақсади татбиқи банди 66(в)(i)-(ii) ва банди 66А корхона бояд усули тақсимои низомнок ва самаранокро барои муайян намудани ҳамаи қисмати зарари дар гурӯҳи шартномаҳои суғурта эътирофшуда татбиқ намояд, ки ба шартномаҳои суғуртаи тавассути гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда фарогирифташуда мансуб мебошад.

- В119Д Пас аз муайян намудани таркиби ҷаброни зарар тибқи банди 66Б корхона бояд ин таркиби ҷаброни зарарро барои инъикоси тағйирот дар таркиби зарар барои гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи душвор тасҳеҳ намояд (ба бандҳои 50-52 нигаред). Арзиши тавозунии таркиби ҷаброни зарар набояд аз он қисми арзиши тавозунии таркиби зарари гурӯҳи шартномаҳои асосии суғурта, ки корхона интизор аст, ки аз гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда ҷаброн карда мешавад, зиёд бошад.

Даромад аз суғурта (бандҳои 83 и 85)

- В120 Бузургии умумии даромад аз суғурта аз рӯи гурӯҳи шартномаҳои суғурта - ҷаброни хизматрасонии марбут ба шартнома, яъне маблағи мукофотҳои ба корхона пардохтшударо ифода менамояд:
- (а) бо назардошти таъсири маблағгузори тасҳеҳшуда;
 - (б) ҳама ҷузъи сармоягузори истиснокунанда.
- В121 Банди 83 талаб менамояд, бузургии даромад аз суғуртаи дар давра эътирофшуда интиқоли хизматрасониҳои ваъдашударо бо маблағе инъикос намояд, ки корхона бар ивази ин хизматрасониҳо ҳуқуқ дорад ба даст оварад. Бузургии умумии ҷаброн барои гурӯҳи шартномаҳои маблағи зеринро дар бар мегирад:
- (а) маблағи марбут ба хизматрасонӣ, ки инҳоро дар бар мегирад:
 - (i) хароҷоти марбут ба хизматрасонии суғуртавӣ, ба истиснои маблағи вобаста ба тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявии дар зербанди (ii) зикргардида ва маблағе, ки ба таркиби зарар дар ҷузъи ухдадорӣ марбут ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ мансуб мебошад;
 - (ia) маблағи марбут ба андоз аз даромад, ки ба дорандаи биманома бояд аз нав пешниҳод карда шавад;
 - (ii) тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ, ба истиснои маблағе, ки ба таркиби зарар дар ҷузъи ухдадорӣ марбут ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ мансуб мебошад;
 - (iii) маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда;
 - (б) маблағи марбут ба воситаҳои пулии фарогирӣ.
- В122 Даромад аз суғурта дар давраи марбут ба маблағе, ки дар банди В121(а) тавсиф шудааст, ба ҳамаи тарзи дар бандҳои В123-В124 муқарраршуда муайян карда мешавад. Даромад аз суғурта дар давраи марбут ба маблағе, ки дар банди В121(б) тавсиф шудааст, ба ҳамаи тарзи дар банди В125 муқарраршуда, муайян карда мешавад.
- В123 Тибқи СБҲМ 15, ҳангоме, ки корхона хизматрасониро пешниҳод менамояд, он эътирофи ухдадорӣ иҷрои ин хизматрасониро қатъ ва даромадро эътироф менамояд. Мутаносибан, ҳангоми татбиқи СБҲМ 17, ҳангоме, ки корхона дар давоми як давра хизматрасониро пешниҳод менамояд, он ухдадориро вобаста ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ аз рӯи бузургии хизматрасонии пешниҳодшуда кам менамояд ва даромад аз суғуртаро эътироф менамояд. Қоҳиш додани ухдадорӣ вобаста ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ, ки боиси даромад аз суғурта мегардад, тағйироти ухдадориро, ки ба ин хизматрасонӣ мансуб мебошад, ҳориҷ карда, эҳтимолан бо ҷаброни гирифтаи корхона фаро гирифта мешавад. Чунин тағйирот инҳоро дар бар мегирад:
- (а) тағйироте, ки ба хизматрасонии дар давоми давра пешниҳодшуда алоқаманд намебошад, масалан:
 - (i) тағйироте, ки дар натиҷаи воридоти воситаҳои пулӣ аз мукофотҳои гирифташуда ба амал омадааст;
 - (ii) тағйироте, ки ба ҷузъи сармоягузори давра мансуб мебошад;
 - (iia) тағйироте, ки бо воситаҳои пулии марбут ба қарзи ба дорандагони биманома пешниҳодшуда қайду шарт шудааст;

- (iii) тағйироте, ки бо андозҳои марбут ба амалиёт алоқаманд буда, аз номи шахсони сеюм ситонида мешаванд (ба монанди андоз аз мукофот, андоз аз арзиши иловашуда ва андоз аз молҳо ва хизматрасонӣ) (ба банди Б65(i) нигаред);
 - (iv) даромади молиявӣ ё хароҷоти марбут ба суғурта;
 - (v) воситаҳои пулии фарогирӣ (ба банди Б125 нигаред);
 - (vi) қатъёбии эътирофи уҳдадорӣ, ки ба тарафи сеюм дода шудааст;
- (б) тағйироте, ки ба хизматрасонӣ марбут мебошад, вале корхона ҷаброни онро интизор намебошад, яъне зиёд ё камшавии таркиби зарар дар ҷузъи уҳдадорӣ марбут ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ (ба бандҳои 47-52 нигаред).
- Б123А** То андозае, ки корхона эътирофи дороиро дар робита бо воситаҳои пулӣ, ки дар санаи эътирофи аввалии гурӯҳи шартномаҳои суғурта воситаҳои пулии фарогирӣ маҳсуб намеёбад, қатъ менамояд (ба бандҳои 38(в)(ii) ва Б66А нигаред), он бояд даромад аз суғурта ва хароҷоти суғуртавино нисбат ба маблағе, ки эътирофи он дар ҳамаи сана қатъ шудааст, эътироф намояд.
- Б124** Даромад аз суғурта дар як давра инчунин метавонад ҳамчун бузургии умумии тағйирот дар уҳдадорӣ марбут ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ дар давраи дахлдори бо хизматрасонӣ муайяншуда, бо хизматрасоние алоқаманд мебошад, ки барои он корхона эҳтимолан ҷаброн мегирад. Чунин тағйирот инхоро дар бар мегирад:
- (а) хароҷоти суғуртавӣ, ки дар давоми давра сарф шудааст (бо маблағи пешбинишуда дар аввали давра ҳисоб карда мешавад), ба истисно:
 - (i) маблағе, ки тибқи банди 51(а) ба қисмати зарар дар ҷузъи уҳдадорӣ марбут ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ ҷудо карда шудааст;
 - (ii) пардохти ҷузъи сармоягузорӣ;
 - (iii) маблағи бо андоз аз амалиёт алоқаманд, аз номи шахсони сеюм ситонида мешавад (масалан, андоз аз мукофот, андоз аз арзиши иловашуда ва андоз аз молу хизматрасонӣ) (ба банди Б65(i) нигаред);
 - (iv) хароҷоти фарогирӣ марбут ба суғурта (ба банди Б125 нигаред);
 - (v) маблағи марбут ба тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ (ба зербанди (б) нигаред); - (б) тағйирёбии тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ, ба истисно:
 - (i) тағйироте, ки ба даромади молиявӣ ё хароҷоти марбут ба суғурта тибқи банди 87 ворид карда шудааст;
 - (ii) тағйироте, ки маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо тасҳеҳ менамояд, зеро он тибқи бандҳои 44(в) ва 45(в) ба хизматрасонии давраҳои минбаъда мансуб мебошад;
 - (iii) маблағе, ки ба таркиби зарар дар ҷузъи уҳдадорӣ марбут ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ тибқи банди 51(б) ҷудо карда шудааст; - (в) маблағи маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда, ки дар таркиби ғайри зарари давра тибқи бандҳои 44(г) ва 45(г) эътироф шудааст.
 - (г) маблағи дигар, агар вучуд дошта бошад, ба монанди тасҳеҳ дар асоси таҷриба, ки дар робита бо мукофотҳои гирифташуда ба вучуд омадааст, ба истисно маблағи марбут ба хизматрасонии давраҳои минбаъда (ба банди Б96(а) нигаред).
- Б125** Корхона бояд даромад аз суғуртаро, ки бо воситаҳои пулии фарогирӣ алоқаманд мебошад, бо роҳи тақсим намудани қисмати мукофотҳое, ки барои барқарор намудани чунин воситаҳои пулӣ ба ҳар як давраи ҳисоботӣ ба таври мунтазам бо мурури замон пешбинӣ шудааст, муайян намояд. Корхона бояд ҳамаи маблағро ҳамчун хароҷоти хизматрасонии суғуртавӣ эътироф намояд.
- Б126** Агар корхона усули тақсими мукофотҳои дар бандҳои 55-58 тавсифшударо истифода намояд, даромад аз суғурта дар давра маблағи ҷамъоваришудаи мукофотҳои пешбинишуда мебошад (ки ҷузъи сармоягузорино истисно менамояд ва бо арзиши муваққатӣ пул ва таъсири хавфи молиявӣ тасҳеҳ карда мешавад, агар тибқи банди 56 қобили қабул бошад), ки ба ин давра дахл дорад. Корхона бояд даромадҳои мукофоти пешбинишударо барои ҳар як давраи пешниҳоди хизматрасонӣ тибқи шартномаи суғурта тақсим намояд:
- (а) ба таври мутаносиб дар давоми вақт; аммо

- (б) агар нақшаи пешбинишудаи озод шудан аз хавф дар давраи рӯйпӯшкунии суғуртавӣ аз нақшаи инъикоскунандаи гузашти вақт ба таври назаррас фарқ намояд, пас дар асоси муҳлати пешбинишудаи эътирофи хароҷоти марбут ба хизматрасонии суғуртавӣ.
- Б127 Корхона бояд усули тақсимодро дар байни намунаҳои дар бандҳои Б126(а) ва Б126(б) овардашуда, ҳангоми тағйирёбии далелҳо ва ҳолатҳо, ба таври дахлдор тағйир диҳад.

Даромади молиявӣ ё хароҷоти суғуртавӣ (бандҳои 87–92)

- Б128 Тибқи банди 87 корхона бояд ба даромади молиявӣ ё хароҷоти суғуртавӣ таъсири арзиши муваққатии пул, хавфи молиявӣ ва тағйирот ба онҳоро ворид намояд. Бо мақсади татбиқи СБҲМ 17:
- (а) фарзияҳои таваррум, ки дар асоси шохиси нархҳо, меъёрҳо ё ба нархи дороиҳо, ки даромаднокиашон бо таваррум алоқаманд мебошад, фарзияҳои махсус меёбанд, ки хавфи молиявиро дар бар мегиранд;
 - (б) фарзияҳои таваррум, ки ба интизориҳои ширкат вобаста ба тағйирёбии нархҳои мушаххас асос ёфтаанд, фарзияҳои, ки хавфи молиявиро дар бар мегиранд ба ҳисоб намераванд;
 - (в) тағйирот дар арзёбии гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки дар натиҷаи тағйироти арзиши моддаҳои асосӣ (ба истиснои даромад ва хароҷот) қайду шарт шудаанд, тағйироти вобаста ба таъсири арзиши муваққатии пул, хавфи молиявӣ ва тағйирот дар онҳо мебошанд.
- Б129 Бандҳои 88-89 аз корхона талаб менамоянд, ки сиёсати баҳисобгириро дар робита бо он интиҳоб намояд, ки оё он даромади молиявӣ ё хароҷоти суғуртавино дар давра тақсим менамояд, то он дар таркиби ғоида ё зарар ва дигар даромади маҷмӯӣ дар алоҳидагӣ пешниҳод карда шавад. Корхона бояд сиёсати баҳисобгирии интиҳобкардаи худро нисбат ба портфелҳои шартномаҳои суғурта татбиқ намояд. Ҳангоми муайян намудани сиёсати дахлдори баҳисобгирӣ барои портфели шартномаҳои суғурта тибқи банди 13 СББМ 8 “*Сиёсати баҳисобгирӣ, тағйирот дар арзёбии муҳосибӣ ва ҳатоҳо*” корхона бояд барои ҳар як портфел дороиҳоеро, ки нигоҳ медорад ва чӣ гуна ин дороиҳо ба инбат гирифта мешаванд, таҳлил намояд.
- Б130 Агар банди 88(б) татбиқ карда шавад, корхона бояд ба таркиби ғоида ё зарар маблағеро, ки бо истифода аз усули ба таври низоми тақсим намудани даромади молиявии пешбинишаванда ё хароҷоти суғуртавӣ дар давоми фаъолияти гурӯҳи шартномаҳои суғурта муайян карда мешавад, дохил намояд. Дар ин замина, тақсими низоми ин тақсими умумии даромад ё хароҷоти молиявии пешбинишавандаи як гурӯҳи шартномаҳои суғурта дар тӯли амали он гурӯҳ мебошад, ки:
- (а) бо хусусиятҳои шартномаҳо ба назардошти омилҳои асос ёфтаанд, ки ба воситаҳои пулӣ, ки аз шартномаҳо ба вучуд меоянд, таъсир намерасонанд. Масалан, тақсими даромад ё хароҷоти молиявӣ набояд ба даромади эҳтимолии эътирофшуда аз рӯи дороиҳо асос ёбад, агар чунин даромади эътирофшудаи пешбинишуда ба гардиши воситаҳои пулии шартномаҳо дар гурӯҳ таъсир нарасонад;
 - (б) ба он оварда мерасонад, ки маблағи дар ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ эътирофшуда дар тӯли фаъолияти гурӯҳи шартномаҳо ба сифр баробар мешавад. Маблағи воситаҳои дар ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ эътирофшуда дар ҳама гуна сана фарқияти байни арзиши тавозунии гурӯҳи шартномаҳои суғурта ва маблағе, ки дар сурати татбиқи тақсими низоми гурӯҳ арзёбӣ карда мешавад, инъикос менамояд.
- Б131 Барои гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки тағйирот дар фарзияҳои хавфи молиявӣ ба маблағи ба дорандагони биманоме пардохташуда таъсири ҷиддӣ намерасонанд, тақсими низоми бо истифода аз меъёрҳои таҳфиф, ки дар банди Б72(ғ)(i) нишон дода шудааст, муайян карда мешавад.
- Б132 Барои гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки барои онҳо тағйирот дар фарзияҳои марбут ба хавфи молиявӣ ба маблағе, ки ба дорандагони биманоме пардохт мешавад, таъсири назаррас доранд:
- (а) тақсими низоми дар робита бо даромад ё хароҷоти молиявӣ, ки бо арзёбиҳои ҳисоббаробарии воситаҳои пулии минбаъда қайду шарт шуда, метавонад бо яке аз роҳҳои зерин муайян карда шавад:
 - (i) бо истифода аз меъёре, ки имкон медиҳад қисмати боқимондаи даромад ё хароҷоти молиявии эҳтимолии бозбинишуда дар давоми муҳлати боқимондаи амали гурӯҳи шартномаҳо бо меъёри доимӣ тақсим карда шавад;
 - (ii) барои шартномасоҳе, ки меъёри ҳисобкунии даромадро барои муайян намудани маблағи ба соҳибони биманоме пардохтшаванда истифода мебаранд - бо истифодаи тақсими бо маблағи даромад асосёфта, ки дар давраи муайян ҳисоб карда шуда, дар давраҳои оянда эҳтимолан ҳисоб карда мешавад;

- (б) тақсимои низомнок дар робита бо даромад ё хароҷоти молиявӣ, ки бо тасхехи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ қайду шарт гардидааст ва дар мавриди муаррифии алоҳидаи онҳо аз дигар тағйирот дар тасхехи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ тибқи банди 81 дар асоси усуле муайян карда мешавад, ки бо усули тақсими даромад ё хароҷоти молиявӣ, ки вобаста ба воситаҳои пулии минбаъда ба вучуд меоянд, мувофиқ мебошад;
- (в) тақсимои низомнок дар робита бо даромад ё хароҷоти молиявӣ, ки бо маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда қайду шарт гардида, муайян карда мешавад:
- (i) барои шартномаҳои суғурта, ки дорои шартҳои иштироки мустақим намебошанд – бо истифодаи меъёри тахфиф, ки дар банди Б72(б) зикр шудааст;
 - (ii) барои шартномаҳои суғурта, ки дорои шартҳои иштироки мустақим мебошанд – дар асоси усуле, ки ба усули барои тақсимои даромад ва хароҷоти молиявӣ мутобикат менамояд ва ин даромад ва хароҷоти молиявӣ дар робита бо воситаҳои пулии минбаъда ба вучуд омадаанд.
- Б133 Ҳангоми татбиқи усули тақсими мукофотҳо нисбат ба шартномаҳои суғурта, ки дар бандҳои 53-59 тавсиф шудаанд, корхона метавонад уҳдадор бошад ё метавонад ба таври ихтиёрӣ уҳдадори марбут ба зарари суғуртавино тахфиф намояд. Дар чунин ҳолатҳо он ҳуқуқ дорад даромадҳои молиявӣ ё хароҷоти суғуртавино тибқи банди 88(б) ҷудо намояд. Агар корхона ин тасмимро қабул намояд, он бояд даромади молиявӣ ё хароҷоти суғуртавино, ки дар таркиби ғайри зарар эътироф шудааст, бо истифода аз меъёри тахфиф, ки дар банди Б72(г)(iii) нишон дода шудааст, муайян намояд.
- Б134 Банди 89 дар мавриде татбиқ мегардад, ки корхона ё бо ихтиёри худ ё бо назардошти талаботи моддаҳои асосиро тибқи шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим нигоҳ медорад. Агар корхона тибқи банди 89(б) қарор намояд, ки даромади молиявӣ ё хароҷоти суғуртавино ҷудо менамояд, он бояд ба таркиби ғайри зарар маблағи хароҷот ё даромадро дохил намояд, ки қомилан ба маблағи даромад ё хароҷоте, ки ба таркиби ғайри зарар дохил карда шудааст, мувофиқат менамояд ва дар натиҷа маблағи софи моддаҳои дар алоҳидагӣ пешниҳодшуда ба сифр баробар мешавад.
- Б135 Корхона метавонад дар баъзе давраҳо ба шартҳои интиҳоби сиёсати баҳисобгирӣ, ки банди 89 пешбинӣ намудааст, мутобикат намояд ва дар баъзе давраҳо, вобаста аз он, ки он моддаҳои асосиро нигоҳ медорад ё намедорад, мутобикат накунад. Дар сурати руҳ додани чунин тағйирот, интиҳоби сиёсати баҳисобгирӣ, ки ба корхона дастрас аст, аз тарзи дар банди 88 зикршуда ба тарзи дар банди 89 зикршуда ё баръакс тағйир меёбад. Бинобар ин, корхона метавонад сиёсати баҳисобгирии ҳудро байни тарзи дар банди 88(б) ва тарзи дар банди 89(б) пешбинишуда тағйир диҳад. Ҳангоми ворид намудани чунин тағйирот, корхона бояд:
- (а) маблағи ҷамъшударо, ки қаблан дар ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ то санаи тағйирёбӣ дар таркиби ғайри зарар эътироф шуда буд, ҳамчун тасхехоти азнавгурӯҳбандӣ дар давраи руҳ додани тағйирот ва дар давраҳои оянда ба таври зерин ворид намояд:
 - (i) агар корхона қаблан банди 88(б)-ро татбиқ карда бошад, корхона бояд маблағи ҷамъшударо, ки дар ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ пеш аз тағйирот эътироф шудааст, ба таркиби ғайри зарар дохил намояд, тавре, гӯё корхона дар асоси фарзияҳо усули дар банди 88(б) пешбинишударо, ки бевосита пеш аз чунин тағйирот татбиқ карда шудаанд, идома дода бошад;
 - (ii) агар корхона қаблан банди 89(б)-ро татбиқ карда бошад, корхона бояд маблағи ҷамъшударо, ки дар таркиби дигар даромади маҷмӯӣ пеш аз тағйирот эътироф шудааст, ба таркиби ғайри зарар дохил намояд, тавре, гӯё корхона дар асоси фарзияҳо усули дар банди 89(б) пешбинишударо, ки бевосита пеш аз чунин тағйирот татбиқ карда шудаанд, идома дода бошад;
 - (б) набояд маълумоти муқоисавии давраҳои гузаштаро аз нав ҳисоб намояд.
- Б136 Ҳангоми татбиқи банди Б135(а) корхона маблағи ҷамъшудаи қаблан дар ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ эътирофшударо аз нав ҳисоб намекунад, тавре, ки гӯё ҷудошудаи нав ҳамеша татбиқ шуда бошад ва фарзияҳои, ки барои азнавгурӯҳбандӣ дар давраҳои оянда истифода мешаванд, набояд пас аз санаи тағйирёбӣ аз нав дида баромада шаванд.

Таъсири арзёбиҳои ҳисоббаробарии дар ҳисоботи молиявии фосилавӣ анҷомдодашуда

- Б137 Агар корхона ҳисоботи молиявии фосилавиро тибқи СББМ 34 “*Ҳисоботи молиявии фосилавӣ*” таҳия намояд, корхона бояд сиёсати баҳисобгириро дар робита ба он, ки оё тартиби баҳисобгирии арзёбиҳои ҳисоббаробарии дар ҳисоботи молиявии фосилавии қаблӣ анҷомёфта, ҳангоми татбиқи СБҲМ 17, дар ҳисоботи молиявии минбаъдаи фосилавӣ ва дар давраи ҳисоботии солона тағйир дода шавад ё нашавад, интиҳоб намояд. Корхона бояд сиёсати баҳисобгирии интиҳобкардаи ҳудро нисбат ба ҳамаи гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки онҳоро содир менамояд ва гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунӣ, ки онҳоро нигоҳ медорад, татбиқ намояд.

Замимаи В**Санаи эътибор пайдо намудан ва муқаррароти интиқоли**

Замимаи мазкур қисмати ҷудонапазири СБҲМ 17 “Шартномаҳои суғурта” махсуб меёбад.

Санаи эътибор пайдо намудан

- B1 Корхона бояд СБҲМ 17-ро дар робита бо давраҳои ҳисоботи солоне, ки аз 1 январи соли 2023 ё пас аз ин сана оғоз меёбад, татбиқ намояд. Агар корхона СБҲМ 17-ро нисбат ба давраи пештар татбиқ намояд, пас бояд чунин далелро ифшо намояд. Татбиқи пеш аз муҳлат барои корхонаҳое, ки СБҲМ 9 “Воситаҳои молиявӣ”-ро дар санаи татбиқи аввалияи СБҲМ 17 истифода мебаранд, иҷозат дода мешавад.
- B2 Бо мақсади муқаррароти интиқоли бандҳои B1 ва B3–B33:
- (a) санаи татбиқи аввалия оғози давраи ҳисоботи солоне махсуб меёбад, ки дар он корхона нахустин маротиба СБҲМ 17-ро татбиқ менамояд;
- (б) санаи гузариш оғози давраи ҳисоботи солоне махсуб меёбад, ки бевосита қабл аз санаи татбиқи аввалия мебошад.
- B2A Қабули аввалияи СБҲМ 17 ва СБҲМ 9-Маълумоти муқоисавӣ, ки моҳи декабри соли 2021 нашр шудааст, бандҳои B28A-B28F ва B33A илова карда шудааст. Корхонае, ки интиҳоби бандҳои B28A–C28F ва B33A-ро интиҳоб мекунад, бояд онҳоро дар баробари татбиқи СБҲМ 17 мавриди татбиқ қарор диҳад.

Муқаррароти интиқоли

- B3 Ба истиснои ҳолате, ки амалан ғайриимкон бошад ё банди B5A татбиқ мегардад, корхона бояд СБҲМ 17-ро ба таври ояндабинӣ татбиқ намояд, ба истиснои ин, ки:
- (a) корхона уҳдадор намебошад, ки маълумоти миқдории талабнамудаи банди 28(д) СББМ 8 “Сӣсати баҳисобгирӣ, тағйирот дар арзёбии муҳосибӣ ва хатоҳо”-ро пешниҳод намояд;
- (б) корхона имкон надорад ҳуқуқи интиҳоро, ки банди B115 пешбинӣ намудааст, дар робита бо давраҳо то санаи гузариш истифода намояд. Корхона имкон дорад ҳуқуқи интиҳоро, ки банди B115 пешбинӣ намудааст, ба таври ояндабинӣ дар санаи гузариш ё пас аз он истифода намояд, танҳо ва танҳо дар он маврид, агар робита бо паст намудани хавф, ки бо салоҳиди корхона муқаррар шуда, дар санае, ки он ҳуқуқи зерини интиҳоро истифода мебарад, муқаррар шуда бошад.
- B4 То ин, ки СБҲМ 17 ба таври ояндабинӣ татбиқ карда шавад, корхона дар санаи гузариш бояд:
- (a) ҳар як гурӯҳи шартномаҳои суғуртаро мушаххас, эътироф ва арзёбӣ намояд, агар СБҲМ 17 ҳамеша татбиқ гардида бошад;
- (aa) ҳама дороҳои марбут ба воситаҳои пулии фарогириро мушаххас, эътироф ва арзёбӣ намояд, агар СБҲМ 17 ҳамеша татбиқ гардида бошад (ба истиснои он, ки корхона ҷиҳати арзёбӣ намудани ҷубронпазирии дороии тибки банди 28F пешбинишуда, то санаи гузариш уҳдадор намебошад);
- (б) СБҲМ 17 ҳамеша татбиқ гардида бошад;
- (в) фарқияти софи дар натиҷа ҳосилшударо дар ҷузъи сармояи хусусӣ эътироф намояд.
- B5 Танҳо ва танҳо дар сурате, ки татбиқи банди B3 нисбат ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта аз ҷониби корхона амалан ғайриимкон бошад, корхона бар ивази татбиқи банди B4(a) бояд усулҳои зеринро истифода намояд:
- (a) усули ба таври ояндабинии дур тағйирдодашуда, ки дар бандҳои B6 - B19A тавсиф шудааст, бо назардошти банди B6(a);
- (б) усули арзиши одилоне, ки дар бандҳои B20 - B24Б тавсиф шудааст.
- B5A Новобаста аз нишондоди банди B5, корхона имкон дорад бо салоҳиди худ усули арзиши одилонро, ки дар бандҳои B20 - B24Б тавсиф шудааст, нисбат ба гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи дорои шартҳои иштироки мустақим, ки корхона метавонад нисбати он СБҲМ 17-ро ба таври ояндабинӣ татбиқ намояд, истифода барад, танҳо ва танҳо дар он маврид, агар:

- (а) корхона қарор намояд аз ҳукуки интиҳоб дар робита бо коҳиши хавф, ки банди В115 пешбинӣ намудааст, нисбат ба гурӯҳи зерини шартномаҳои суғурта ба таври ояндабинӣ оғоз аз санаи гузариш истифода намояд;
- (б) корхона аз деривативҳо ва ғайридеривативҳо, ки тибқи арзиши одилона тавассути фоида ё зарар арзёбӣ шудаанд ё аз шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда бобати коҳиш додани хавфи молиявӣ, ки аз рӯи гурӯҳи шартномаҳои суғурта, тибқи банди В115 то санаи гузариш ба вучуд омадаанд, истифода бурда бошад.
- В5Б** Танҳо ва танҳо дар сурате, ки татбики банди В4(аа) нисбат ба дороии марбут ба воситаҳои пулии фарогирӣ аз ҷониби корхона ғайриимкон бошад, корхона бояд усулҳои зеринро барои арзёбии дороии марбут ба воситаҳои пулии фарогирӣ татбиқ намояд:
- (а) усули тағйирёфтаи ба таври ояндабинӣ, ки дар бандҳои В14В - В14Г ва В17А бо назардошти талаботи банди В6(а) тавсиф шудааст;
- (б) усули арзиши одилона, ки дар бандҳои В24А - В24Б тавсиф шудааст.

Усули ба таври ояндабинии дур тағйирдодашуда

- В6** Мақсади усули ба таври ояндабинии дур тағйирдодашуда - ноил гардидан ба натиҷаи наздик ба он натиҷае мебошад, ки дар доираи усули ба таври ояндабинии дур тағйирдодашуда, бо истифода аз иттилооти асоснок ва тасдиқшуда бидуни харочот ё кӯшиши зиёдтар дастрас мебошад. Аз ин рӯ, ҳангоми татбиқи ин усул корхона бояд:
- (а) маълумоти асоснок ва тасдиқшударо истифода намояд. Агар корхона маълумоти асоснок ва тасдиқшударо, ки барои татбиқи усули ба таври ояндабинии дур тағйирдодашуда заруранд, дастрас карда натавонад, он бояд усули арзиши одилонаро истифода намояд;
- (б) ба ҳадди аксар маълумоте истифода бурда шавад, ки ҳангоми татбиқи пурраи усули ба таври ояндабинии дур тағйирдодашуда истифода гардидааст, аммо танҳо он маълумот мавриди истифода қарор гирад, ки бидуни харочот ё кӯшиши аз ҳадд зиёд дастрас мебошад.
- В7** Дар бандҳои В9 - В19А эҳтимолияти усули ба таври ояндабинии дур тағйирдодашуда нисбати ҷанбаҳои зерин тавсиф шудааст:
- (а) арзёбӣ дар робита бо шартномаҳои суғурта ё гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки дар санаи оғози амал ё эътирофи аввалияи онҳо содир шудаанд;
- (б) маблағи марбут ба маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда ё таркиби зарари марбут ба шартномаҳои суғуртаи бидуни шартҳои иштироки мустақим;
- (в) маблағи марбут ба маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда ё таркиби зарари марбут ба шартномаҳои суғуртаи дорои шартҳои иштироки мустақим;
- (г) даромад ё хароҷоти марбут ба суғурта.
- В8** Барои ноил гардидан ба ҳадафи усули ба таври ояндабинии дур тағйирдодашуда, ба корхона иҷозат дода мешавад, ки ҳар як тағйиротро дар бандҳои В9-В19 танҳо ба дараҷае истифода намояд, ки корхона барои татбиқи усули ба таври ояндабинии дур тағйирдодашуда маълумоти асоснок ва тасдиқкунанда надошта бошад.

Арзёбӣ ба санаи оғози амал ё эътирофи аввалия

- В9** Ба он андоза, ки тавассути банди В8 иҷозат дода шудааст, корхона бояд бо истифода аз маълумоти дар санаи гузариш дастрас масъалаҳои зеринро ҳал намояд:
- (а) чӣ гуна гурӯҳи шартномаҳои суғуртаро тибқи бандҳои 14–24 мушаххас намояд;
- (б) оё шартномаи суғурта ба муқаррароти шартномаи суғуртаи дорои шартҳои иштироки мустақим тибқи бандҳои В101 - В109 ҷавобгӯй мебошад;
- (в) воситаҳои пулии мунфасилиро нисбат ба шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим тибқи бандҳои В98 - В100 чӣ гуна мушаххас намояд;
- (г) оё шартномаи сармоягузорӣ ба муқаррароти шартномаи сармоягузории дорои шартҳои иштироки мунфасил, ки ба доираи татбиқи СБҲМ 17 мансуб мебошад, тибқи банди 71 ҷавобгӯй мебошад.
- В9А** Ба он андоза, ки тавассути банди В8 иҷозат дода шудааст, корхона бояд ба сифати уҳдадорӣ марбут ба зарари суғуртавии бавучудномада уҳдадориро дар робита бо фарогирии зарари суғуртавие,

ки то ба даст овардани шартномаи суғурта дар доираи қарордоди интиқоли шартномаҳои суғурта ба вучуд омада, тиҷоратро ташкил намедиханд ва ё дар қарордоди муттаҳидсозии тиҷорати мансуб ба доираи татбиқи СБҲМ 3 қарор надоранд, мавриди гурӯхбандӣ қарор диҳад.

- B10 Ба он андозае, ки дар банди В8 иҷозат дода шудааст, корхона имкон дорад муқаррароти банди 22-ро барои чудо намудани гурӯҳҳо ба зергурӯҳҳо татбиқ нанамояд, то ин, ки онҳо шартномаҳои бо фарқияти бештар аз як сол содиршударо фаро нагиранд.

Муқаррар намудани маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда ё таркиби зарар барои гурӯҳи шартномаҳои суғурта бидуни шартҳои иштироки мустақим

- B11 Ба андозае, ки банди В8 иҷозат медиҳад, барои шартномаҳои бидуни шартҳои иштироки мустақим корхона бояд маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда ё таркиби зарари уҳдадориро барои қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ (ба бандҳои 49-52 нигаред) дар санаи гузариш тибқи бандҳои В12 - В16В муайян намояд.
- B12 То он андозае, ки банди В8 иҷозат медиҳад, корхона бояд воситаҳои пулиро дар санаи эътирофи аввалияи гурӯҳи шартномаҳои суғурта ҳамчун бузургии воситаҳои пулии минбаъда дар санаи гузариш арзёбӣ намояд (ё санаи пештар, агар воситаҳои пулии минбаъда дар ҳамон санаи пештар метавонад ба таври ояндабинӣ тибқи банди В4(а) муайян карда шавад) ва дар воситаҳои пулие тасҳеҳ шудааст, ки маълум аст дар байни санаи эътирофи аввалияи гурӯҳи шартномаҳои суғурта ва санаи гузариш (ё санаи барвақттар) ба вучуд омадааст. воситаҳои пулие, ки ба амал омадани он маълум аст, воситаҳои пулии шартномаҳоеро дар бар мегирад, ки то санаи гузариш мавҷудияти худро қатъ намудааст.
- B13 Ба он андозае, ки банди В8 иҷозат медиҳад, корхона бояд меъёрҳои тахфифро муайян намояд, ки дар санаи эътирофи аввалияи гурӯҳи шартномаҳои суғурта татбиқ мешуданд (ё дар натиҷаи):
- (а) бо истифода аз даромаднокии қачхаттаи мушоҳидашаванда, ки дар тӯли на камтар аз се сол бевосита пеш аз санаи гузариш бо даромаднокии қачхаттаи тибқи бандҳои 36 ва В72-В85 ҳисобшуда тақрибан баробар мебошад, агар чунин даромаднокии қачхаттаи мушоҳидашаванда мавҷуд бошад;
 - (б) агар даромаднокии қачхаттаи мушоҳидашаванда, ки дар зербанди (а) нишон дода шудааст, мавҷуд набошад, меъёрҳои тахфиф, ки дар санаи эътирофи аввалия (ё баъдан) татбиқ шудаанд, бо роҳи муайян намудани спрэди миёнаи байни даромаднокии қачхаттаи мушоҳидашаванда ва даромаднокии қачхаттаи тибқи бандҳои 36 ва В72-В85 ҳисобшуда ва татбиқи ин спред нисбат ба даромаднокии қачхаттаи мушоҳидашаванда ҳисоб карда мешаванд. Спреди мазкур бояд ҳадди ақал на камтар аз се сол пеш аз санаи гузариш бузургии миёнаро ифода намояд.
- B14 То он дараҷае, ки банди В8 иҷозат медиҳад, корхона бояд тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявиро дар санаи эътирофи аввалияи гурӯҳи шартномаҳои суғурта (ё баъдан) бо роҳи ислоҳи тасҳеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ дар санаи гузариш аз рӯйи бузургии озодкунии пешбинишудаи хавф то санаи гузариш муайян намояд. Озодкунии пешбинишавандаи хавф бояд бо назардошти озод шудан аз хавф аз рӯи шартномаҳои суғуртаи ҳаммонанд, ки корхона дар санаи гузариш содир менамояд, муайян карда шавад.
- B14А Ҳангоми татбиқи банди В137 корхона ҳуқуқ дорад қарор намояд, ки тартиби баҳисобгирии арзёбҳои баҳисобгирии дар ҳисоботи молиявии қаблии фосилавӣ додашударо тағйир надихад. То он андозае, ки банди В8 иҷозат медиҳад, чунин корхона бояд маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда ё таркиби зарарро дар санаи гузариш тавре муайян намояд, гӯё корхона ҳисоботи молиявии фосилавиро то санаи гузариш омода накарда бошад.
- B14Б То он дараҷае, ки банди В8 иҷозат медиҳад, корхона бояд ҳамон усули низомнок ва самаранокро пас аз санаи гузариш тибқи банди 28А барои тақсими ҳама гуна воситаҳои пулии фарогирӣ (ё дар робита бо он, тибқи дигар стандартҳои СБҲМ уҳдадорӣ эътироф шудааст) эҳтимолан истифода намояд, ки то санаи гузариш пардохта шудааст (ба истиснои ҳама гуна маблағе, ки ба шартномаҳои суғурта мансуб буда, то санаи гузариш мавҷудияти худро қатъ кардаанд), ба:
- (а) гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки дар санаи гузариш эътироф шудаанд;
 - (б) гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки пас аз санаи гузариш эҳтимолан эътироф мешаванд.
- B14В Воситаҳои пулии фарогирӣ, ки то санаи гузариш пардохта шуда, ба гурӯҳи шартномаҳои суғуртавӣ, ки дар санаи гузариш эътироф шудаанд, тақсим карда мешаванд, маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо барои ин гурӯҳ ба дараҷае тасҳеҳ менамоянд, ки шартномаҳои суғуртаи эҳтимолан ба ин гурӯҳ воридшаванда дар ин сана эътироф карда шудаанд (ба бандҳои 28В ва В35В

- нигаред). Дигар воситаҳои пулии фарогирии то санаи гузариш пардохташуда, аз ҷумла, он воситаҳои пулӣ, ки ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта ҷудо карда шуда, интизор меравад пас аз санаи гузариш эътироф карда шаванд, тибқи банди 28Б ҳамчун дорой эътироф карда мешаванд.
- B14Г Агар корхона барои татбиқи банди B14Б маълумоти асоснок ва тасдиқкунанда надошта бошад, корхона бояд маблағи зеринро дар санаи гузариш баробар бо сифр ҳисоб намояд:
- (а) тасҳеҳи маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишудаи марбут ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки дар санаи гузариш эътироф шудаанд ва ҳама гуна доройи марбут ба воситаҳои пулии фарогирий, ки ба ин гурӯҳ тааллуқ доранд;
 - (б) доройи марбут ба воситаҳои пулии фарогирии гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки эҳтимолан пас аз санаи гузариш мавриди эътироф қарор мегиранд.
- B15 Агар татбиқи бандҳои B12 - B14Г боиси бавҷуддоии маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда дар санаи эътирофи аввалия гардад, пас барои муайян намудани маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда дар санаи гузариш корхона бояд:
- (а) банди B13-ро барои арзёбии меъёрҳои тахфиф, ки ҳангоми эътирофи аввалия татбиқ мешаванд, истифода намояд, ин меъёрҳоро барои ҳисоб намудани фоизҳо аз маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда истифода намояд;
 - (б) то он андозае, ки банди B8 иҷозат медиҳад, бузургии маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишударо дар таркиби ғайри зарар дар натиҷаи интиқоли хизматрасонӣ то санаи гузариш бо роҳи муқоисаи воҳидҳои боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ дар ин сана ва воҳидҳои рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ, ки дар доираи гурӯҳ то санаи гузариш пешниҳод шудааст, муайян намояд (ба банди B119 нигаред).
- B16 Агар татбиқи бандҳои B12 - B14Г боиси бавҷуддоии таркиби зарар дар ҷузъи уҳдадорӣ марбут ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ дар санаи эътирофи аввалия гардад, корхона бояд ҳама гуна маблағи ба таркиби зарар мансубдаро то санаи гузариш бо истифодаи бандҳои B12 - B14Г усули низомноки тақсимои муайян намояд.
- B16A Дар мавриди гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда, ки рӯйпӯшкунӣ гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи душворро таъмин карда, пеш аз интиқоли ин шартномаҳои суғурта ё пас аз интиқоли онҳо баста шудаанд, дар санаи гузариш корхона бояд таркиби ҷаброни зарарро дар таркиби доройи марбут ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ муқаррар намояд (ба бандҳои B6A – B6B нигаред). Ба он андозае, ки банди B8 иҷозат медиҳад, корхона бояд таркиби ҷабронро бо зарб намудани инҳо муайян намояд:
- (а) таркиби зарар дар ҷузъи уҳдадорӣ марбут ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ аз рӯйи шартномаҳои суғуртаи асосӣ, ки дар санаи гузариш муайян шудааст (ба бандҳои B16 и B20 нигаред);
 - (б) фоизи зарари суғуртавии марбут ба шартномаҳои суғуртаи асосӣ, ки эҳтимолан ба корхона аз ҳисоби гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда ҷаброн карда мешавад.
- B16B Бо мақсади татбиқи бандҳои B14 - B22 дар санаи гузариш корхона ҳуқуқ дорад ба гурӯҳи шартномаҳои душвори суғурта, ҳам шартномаҳои душвори суғуртаро, ки ба гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда фаро гирифта шудаанд ва ҳам шартномаҳои душвори суғуртаро, ки ба гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда фаро гирифта нашудаанд, ворид намояд. Дар ҷунин маврид бо мақсади татбиқи банди B16A корхона бояд усули низомнок ва самараноки тақсимои муайянсозии ҳамон қисмати таркиби зарар дар гурӯҳи шартномаҳои суғуртаи мансуб ба шартномаҳои суғурта, ки ба шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда фаро гирифта шудаанд, истифода намояд.
- B16B Агар корхона ҷиҳати татбиқи банди B16A дорой маълумоти асоснок ва тасдиқкунанда набошад, корхона набояд таркиби ҷаброни зарарро барои гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда мушаххас намояд.

Муқаррароти маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда ё таркиби зарар барои гурӯҳи шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим

- B17 Ба он андозае, ки банди B8 иҷозат медиҳад, барои шартномаҳо бо шартҳои иштироки мустақим корхона бояд маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда ё таркиби зарарро дар ҷузъи уҳдадорӣ марбут ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ дар санаи гузариш ҳамчун инҳо муайян намояд:

- (а) арзиши умумии одилонаи моддаҳои асосӣ дар ин сана;
 - (б) тарҳи воситаҳои пулии марбут ба иҷрои шартномаҳо дар ин сана;
 - (в) чамъ ё тарҳи тасхехоти:
 - (i) маблағе, ки корхона аз дорандагони биманоме то ин сана чамъоварӣ намудааст (аз ҷумла, маблағи аз моддаҳои асосӣ тарҳшуда);
 - (ii) маблағе, ки то ин сана пардохта шуда, тағйирёбии он аз моддаҳои асосӣ вобаста намебошад;
 - (iii) тағйирот дар тасхеҳи хавф барои хавфи ғайримолиявӣ, ки дар натиҷаи озод шудан аз хавф то ин сана ба вучуд омадааст. Корхона бояд ин маблағро бо назардошти озод шудан аз хавф аз рӯи шартномаҳои суғуртаи ҳаммонанде, ки корхона дар санаи гузариш содир менамояд, ба ҳисоб гирад;
 - (iv) воситаҳои пулии фарогирии то санаи гузариш пардохтшуда (ё дар робита ба он тибқи дигар стандартҳои СБҲМ ухдадорӣ эътироф карда шудааст), ки ба гурӯҳи муайян тақсим карда шудааст (ба банди С17А нигаред);
 - (г) агар дар натиҷаи татбиқи зербандҳои (а) – (в) маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда ба вучуд ояд - тарҳи бузургии маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда, ки ба хизматрасонии то ин сана пешнҳодшуда тааллуқ дорад. Маблағи умумии зербандҳои (а)–(в) миқдори тахминии бузургии умумии маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда барои ҳамаи хизматрасоние мебошад, ки дар гурӯҳи шартномаҳои зерин, яъне пеш аз эътироф шудани маблағи хизматрасонӣ дар таркиби ғайриҷараи зарар пешбинӣ шудааст. Корхона бояд маблағеро, ки бояд дар таркиби ғайриҷараи зарари хизматрасонӣ эътироф карда шавад, бо роҳи муқоисаи воқидҳои боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ дар санаи гузариш бо воқидҳои рӯйпӯшкунӣ суғуртавӣ, ки барои гурӯҳи шартномаҳо то санаи гузариш пешбинӣ шудааст, муайян намояд;
 - (ғ) агар дар натиҷаи татбиқи зербандҳои (а) - (в) таркиби зарар ба вучуд омада бошад, таркиби зарарро бо ҳамин маблағ то ҳадди сифр тасхеҳ намуда, ухдадорӣ марбут ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртавино, ба истиснои таркиби зарар, зиёд намояд.
- B17A** То он андозае, ки банди В8 иҷозат медиҳад, корхона бояд бандҳои В14Б-В14Г-ро барои эътироф намудани дороиҳо дар робита бо воситаҳои пулии фарогирий ва ҳама гуна тасхехоти маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда барои гурӯҳи шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим, истифода намояд (ба банди В17(в)(iv) нигаред).

Даромади молиявӣ ё хароҷоти суғуртавӣ

- B18** Вобаста ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта, тибқи банди В10 шартномаҳоро дар бар мегиранд, ки бо фосилаи зиёда аз як сол содир шудаанд:
- (а) меъёрҳои тахфиф дар санаи эътирофи аввалияи гурӯҳ, ки дар бандҳои В72(б)-В72(ғ)(ii) ва меъёрҳои тахфиф дар санаи бавучудоии зарари суғуртавӣ, ки дар банди В72(е)(iii) зикр шудаанд, аз ҷониби корхона иҷозат дода мешавад, ки дар санаи гузариш бар ивази санаи эътирофи аввалия ё санаи бавучудоии зарари суғуртавӣ муайян карда шавад;
 - (б) агар корхона қарор намояд даромади молиявӣ ё хароҷоти суғуртавино ба маблағи дар таркиби ғайриҷараи зарар ё дар ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ инъикосшуда тибқи банди 88(б) ё 89(б) ҷудо намояд, корхона бояд маблағи умумии даромади молиявӣ ё зарари суғуртавино, ки дар ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ дар санаи гузариш барои татбиқи банди 91(а) дар давраҳои оянда эътироф шудааст, муайян намояд. Ба корхона иҷозат дода мешавад ин фарқияти воситаҳои зеринро тибқи банди В19(б) муайян намояд ё:
 - (i) ҳамаҷун сифр, ба истиснои ҳолатҳои татбиқи зербанди (ii);
 - (ii) барои шартномаҳои суғуртаи бо шартҳои иштироки мустақим, ки нисбат ба онҳо банди В134 татбиқ мешавад, ҳамаҷун маблағи воситаҳои баробар, ки дар ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ нисбат ба моддаҳои асосӣ эътироф шудааст.
- B19** Вобаста ба гурӯҳи шартномаҳои суғурта, шартномаҳои бо фосилаи зиёда аз як сол содиршударо дар бар намегиранд:
- (а) агар корхона банди В13-ро барои муайян намудани меъёрҳои тахфиф, ки дар санаи эътирофи аввалия (ё баъдан) татбиқ шуда буд, татбиқ намояд, он ҳамаҷунин бояд меъёрҳои тахфифро, ки дар бандҳои В72(б)–В72(ғ) нишон дода шудаанд, тибқи банди В13 муайян намояд;

- (б) агар корхона қарор намояд даромади молиявӣ ё харочоти суғуртавино ба маблағи дар таркиби Ҷоида ё зарар ё дар ҷузи дигар даромади маҷмӯӣ инъикосшуда тибқи банди 88(б) ё 89(б) ҷудо намояд, корхона бояд маблағи умумии даромади молиявӣ ё зарари суғуртавино, ки дар ҷузи дигар даромади маҷмӯӣ дар санаи гузариш барои татбиқи банди 91(а) дар давраҳои оянда эътироф шудааст, муайян намояд. Ба корхона иҷозат дода мешавад ин фарқияти воситаҳои зеринро муайян намояд:
- (i) барои шартномаҳои суғурта, ки дар робита ба онҳо корхона усулҳои низомноки тақсимодро, ки дар банди В131 тавсиф шудааст, татбиқ хоҳад кард, агар корхона банди В13-ро барои муайян намудани меъёрҳои тахфиф дар санаи эътирофи аввалия истифода намояд - бо истифода аз меъёрҳои тахфиф, ки дар санаи эътирофи аввалия татбиқ шуда буданд, инчунин бо татбиқи банди В13 мавриди татбиқ қарор дода мешавад;
 - (ii) барои шартномаҳои суғурта, ки дар робита бо онҳо корхона усулҳои тақсимодро, ки дар банди В132 тавсиф шудааст, татбиқ хоҳад кард - дар асоси он, ки фарзияҳои марбут ба ҳаффи молиявӣ, ки дар санаи эътирофи аввалия татбиқ мешаванд, фарзияҳои мебошанд, ки дар санаи гузариш татбиқ мешаванд, яъне ба сифр баробар мебошанд;
 - (iii) барои шартномаҳои суғурта, ки дар робита бо онҳо корхона усулҳои низомноки тақсимодро, ки дар банди В133 тавсиф шудааст, татбиқ менамояд, агар корхона банди В13-ро барои муайян намудани меъёрҳои тахфиф дар санаи эътирофи аввалия (ё баъдан) - бо истифода аз меъёрҳои тахфиф, ки дар санаи бавҷудии зарари суғуртаи татбиқ шуда буданд, инчунин бо истифода аз банди В13 татбиқ менамояд;
 - (iv) барои шартномаҳои суғуртаи бо шартҳои иштироки муштарак, ки нисбати онҳо банди В134 - ҳамчун маблағи воситаҳои баробар, ки дар ҷузи дигар даромади маҷмӯӣ дар робита бо моддаҳои асосӣ эътироф шудааст, татбиқ мегардад.
- В19А Бо мақсади татбиқи банди В137 корхона ҳуқуқ дорад дар ин бора қарор қабул намояд, ки тартиби баҳисобгирии арзёбиҳои ҳисоббаробарии дар ҳисоботи молиявии фосилавии қаблӣ анҷомдодашудаҳо тағйир наменд. Ба он андозае, ки банди В8 иҷозат додааст, дар санаи гузариш ҷунин корхона бояд маблағро, ки ба даромади молиявӣ ё харочоти суғуртаи алоқаманд мебошад, муайян намояд, тавре, агар корхона ҳисоботи молиявии фосилавино то санаи гузариш омода накарда бошад.

Усули бо арзиши одилона асосёфта

- В20 Барои татбиқи усули бо арзиши одилона асосёфта, корхона бояд маржаи хизматрасонии тибқи шартнома пешбинишуда ё таркиби зарарро дар ҷузи уҳдадорӣ вобаста ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртаи дар санаи гузариш ҳамчун фарқияти байни арзиши одилонаи гурӯҳи шартномаҳои суғурта дар он сана ва воситаҳои пулии иҷрои шартнома, ки дар ин сана ба инобат гирифта шудааст, муайян намояд. Ҳангоми муайян намудани арзиши одилона, корхона талаботи банди 47-и СБҲМ 13 “*Арзёбии арзиши одилона*”-ро (нисбат ба шартҳои иҷрои талабот) татбиқ намекунад.
- В20А Дар робита бо гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда, ки нисбати онҳо бандҳои 66А – 66Б татбиқ мегарданд (бидуни риояи шарт, ки дар банди В119С зикр шудааст), дар санаи гузариш корхона бояд таркиби ҷаброни зарарро дар таркиби дорой вобаста ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртаи бо роҳи зарб задани инҳо муайян намояд:
- (а) таркиби зарар дар ҷузи уҳдадорӣ вобаста ба қисмати боқимондаи рӯйпӯшкунӣ суғуртаи тибқи шартномаҳои асосии суғурта, ки дар санаи гузариш муайян шудаанд (ба бандҳои В16 ва В20 нигаред);
 - (б) Ҷоидаи зарари суғуртаи, ки аз рӯйи шартномаҳои асосии суғурта корхона интизори ҷаброн намудани гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакуниро дорад.
- В20Б Бо мақсади татбиқи бандҳои 14 - 22 дар санаи гузариш корхона ҳуқуқ дорад ба гурӯҳи шартномаҳои душвори суғурта, ҳам шартномаҳои душвори суғуртаро, ки бо гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда фаро гирифта шудаанд ва ҳам шартномаҳои душвори суғуртаро, ки бо гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда фаро гирифта нашудаанд, ворид намояд. Дар ҷунин маврид бо мақсади татбиқи банди В20А корхона бояд усули тақсимодро низомнок ва самаранокро ҷиҳати муайянсозии ҳамон қисмати таркиби зарари гурӯҳи шартномаҳои суғурта, ки ба шартномаҳои суғурта мансуб буда, тавассути гурӯҳи шартномаҳои азнавсуғуртакунии нигоҳдошташуда рӯйпӯш карда мешаванд, истифода намояд.

- B21 Ҳангоми татбиқи усули бо арзиши одилона асосёфта корхона имкон дорад банди B22-ро барои муайянкунии инҳо татбиқ наояд:
- (а) чӣ гуна мушаххас намудани гурӯҳи шартномаҳои суғурта тибқи бандҳои 14–24;
 - (б) оё шартномаи суғурта ба муқаррароти шартномаи суғуртаи бо шартҳои иштироки мустақим тибқи бандҳои B101–B109 ҷавобгӯй мебошад;
 - (в) воситаҳои пулии мунфасилии шартномаҳои суғурта бо шартҳои иштироки мустақим тибқи бандҳои B98–B100 чӣ гуна мушаххас карда мешавад;
 - (г) оё шартномаи сармоягузорӣ ба муқаррароти шартномаи сармоягузори дорои шартҳои иштироки мунфасил, ки тибқи банди 71 ба доираи татбиқ СБХМ 17 мансуб аст, ҷавобгӯй мебошад.
- B22 Корхона ҳуқуқ дорад барои муайян намудани ҷанбаҳои дар банди B21 зикршуда бо истифода аз инҳо қарор қабул наояд:
- (а) маълумоти асоснок ва тасдиқшуда дар робита бо он, ки корхона бо назардошти шартҳои шартнома ва шартҳои бозор дар санаи оғоз ё эътирофи аввалия вобаста аз вазъият муайян мекард;
 - (б) маълумоти асоснок ва тасдиқшудаи ба санаи гузариш дастрас.
- B22A Ҳангоми татбиқи усули бо арзиши одилона асосёфта корхона метавонад қарор қабул наояд, ки ба сифати уҳдадории вобаста ба зарари суғуртавии бавучудода дар робита бо рӯйпӯш намудани зарари суғуртави уҳдадориро гурӯҳбандӣ наояд, ки то ба даст овардани шартномаи суғурта дар амалиёти интиқоли шартномаҳои суғуртави, ки тичоратро ташкил намедихад ё дар қарордод вобаста ба муттаҳидсозии тичорат, ки ба доираи татбиқи СБХМ 3 мансуб мебошад, ба вучуд омадааст.
- B23 Ҳангоми татбиқи усули бо арзиши одилона асосёфта, корхона уҳдадор намебошад, ки банди 22-ро татбиқ наояд ва ҳуқуқ дорад ба гурӯҳи шартномаҳои бо фосилаи зиёда аз як сол содиршударо ворид наояд. Корхона бояд гурӯҳи шартномаҳоро ба гурӯҳҳои гурӯҳбандӣ наояд, ки танҳо шартномаҳоеро дар бар гиранд, ки дар давоми як сол (ё камтар аз он) содир шудаанд, танҳо дар он сурате, ки дар корхона маълумоти асоснок ва тасдиқшуда барои чунин чудосозӣ мавҷуд бошад. Новобаста аз он, ки корхона банди 22-ро татбиқ менамояд, иҷозат дода мешавад, ки меъёрҳои тахфифро дар санаи эътирофи аввалияи гурӯҳи шартномаҳо, ки дар бандҳои B72(б)–B72(ғ)(ii) зикр шудаанд ва меъёрҳои тахфифро дар санаи бавучудоии зарари суғуртави, ки дар банди B72(ғ)(iii) зикр шудаанд, дар санаи гузариш бар ивази санаи эътироф ё бавучудоии зарари суғуртави муайян наояд.
- B24 Ҳангоми татбиқи усули бо арзиши одилона асосёфта, агар корхона қарор наояд даромади молиявӣ ё хароҷоти суғуртави ба маблағи дар таркиби Ҷоида ё зарар ва маблағи дар ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ инъикосшуда ҷудо наояд, ба он иҷозат дода мешавад, ки маблағи умумии даромади молиявӣ ё хароҷоти суғуртави, ки дар ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ дар санаи гузариш эътироф шудааст, муайян наояд:
- (а) ба таври ояндабинӣ - аммо, агар он вобаста ба ин дорои маълумоти асоснок ва тасдиқкунанда бошад;
 - (б) бо бузургии сифрӣ - ба истиснои ҳолатҳои, ки зербанди (в) истифода бурда мешавад;
 - (в) барои шартномаҳои суғуртаи бо шартҳои иштироки мустақим, ки нисбати онҳо банди B134 татбиқ мешавад - ҳамчун маблағе, ки бо маблағи дар ҷузъи дигар даромади маҷмӯӣ дар робита бо моддаҳои асосӣ эътирофшуда баробар мебошад.

Дорой дар робита бо воситаҳои пулии фарогирӣ

- B24A Ҳангоми татбиқи усули бо арзиши одилона асосёфта нисбат ба дорой дар робита бо воситаҳои пулии фарогирӣ (аквизитсионӣ), дар санаи гузариш корхона бояд дороиро дар робита бо воситаҳои пулии фарогирӣ бо маблағи баробар ба воситаҳои пулии фарогирӣ арзёбӣ наояд (ба банди B5B(б) нигаред), ки корхона дар санаи гузариш барои ба даст овардани ҳуқуқи гирифтани инҳо эҳтимолан сарф мекард:
- (а) ҷуброни воситаҳои пулии фарогирӣ аз ҳисоби муқофотҳои марбут ба шартномаҳои суғурта, ки то санаи гузариш содир шуда, вале дар санаи гузариш эътироф нашудаанд;
 - (б) шартномаҳои суғуртаи минбаъда, ки барқароршавии шартномаҳои суғуртаи дар санаи гузариш эътирофшуда ва шартномаҳои суғуртаи дар зербанди (а) зикршударо ифода менамоянд;

- (в) шартномаҳои суғуртаи оянда, ки аз шартномаҳои дар зербанди (б) нишондодашуда фарк намуда, пас аз санаи гузариш бидуни зарурати пардохти такрории воситаҳои пулии фарогирии аз ҷониби корхона қаблан пардохташуда, ки бевосита ба портфели дахлдори шартномаҳои суғурта алоқаманд мебошанд, баста мешаванд.
- B24Б Дар санаи гузариш корхона бояд аз арзёбии ҳама гуна гурӯҳи шартномаҳои суғурта бузургии дороии марбут ба воситаҳои пулии фарогириро истисно намояд.

Маълумоти муқоисавӣ

- B25 Новобаста аз дастур ба давраи ҳисоботи солона, ки бевосита қабл аз санаи татбиқи аввалия буда, дар банди В2 (б) оварда шудааст, ҳангоми татбиқи СБҲМ 17 корхона ҳуқуқ дорад, вале уҳдадор намебошад, маълумоти муқоисавии тасҳеҳшударо барои давраҳои пештар пешниҳод намояд. Агар корхона маълумоти муқоисавии тасҳеҳшударо барои давраҳои пештар пешниҳод намояд, пас ҳама нишондодҳо ба “аввали давраи ҳисоботи солона, бевосита қабл аз санаи татбиқи аввалия” дар банди В2(б) бояд ҳамчун нишондод ба “аввали аз ҳама пештар пешниҳодгардидаи давраи муқоисавии тасҳеҳшуда” баррасӣ карда шавад.
- B26 Корхона уҳдадор намебошад, ки маълумоти дар бандҳои 93-132 овардашударо дар робита ба ҳар даврае, ки пеш аз оғози давраи ҳисоботи солона пешниҳод шудааст, бевосита пеш аз санаи татбиқи аввалия ифшо намояд.
- B27 Агар корхона маълумоти муқоисавии тасҳеҳнашударо барои давраҳои хеле пештар пешниҳод намояд, он бояд маълумоти тасҳеҳнашударо ба таври возеҳ муайян намуда, нишон диҳад, ки ин маълумот бо дигар асос таҳия шудааст ва асосҳои омода намудани ин маълумотро шарҳ диҳад.
- B28 Корхона уҳдадор намебошад, ки маълумоти қаблан интишорнашударо дар бораи рушди зарари суғурта, ки зиёда аз панҷ сол пеш то ба охир расидани давраи ҳисоботи солона ба вучуд омадаанд, ки дар он корхона бори аввал СБҲМ 17-ро татбиқ менамояд, ифшо намояд. Аммо, агар корхона чунин маълумотро ифшо накунад, бояд далели мазкурро ошкор намояд.

Корхонаҳое, ки аввалин маротиба СБҲМ 17 ва СБҲМ 9-ро якҷоя татбиқ менамојанд

- B28А Ба корхонаҳое, ки бори аввал СБҲМ 17 ва СБҲМ 9-ро якҷоя татбиқ менамојанд, бо мақсади пешниҳоди маълумоти муқоисавӣ дар бораи дороии молиявӣ, иҷозат дода мешавад бандҳои В28Б-В28Г (гурӯҳбандӣ қардан)-ро татбиқ намојанд, агар маълумоти муқоисавии марбут ба дороии молиявии мазкур тибқи СБҲМ 9 аз нав ҳисоб нагардида бошад. Маълумоти муқоисавии дороии молиявӣ тибқи СБҲМ 9 мавриди азнавҳисобкунӣ қарор намегирад, агар ягон корхона тасмим гирад, ки давраҳои қаблро аз нав ҳисоб намекунад (ба банди 7.2.15 СБҲМ 9 нигаред) ё корхона давраҳои қаблро аз нав ҳисоб менамојанд, ки эътирофи дороии молиявӣ дар муддати давраҳои қаблӣ қатъ гардидаанд (ба банди 7.2.1 СБҲМ 9 нигаред).
- B28Б Корхонае, ки гурӯҳбандӣ намудани дороии молиявиро татбиқ менамојанд, бояд маълумоти муқоисавиро пешниҳод намојанд, ҳамчунон агар талаботи СБҲМ 9 вобаста ба гурӯҳбандӣ ва арзёбӣ нисбат ба дороии мазкур татбиқ гардида бошад. Корхона бояд маълумоти асоснок ва тасдиқшударо, ки дар санаи гузариш ҷой дорад (ба банди В2(б) нигаред), истифода намојанд, то муайян намојанд, ки ҷӣ гуна корхона ҳангоми татбиқи аввалияи СБҲМ 9 интизор аст дороии молиявиро гурӯҳбандӣ ва арзёбӣ намојанд (масалан, корхона метавонад арзёбии пешакиро истифода барад, ки ҷиҳати омодаи татбиқи аввалияи СБҲМ 9 иҷро шудааст).
- B28В Гурӯҳбандӣ намудани дороии молиявиро истифода бурда, корхона уҳдадор намебошад талабот нисбат ба таварруми банди 5.5 СБҲМ 9-ро истифода намојанд. Агар дар асоси гурӯҳбандие, ки бо истифодаи банди 5.5 СБҲМ 9 муайян шудааст, нисбат ба дороии молиявӣ талаботи марбут ба таварруми дар банди 5.5 СБҲМ 9 зикршуда бояд татбиқ гардад, вале корхона ин талаботро ҳангоми татбиқи гурӯҳбандӣ истифода намебарад, корхона бояд пешниҳоди ҳама гуна маблағро, ки дар робита ба таваррум дар давраи қаблӣ тибқи СБМ 39 “*Воситаҳои молиявӣ: эътироф ва арзёбӣ*” эътироф шудааст, идома диҳад. Дар акси ҳол ҳамаи ин маблағҳо бояд баргардонида шаванд.
- B28Г Ҳама гуна фарқияти байни арзиши тавозунии қаблии дороии молиявӣ ва арзиши тавозунӣ дар санаи гузариш, ки дар натиҷаи татбиқи бандҳои В28Б-В28В ба вучуд омадааст, бояд дар таркиби фоидаи тақсимнашудаи аввалия ба санаи гузариш (ё дигар ҷузъи сармоя, вобаста аз ҳолат) эътироф карда шавад.
- B28Ғ Корхонае, ки бандҳои В28Б-В28Г-ро татбиқ менамојанд, бояд:

- (а) маълумоти сифатино ифшо намоад, ки ба истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ имкон медиҳад инҳоро дарк намоанд:
 - (i) сатҳи татбиқ намудани гурӯҳбандӣ (масалан, оё он нисбат ба тамоми дороиҳои молиявӣ, ки эътирофи онҳо дар давраи муқоисавӣ қатъ гардида буд, татбиқ шудааст);
 - (ii) оё татбиқ шудаанд ва дар кадом сатҳи талабот нисбат ба таварруми дар банди 5.5 СБҲМ 9 зикршуда татбиқ гардидаанд (ба банди В28В нигаред);
- (б) ин бандҳоро танҳо нисбат ба маълумоти муқоисавии давраҳои ҳисоботи байни санаи гузариш ба СБҲМ 17 ва санаи татбиқи аввалияи СБҲМ 17 татбиқ намоад (ба бандҳои В2 ва В25 нигаред);
- (в) дар санаи татбиқи аввалияи СБҲМ 9 талаботи марбут ба гузаришро, ки дар СБҲМ 9 ҷой дорад, татбиқ намоад.

Тағйирёбии гурӯҳбандии дороиҳои молиявӣ

- В29** Дар санаи татбиқи аввалияи СБҲМ 17 корхонае, ки СБҲМ 9-ро нисбат ба давраҳои ҳисоботи солоне пеш аз татбиқи аввалияи СБҲМ 17 татбиқ намудааст:
- (а) ҳуқуқ дорад таҳлили тақрорӣ ин масъаларо анҷом диҳад, ки оё дороиҳои молиявӣ ба меъёрҳои дахлдори шартҳои банди 4.1.2(а) ё банди 4.1.2А(а)-и СБҲМ 9 мувофиқат мекунад ё намекунад. Дороиҳои молиявӣ меъёри мувофиқ махсус меёбад, танҳо агар дороиҳои молиявӣ на барои он фаъолияти нигоҳ дошта шавад, ки ба шартномаҳои доираи татбиқи СБҲМ 17 мансубида алоқаманд набошад. Намунаи дороиҳои молиявие, ки меъёрҳои таҳлили дубораро қонеъ наменамоанд, дороиҳои молиявие мебошанд, ки барои фаъолияти бонкӣ нигоҳ дошта мешаванд ё дороиҳои молиявие мебошанд, ки дар доираи фондҳои марбут ба шартномаҳои сармоягузорӣ нигоҳ дошта мешаванд, ки аз доираи татбиқи СБҲМ 17 берун мебошанд;
 - (б) агар шартҳои банди 4.1.5-и СБҲМ 9 бар асари татбиқи СБҲМ 17 дигар иҷро нашавад, бояд корхона қарори қаблии худро дар бораи гурӯҳбандии дороиҳои молиявӣ, ки бо арзиши одилона тавассути ғоида ё зарар арзёбӣ қарда мешавад, бекор намоад;
 - (в) ҳуқуқ дорад бо салоҳдиди худ гурӯҳбандии дороиҳои молиявиро ҳамчун аз рӯйи арзиши одилона, тавассути ғоида ё зарар арзёбишуда гурӯҳбандӣ намоад, агар шартҳои банди 4.1.5-и СБҲМ 9 иҷро шавад;
 - (г) ҳуқуқ дорад бо салоҳдиди худ сармоягузориро дар воситаи ҳиссавӣ тибқи банди 5.7.5-и СБҲМ 9 бо арзиши одилона тавассути дигар даромади маҷмӯӣ арзёбишаванда гурӯҳбандӣ намоад;
 - (ғ) ҳуқуқ дорад қарори қаблии худро нисбати бо салоҳдиди худ гурӯҳбандӣ намудани сармоягузорӣ ба воситаи ҳиссавиро бекор намоад, ки тибқи банди 5.7.5-и СБҲМ 9 ҳамчун арзиши одилона тавассути дигар даромади маҷмӯӣ арзёбӣ қарда мешавад.
- В30** Корхона бояд банди В29-ро дар асоси далелҳо ва ҳолатҳое, ки дар санаи татбиқи аввалияи СБҲМ 17 мавҷуд мебошанд, татбиқ намоад. Корхона бояд ҷиҳати гурӯҳбандӣ аз рӯйи салоҳдиди худ қарор қабул намуда, гурӯҳбандии заруриро ба таври ояндабинӣ татбиқ намоад. Ҳангоми ин қарор, корхона бояд тамоми талаботи дахлдори гузаришро дар СБҲМ 9 татбиқ намоад. Бо ин мақсад, санаи татбиқи аввалия бояд санаи татбиқи аввалияи СБҲМ 17 ҳисобида шавад.
- В31** Корхонае, ки банди В29-ро татбиқ менамоад, уҳдадор намебошад, ки маълумоти давраҳои қаблӣ барои инъикоси чунин тағйироти гурӯҳбандӣ вобаста ба салоҳдиди худ ё талаботи гурӯҳбандӣ мавриди азнавҳисобкунӣ қарор диҳад. Корхона метавонад азнавҳисобкунии маълумотро барои давраҳои қаблӣ танҳо дар сурате анҷом диҳад, ки агар чунин азнавҳисобкунӣ бидуни истифодаи маълумоти навтарин имконпазир бошад. Агар корхона маълумоти давраҳои қаблӣ мавриди азнавҳисобкунӣ қарор диҳад, пас ҳисоботи молиявии азнавҳисобшуда бояд тамоми талаботи СБҲМ 9-ро нисбат ба дороиҳои молиявии дахлатёфта инъикос намоад. Агар корхона маълумоти давраҳои қаблӣ мавриди азнавҳисобкунӣ қарор надиҳад, он бояд дар таркиби бақия ба аввал ғоидаи тақсимаҷудо (ё ҷузъи дигари сармояи хусусӣ, вобаста аз ҳолат) ба санаи татбиқи аввалия, фарқиати байни инҳоро эътироф намоад:
- (а) арзиши тавозунии қаблии дороиҳои молиявии зикршуда;
 - (б) арзиши тавозунии қаблии дороиҳои молиявии зикршуда дар санаи эътирофи аввалия.
- В32** Агар корхона банди В29-ро татбиқ намоад, он бояд маълумоти зеринро вобаста ба гурӯҳбандии дороиҳои молиявӣ дар давраи ҳисоботи солоне ифшо намоад:

- (а) агар банди В29(а) татбиқ карда шавад - асос барои муайянсозии меъёрҳои дахлдори дороиҳои молиявӣ;
 - (б) агар яке аз бандҳои В29(а)–В29(ғ) татбиқ гардад:
 - (i) гурӯҳи арзёбӣ ва арзиши тавозунии дороиҳои молиявии дахлатёфта, ки бевосита то санаи татбиқи аввалияи СБҲМ 17 муайян карда шудаанд;
 - (ii) гурӯҳи нави арзёбӣ ва арзиши тавозунии дороиҳои молиявии дахлатёфта, ки пас аз татбиқи банди В29 муайян шудаанд;
 - (в) агар банди В29(б) татбиқ карда шавад - арзиши тавозунии дороиҳои молиявӣ дар ҳисобот дар бораи ҳолати молиявӣ, ки қаблан тибқи банди 4.1.5 СБҲМ 9 ҳамчун арзиши одилона тавассути фоида ё зарар арзёбӣ шуда буданд ва дигар бо чунин тарз гурӯҳбандӣ намешаванд.
- В33 Агар корхона банди С29-ро татбиқ намояд, корхона бояд дар давраи ҳисоботи солона маълумоти тавсифиро, ки ба истифодабарандагони ҳисоботи молиявӣ чиҳати дарки инҳо мусоидат менамояд, ифшо созад:
- (а) корхона нисбат ба дороиҳои молиявӣ банди С29-ро чӣ гуна истифода бурдааст, ки гурӯҳбандии ин дороиҳо ҳангоми татбиқи аввалияи СБҲМ 17 тағйир ёфтааст;
 - (б) сабабҳои гурӯҳбандии дороиҳои иловагӣ бо салоҳиди худ тибқи банди 4.1.5 СБҲМ 9 ба арзиши одилона аз тариқи фоида ё зарар ё бекор намудани чунин гурӯҳбандӣ кадомҳо мебошанд;
 - (в) барои чӣ корхона ҳангоми арзёбии нави тибқи бандҳои 4.1.2(а) ё 4.1.2А(а) СБҲМ 9 ба дигар ҳулоса омадааст.
- В33А Дар робита бо дороиҳои молиявӣ, ки эътирофи он дар давраи байни санаи гузариш ва санаи татбиқи аввалияи СБҲМ 17 қатъ гардидааст, корхона метавонад бандҳои В28Б-В28Ғ-ро (гурӯҳбандӣ намудан) бо мақсади пешниҳоди маълумоти муқоисавӣ татбиқ намояд, ҳамчунон, агар банди В29 нисбат ба дороиҳои мазкур татбиқ гардида бошад. Чунин корхона бояд талаботи В28Б-В28Ғ-ро тавре мутобиқ созад, то гурӯҳбандӣ бар он асос ёбад, ки тибқи салоҳиди корхона дороиҳои молиявӣ бо татбиқи банди В29 дар санаи татбиқи аввалияи СБҲМ 17 гурӯҳбандӣ карда мешавад.

Қатъёбии амали дигар стандартҳои СБҲМ

- В34 СБҲМ 17 - СБҲМ 4 “Шартномаҳои сугурта”-ро, бо назардошти тағйироти соли 2020, иваз менамояд.